БУЮК ҚАРДОШЛИК БАЙРАМИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 23 декабрь 1972 йил, шанба | № 298 (15.469). ◆ Баҳоси 3 тийин.

Кеча Ватанимиз пойтахти Москвада КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг эллик йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлиси ўз ишини тамомлади. Юбилей тантаналари совет халқининг Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашиб, улуғ бунёдкорлик ишларини амалга оширишга астойдил азму қарор қилганлигини ёркин намойиш этди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ССР ИТТИФОҚИ ОЛИЙ СОВЕТИ ВА РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚЎШМА ТАНТАНАЛИ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

КПСС Марказий Комитети, ССР Иттифоқи Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлиси 1972 йил 22 декабрда Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида давом этди.

Мажлис эрталаб соат 10 да очилди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўрток **Н. В. Подгорний** раислик қилди.

Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **Д. А. Кунаев** Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Сўнгра тантанали мажлис қатнашчилари томонидан самимий кутиб олинган Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош секретари ўрток Густав **Гусак** нутқ сўзлади.

Шундан кейин Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **Э. А. Шеварднадзе** Грузия Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, революцион ҳукумат бош министри ўрток Фидель Кастро **Рус**нинг нутқини тантанали мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олдилар.

Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **Г. А. Алиев** Озарбайжон Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Тантанали мажлис қатнашчилари Жанубий Вьетнам республикаси мувaққат революцион ҳукумати ташқи ишлар министри ўрток Нгуен Тхи **Бин**ни қизғин табрикладилар. Ўрток Нгуен Тхи Бинь Вьетнам халқининг Америка империалистларига ва уларнинг Жанубий вьетнамлик қўғирчоқларига қарши олиб бораётган мардонавор кураши тўғрисида тўлқинлантирувчи нутқ сўзлади. У Жанубий Вьетнам халқининг ҳаққоний курашида унга мадад ва ёрдам берганлиги учун Коммунистик партияга, Совет ҳукуматига, бутун совет халқига чуқур миннатдорчилик изҳор этди.

Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **А. Ю. Снечкус** Литва Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Тантанали мажлис қатнашчилари Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток Янош **Кадар** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Сўнгра Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **И. И. Бодюл** Молдавия Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Шундан кейин тантанали мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олган Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат кенгашининг раиси ўрток Тодор **Живков** нутқ сўзлади.

Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **А. Э. Восс** Латвия Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Тантанали мажлис қатнашчилари Руминия Коммунистик партиясининг Бош секретари, Руминия Социалистик Республикаси давлат кенгашининг раиси ўрток Николае **Чаушеску** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Сўнгра Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **Т. Усубалиев** Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Мажлис қатнашчилари Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий комитетининг аъзоси, Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетининг секретари, Корея Халқ Демократик Республикаси Олий халқ мажлиси президиумининг раиси ўрток **Цой Ен Ген** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **Ж. Расулов** Тожикистон Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Сўнгра мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олган Югославия Социалистик Федератив Республикаси президиуми раисининг ўринбосари ўрток **Рато Дугонич** нутқ сўзлади.

Мажлис қатнашчилари Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси ўрток **Юмжагийн Цеденбал** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флотининг делегацияси музика садолари остида шон-шуҳратларга бурканган жанговар байроқларни кўтариб шаҳдам қадам ташлаб залга кириб келади. Тантанали мажлис қатнашчилари коммунизм қураётган совет халқининг жаҳоншумул—тарихий ғалабаларини мустаҳкам қўриқлаб турган шавкатли Ватан ҳимоячиларини гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар. Танк полкининг командири подполковник **А. В. Злобин** Совет Армияси ва Флотининг барча жангчилари номидан тантанали мажлис қатнашчиларига қарата самимий табрик нутқи билан мурожаат қилади.

Тантанали мажлис қатнашчилари Чили Республикасининг министри, ҳукумат бош секретари Эрнан Дель **Канто**нинг нутқини қизғин кутиб олдилар.

Сўнгра Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **А. Е. Кочинян** Арманистон Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Тантанали мажлис қатнашчилари Италия Коммунистик партияси Бош секретари ўрток Энрико **Берлингуэр** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **М. Ғапуров** Туркманистон Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Тантанали мажлис қатнашчилари Америка Қўшма Штатлари Коммунистик партиясининг бош секретари ўрток **Гэс Холл** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Шундан кейин мажлис аҳли қизғин кутиб олган Уругвай Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток Родней **Арисменди** сўзга чиқди.

Сўнгра Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўрток **И. Г. Кэбин** Эстония Совет Социалистик Республикаси номидан табрик нутқи сўзлади.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари Ҳиндистон Республикасининг вице-президенти, доктор Гопал Сваруп **Патхак** нутқини қизғин кутиб олдилар.

Шундан кейин ҳозир бўлганлар томонидан қизғин кутиб олинган Финляндия Коммунистик партиясининг раиси ўрток Аарне **Сааринен** сўзга чиқди.

Тантанали мажлис қатнашчилари Испания Коммунистик партиясининг раиси ўрток Долорес **Ибаррури** нутқини қизғин табриклаб кутиб олдилар.

Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари ўрток Пьер **Жансус** нутқини ҳозир бўлган кишилар қизғин кутиб олдилар.

Шундан кейин мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олган Ҳиндистон Коммунистик партияси миллий кенгашининг раиси ўрток Шрипад Амрит **Данге** сўзга чиқди.

Сўнгра мажлис аҳли қизғин кутиб олган Сурия Араб Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг раҳбари, араб социалистик Уйғониш партияси бош секретарининг ўринбосари Муҳаммад Жобир **Бажбуж** нутқ сўзлади.

Миср Араб Республикаси бош министрининг ўринбосари Муҳаммад Абдалла **Мирзабоннинг** нутқини мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олдилар.

Ироқ республикаси партия-ҳукумат делегациясининг раҳбари, араб социалистик Уйғониш партияси маҳаллий раҳбарлигининг аъзоси, революцион қўмондонлик кенгашининг аъзоси, соғлиқни сақлаш министри ўрток Иззат **Мустафо**га сўз берилади. Мажлис қатнашчилари уни қизғин кутиб оладилар.

Сўнгра ҳозир бўлганлар томонидан қизғин кутиб олинган Жазоир Халқ Демократик Республикаси революцион кенгашининг аъзоси Бинжадид **Шадли** нутқ сўзлайди.

Гвинея ва Яшил Бурун ороллари мустақиллиги Африка партиясининг бош секретари ўрток Амилкар **Кабрал** нутқини мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олдилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари «Жаҳон халқларига» Мурожаатномани баланд руҳ билан бир овоздан қабул қиладилар.

Шу билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлиси ёпиқ деб эълон қилинади.

КРЕМЛДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР ҳукумати Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан 22 декабрда қабул маросими ўтказдилар.

Қабул маросимида КПСС Марказий Комитети, Сиёсий бюросининг аъзолари, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари ҳозир бўлдилар.

Залда тантанали мажлис қатнашчилари — КПСС Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг аъзолари, СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутатлари, таниқли фан ва маданият арбоблари, совет ҳарбий бошлиқлари ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги байрамида қатнашиш учун Совет Иттифоқига келган социалистик мамлакатларнинг партия-давлат делегациялари, коммунистик ва ишчи партиялар делегацияларининг бошлиқлари, бошқа чет эллик меҳмонлар бор эди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўрток Л. И. Брежнев қабул маросимида ҳозир бўлганларга қарата нутқ сўзлади.

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ

Азиз ўртоқлар ва дўстлар!

Ҳурматли меҳмонларимиз!

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллигига бағишланган икки кун давом этган тантанали мажлис тамом бўлди. Бу — ғоят тўлқинлантирувчи кунлар бўлди. Бу—совет халқи бузилмас бирлигининг, улуғ Ватанимиздаги барча миллатлар ва элатлар метиндек жипслигининг ёрқин намойиши бўлди.

Шу билан бирга, давлатимизнинг юбилейи қардош социалистик мамлакатларни, коммунистик ва ишчи партияларни, халқлар озодлиги ва мустақиллиги иши учун барча курашчиларни, мустаҳкам тинчлик ва халқаро адолатнинг барча тарафдорларини биз билан бирлаштирувчи, халқаро бирдамликнинг ёрқин намойишига айланиб кетди.

СССР составига кирган барча иттифоқдош республикаларнинг, социалистик жамиятимиздаги ҳамма синфларнинг, совет кишилари барча авлодларининг тантанали мажлисимиз минбаридан сўзга чиққан вакиллари бепоён Советлар мамлакатининг ҳамма жойларидаги миллион-миллион ватандошларимизнинг ҳис-туйғуларини изҳор этдилар. Бу ҳис-туйғулар аввало —Ватанимиз учун, унинг тарихий зафарлари учун, унинг ҳозирги кунида тўлиб-тошиб ётган улуғ ишлар учун зўр ифтихор туйғуларидир. Сўнгра бу туйғулар — ленинчи партиямизнинг ишига чуқур ишонч, партия билан халқнинг мустаҳкам алоқаси туйғуларидир. Ниҳоят, бу туйғулар—Коммунистик партия билан Совет ҳокимияти ишлаб чиққан планларнинг аҳамиятини яхши тушуниш ва бу планларни амалга ошириш учун бутун кучни сарфлашга тайёр бўлиб туриш туйғуларидир.

Энг муҳими шуки, ўртоқлар, совет кишиларининг бу туйғулари ва фикр-ўйлари улуғ Ватанимизнинг шуҳрати йўлидаги амалий ишларда намоён бўлмоқда. Ана шу юбилей кунларида шаҳар ва қишлоқларнинг миллион-миллион меҳнаткашлари бу туйғуларни энг ишончли тил билан, меҳнат жасоратлари тили билан, ўз зиммаларига олган мажбуриятларни бажарганликлари тўғрисидаги конкрет рапортлар тили билан ифодаладилар.

Шу тариқа Ленин васиятларига амал қилиб, Совет Иттифоқининг шонли юбилейини унинг қудратини оширувчи, унинг равнақига кўмаклашувчи яхши ишлар билан нишонлаган ҳамма кишиларга катта раҳмат айтамиз (**Давомли қарсаклар**).

Тантанали мажлисда сўзга чиққан ва бизнинг байрамимизда ҳозир бўлган ҳамма чет эллик дўстларимизга ҳам астойдил миннатдорчилик билдиришга ижозат бергайсиз, ўртоқлар. Совет Иттифоқи ҳозирги халқаро турмушда ўйнаётган ролга юксак баҳо берганликлари учун улардан ғоят миннатдормиз. Синфдош қардошлар билан бирдамлик, тинчликсевар давлатлар билан дўстлик биз учун ҳамиша илҳом ва куч-қувват манбаи бўлиб келган. (**Қарсаклар**).

Дўстларнинг мамлакатимиз тўғрисидаги, партиямиз фаолияти ҳақидаги самимий сўзларини ҳар сафар эшитганингизда биз, дунёда социализм биринчи ғалаба қилган мамлакатнинг гражданлари бутун дунё меҳнаткашлари олдидаги, бутун инсоният олдидаги зўр интернационал масъулиятимизни айниқса равшан англаймиз.

Совет Иттифоқи ва унинг Коммунистик партияси улуғ Ленин васиятларига содиқ бўлиб, бундан буён ҳам халқлар озодлиги ва мустақиллиги учун, тинчлик ва социал тараққиёт учун кураш ишини қаттиқ туриб ҳимоя қила берамиз, деб сизларни яна бир марта ишонтиришга рухсат бергайсизлар, азиз дўстлар (**Қарсаклар**). Биз шуни ҳам ҳамма билишини истаймизки, Совет Иттифоқи ҳамиша тинчликсевар давлатларнинг ишончли ва холис партнери, ҳамжиҳатлик негизларида, халқлар тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш йўлида тенг ҳуқуқли равишда ҳамкорлик қилишга тайёр бўлиб турган шерик партнердир. (**Давомли қарсаклар**).

Ўртоқлар!

Совет Иттифоқи ўз ҳаётининг иккинчи ярим асрига қадам қўймоқда. Эллик йил—давлат учун куч-қуввати ва ғайрати жўшиб турган навқиронлик давридир. Айни вақтда у ана шу куч-қувват ва ғайратни нималарга сарфлашни яхши биладиган, тажриба орттирган навқиронлик давридир. Биз келажакка ишонч билан қараймиз, келажак порлоқ ва гўзал бўлишини биламиз. (**Қарсаклар**).

Ана шу порлоқ келажакка бориш йўли ҳам бизга яхши маълум: бу—партия теварагида жипслашган бутун совет халқининг меҳнати, фидокорона, интизомли, ижодий меҳнатидир. Улуғ мақсадни англаш ҳамиша ҳар биримиз учун ва ҳаммамиз—кўп миллатли бутун совет халқи учун йўлчи юлдуз бўлсин! (**Қарсаклар**).

Азиз дўстлар!

— Севикли Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи учун! (**Давомли қарсаклар**).

— **Улуғ совет халқи ва унинг авангарди — ленинчи Коммунистик партия учун! (Давомли қарсаклар).**

— Бу ерда ҳозир бўлган ҳурматли меҳмонлар учун, мамлакатимизнинг барча дўстлари учун, халқлар озодлиги, мустақиллиги ва тараққиёти ишини қадрловчи ҳамма кишилар учун! (**Давомли қарсаклар**).

— Планетамизда мустаҳкам тинчлик бўлиши учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсизлар. (**Гулдурос қарсаклар**).

Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Эдвард Герек жавоб нутқи сўзлади.

ЎРТОҚ Э. ГЕРЕК НУТҚИ

Азиз ўртоқ Брежнев!

КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутатлари, ҳурматли ўртоқлар!

Халқларнинг мана шу буюк байрамида қатнашишга таклиф қилганингиз учун социалистик мамлакатлар, қардош коммунистик ва ишчи партиялар делегацияларининг топширувига биноан чуқур миннатдорчилигимизни изҳор этмоқчиман. (**Қарсаклар**).

Шу кунларда биз шонли ва улуғ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида коммунистик келажакни қуриш учун меҳнат қилаётган совет халқлари бирлиги намойишининг гувоҳи бўлдик. Биз бунга чин кўнгилдан қувонамиз ва сизларни астойдил табриклаймиз.

Биз ҳаммамиз СССРнинг ярим асрлик ҳаёти давомида эришилган ва ўртоқ Леонид Брежнев докладида баён этиб берилган муваффақиятлар ва ҳамма соҳаларда уни ривожлантириш истиқболларининг кучли таассуроти остида турибмиз. КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг доклади айни вақтда ҳозирги замоннинг қийин ва мураккаб проблемаларини ҳал этишга чинакам ленинча ёндошиш намунаси ҳам бўлди. (**Қарсаклар**).

Дунё тарихида биринчи кўп миллатли социалистик давлат — СССР ташкил этилганлиги капитализмдан социализмга ўтиш тарихий жараёнидаги бутун бир янги даврни бошлаб берган воқеа, буюк босқич бўлди, бутун дунёда революцион кучларнинг етилишини тезлаштирди, халқлар озодлик курашининг қудратли таянчини вужудга келтирди.

СССР бутун инсониятнинг ишонган тоғи, тараққиёт, тинчлик ва социализм учун курашда меҳнаткашларнинг, барча халқларнинг илҳом манбаи бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва шундай бўлиб қолади (**Қарсаклар**).

Биз, коммунистлар, бутун дунё коммунистлари қардош халқаро иттифоққа мансуб бўлганлигимиз билан, КПСС ана шу иттифоқнинг таянчи эканлиги билан фахрланамиз. (**Қарсаклар**).

Совет коммунистлари улуғ партиясининг бой тажрибаси социализм йўлига кирган ва ҳозир давлатларнинг қудратли оиласини ташкил қилиб турган бизнинг мамлакатларимиз учун, инсониятнинг энг эзгу идеаллар йўлида, тараққиёт ва халқлар ўртасида тинчлик йўлида курашаётган барча кучлар учун бебаҳо хазинадир.

Азиз ўртоқлар. СССРнинг эллик йиллик юбилейи пролетар интернационализми ғоялари, муштарак мақсадлар йўлидаги курашда бизни бирлаштириб турган узилмас алоқалар тантанасининг далилидир. Ленинизм ҳаракатимиз куч-қувватининг манбаи, унинг энг тўғри компаси эканлигини биз яна бир карра тасдиқладик.

КПСС ҳаммамизга Лениннинг доҳиёна ғояларини ва революцион тажрибасини амалга ошириш намунасини кўрсатди. Биринчи социалистик давлатни, бутун социалистик ҳамдўстликни, барча прогрессив ва революцион кучларни ривожлантиришдаги ажойиб муваффақиятлар ленинизм давримиз ривожининг ҳаётбахш манбаидир, деб айтишга асос беради.

Азиз ўртоқлар!

Янги йил яқинлашиб келмоқда. Шу муносабат билан совет халқига ва Совет Иттифоқи коммунистларига энг яхши тилаклар изҳор этишга ижозат бергайсиз. 1973 йил социализм халқлар тинчлиги ва қардошлиги ишининг янгидан-янги муваффақиятлари ва ғалабалари йили бўлсин! (**Қарсаклар**).

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ленинчи Марказий Комитети учун! (**Қарсаклар**).

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Брежнев учун! (**Давомли қарсаклар**).

Улуғ совет халқи учун қадаҳ кўтаришга ижозат бергайсиз. (**Давомли қарсаклар**).

Қабул маросими самимият ва қардошларча дўстлик вазиятида ўтди. (ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Э. ГЕРЕК БИЛАН УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 22 декабрда Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Э. Герек билан учрашди.

Суҳбат чоғида КПСС билан ПБИП, Совет Иттифоқи билан Польша Халқ Республикаси ўртасидаги икки томонлама муносабатлар масалалари, шунингдек ҳозирги халқаро вазиятнинг актуал проблемалари муҳокама қилинди.

Учрашув самимий, дўстлик ва қарашларнинг тўла якдиллиги вазиятида ўтди.

Л. И. БРЕЖНЕВ Э. ХОНЕККЕР БИЛАН УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 22 декабрда Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Хонеккер билан учрашди.

Суҳбат чоғида КПСС билан ГБСП ўртасида, СССР билан ГДР ўртасида ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари, шунингдек баъзи бир актуал халқаро проблемалар муҳокама қилинди.

Л. И. Брежнев билан Э. Хонеккер ўртоқларнинг учрашуви самимий дўстлик ва тўла якдиллик вазиятда ўтди.

Л. И. БРЕЖНЕВ Г. ГУСАК БИЛАН УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 22 декабрда Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари Г. Гусак билан учрашди.

Суҳбат чоғида Совет—Чехословакия ҳамкорлигини янада кучайтириш масалалари, шунингдек баъзи бир актуал халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Л. И. Брежнев билан Г. Гусак ўртоқлар ўртасидаги учрашув самимий дўстлик ва тўла якдиллик вазиятида ўтди.

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ТЎРТИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР саккизинчи чақириқ Олий Советининг тўртинчи сессияси шу йил 26 декабрда соат 14 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлари 25 декабрь эрталаб соат 9 дан 18 гача ва 26 декабрь соат 12 дан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида рўйхатга олинади.

В. И. ЛЕНИН МАВЗОЛЕЙИГА ГУЛЧАМБАРЛАР ҚЎЙИЛДИ

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги байрамида қатнашмоқ учун Москвага келган Гваделупа Компартияси, Италия Компартияси, Кипр меҳнаткаш халқи прогрессив партияси, Мартиника Компартияси, Франция Компартияси, Чили Компартияси; Конго Халқ Республикаси, Сомали Демократик Республикаси Олий революцион кенгаши делегациялари В. И. Ленин мавзолейини зиёрат қилиб, гулчамбарлар қўйишди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТАНТАНАЛИ МАЖЛИСИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИЗМ САРИ БОРМОҚДА

Илгари хабар қилинганидек, Москвада Кремлнинг Съездлар саройида КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг СССРнинг 50 йиллигига бағишланиб ўтказилган қўшма тантанали мажлисида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев доклад қилган эди. Сўнгра тантанали мажлисда нутқ ва табриклар бошланган эди.

* * *

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, РСФСР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ **М. С. Соломенцев** минбарга чиқади. У Россия Федерациясининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари номидан тантанали мажлис қатнашчиларига қизғин салом топширди.

Биз ҳаммамиз, деди у, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев докладини совет халқининг ва унинг Коммунистик партиясининг ютуқларидан фахрланиш ҳис-туйғулари билан кутиб олдик. Докладда партиянинг ССР Иттифоқини барпо этиш ва мустаҳкамлаш соҳасидаги улуғвор иши, совет халқининг тарихий ютуқлари марксизм-ленинизм ижодий позицияларида туриб чуқур очиб берилди. Кўп миллатли давлатимизнинг буюк зафарларга тўла жуда катта йўли ҳаммамизнинг кўз ўнгимизда намоён бўлди...

Совет Иттифоқи ташкил этилган сана тарихда узоқлашиб борган сари Лениннинг Социалистик Республикаларни бир давлатга бирлаштириш ғояси улуғворлиги бутун салобати билан гавдаланиб бормоқда, деб таъкидлади нотиқ. 1922 йил 30 декабрь куни совет халқи турмушига, жаҳон тарихи календарига абадий ёзилиб қолди. Ушбу мажлисда қатнашаётган Россия Федерациясининг вакиллари бу шонли санани халқлар дўстлиги байрами сифатида, СССР ташкил этилган кун сифатида нишонлаш тўғрисида ўртоқ Брежнев айтган таклифни қизғин қўллаб-қувватлайдилар.

Ўтмишда бизнинг социалистик иттифоқимизга ўхшаш давлат бўлмаган, деди сўзини давом эттириб М. С. Соломенцев. Иттифоқимизнинг ташкил этилиши — Коммунистик партиянинг, Владимир Ильич Лениннинг улуғвор тарихий хизмати бўлди. Илғор революцион назария билан қуролланган Ленин партиясигина миллий масалага доир илмий асосланган программани ишлаб чиқиб, уни муваффақиятли равишда амалга ошира олди. Интернационалистлар партиясигина ҳамма миллатларни ягона иттифоққа бирлаштиришга муваффақ бўлди, чунки бу партия ўз байроғига барча меҳнаткашларнинг манфаатларига, катта ва кичик халқларнинг фикр-ўйлари ва орзу-умидларига мос келадиган улуғвор мақсадларни ёзиб қўйган.

Леонид Ильич Брежнев докладида Совет Россиясининг ютуқларига, унинг коммунистик қурилиш умумий ишига қўшаётган ҳиссасига юксак баҳо берилганлиги, деди сўнгра М. С. Соломенцев, республика меҳнатчиларини руҳлантиради, уларга янада кўпроқ куч-ғайрат бахш этади. Россия федерациясининг меҳнаткашлари ана шу баҳога муносиб бўлишни ва ўз меҳнати билан Советлар мамлакати қудратини мустаҳкамлашни ўз бурчи деб билади. Ҳар бир рус кишиси Леонид Ильич Брежневнинг рус халқига ва, аввало, ишчилар синфига самимий эзгу-туйғулар, астойдил қизғин сўзлар билан мурожаат қилганлиги учун ғоят тўлқинланиб, миннатдор бўлмоқда.

Сўнгра нотиқ шуни таъкидладики, Россия Федерациясидаги ҳамма автоном республикалар, автоном областлар ва миллий округлар хўжалиги ва маданияти ҳозир кенг кўламда ривожланиб бормоқда. Лениннинг «Ҳақиқатан ҳам қудратли ва фаровон русни» вужудга келтириш тўғрисидаги орзуси ушалди.

Россия Федерациясининг муваффақиятлари бошқа иттифоқдош республикаларнинг муваффақиятларидан ажралмасдир. Ягона халқ хўжалик комплекси, хўжаликни ягона план асосида олиб бориш, ягона фан-техника сиёсати ҳар бир иттифоқдош республиканинг атрофлича иқтисодий ривожланишини таъминлайди. Бизнинг иттифоқимиз, деди нотиқ, ҳар бир республика кучига ўн карра куч қўшади, бутун совет халқининг бунёдкорлик ғайратини беқиёс жўш урдиради.

Бепоён Россия кенгликларида КПСС XXIV съезди, партия Марказий Комитети Пленумлари қарорларини бажариш соҳасида катта ишлар авж олдириб юборилди. Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, уни техника билан қайта қуроллантириш, ҳар томонлама интенсивлаш, ресурслардан тежамкорлик билан фойдаланиш энг асосий проблема бўлиб қолмоқда.

Қишлоқ хўжалигини бутун чоралар билан ривожлантириш республиканинг энг асосий вазифаси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Россия Федерациясининг қишлоқ меҳнаткашлари Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, белгиланган планларни ва ўз мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун қунт билан меҳнат қилмоқдалар.

М. С. Соломенцев Совет Россиясининг ишчилар синфи, деҳқонлари ва зиёлилари КПСС XXIV съезди ўртага қўйган улуғвор вазифаларни бажариш учун куч-қувватларини аямайдилар, деб КПСС Марказий Комитетини, СССР Олий Советини ишонтирди.

Мажлис аҳли қизғин кутиб олган Польша Халқ Республикаси партия-давлат делегациясининг бошлиғи, Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ **Эдвард Герек** минбарга чиқади. Ҳозирги дунёнинг барча тараққийпарвар кучлари сингари поляк халқи ҳам Советлар мамлакатининг улкан ютуқлари билан фахрланади ва улуғ юбилейни — СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини тантанали равишда нишонламоқда, деди у. Нотиқ мажлис аҳлига ва улар орқали қардош совет халқига самимий табриклар ва энг яхши истаклар топширди.

Биз, деди Э. Герек, совет кишиларини, янги жамият қуриш пионерларини, советлар мамлакатининг иқтисодий, илмий, техникавий ва мудофаа қудрати ижодкорларини табриклаймиз. Биз Лениннинг ўлмас ғояларини изчиллик ва матонат билан амалга ошираётган, ғолибона коммунизм қурилишида совет халқига раҳбарлик қилаётган улуғ Ленин партияси билан тўла-тўкис бирдам эканлигимизни ва ундан ғоят миннатдорлигимизни изҳор этамиз. Совет коммунистлари комил ишонч билан жаҳон тараққиётининг авангардида бормоқдалар ва бутун дунёда социализм кучларига йўл очиб бермоқдалар.

Совет Иттифоқининг ташкил этилиши ғоят катта аҳамиятга эга бўлди. Ярим асрдирки Совет Иттифоқи ҳозирги дунё қиёфасини ўзгартириб юборган ва инсоният тарихидаги янги даврни характерлайдиган барча революцион ўзгаришларнинг маркази бўлиб турибди. Совет Иттифоқининг зафарларида социализмнинг ҳамма социал-иқтисодий афзалликлари ва маънавий бойликлари ўзининг ғоят тўла-тўкис ифодасини топмоқда. Инсониятни янги жаҳон урушидан омон сақлаб қолишдан иборат буюк ишда ҳеч бир мамлакат бунчалик кўп куч-ғайрат сарфлаётгани йўқ. КПСС XXIV съездида ўртоқ Леонид Ильич Брежнев баён этиб берган атрофлича тинчлик программаси бунинг энг тўлиқ ифодасидир. Бу программани Совет Иттифоқи, бутун социалистик ҳамдўстлик изчиллик ва зўр муваффақият билан амалга оширмоқда. Жаҳон халқлари бу сиёсатни қўллаб-қувватламоқдалар ва айни вақтда империалистик агрессиянинг ҳамма қилмишларини қораламоқдалар. Биз Вьетнам диёрига ажал уруғини сочаётган бомбардимонлар дарҳол тўхтатилишини талаб қиламиз. Қаҳрамон вьетнам халқи ўз тақдирини ўзи ҳал этишга ҳақлидир. Биз КПССнинг бугун ўртоқ Леонид Ильич Брежнев баён этиб берган позицияси билан батамом бирдаммиз.

Марксизм-ленинизмга садоқат, пролетар интернационализмига садоқат коммунистларнинг ҳамма авлодларини бирлаштириб турган ҳамда ҳаракатимизнинг ғоявий-революцион моҳиятини белгилайдиган энг ишончли омил бўлиб келди ва ҳамиша шундай бўлиб қолади, деб таъкидлади нотиқ. Биз интернационализм принципларидан ҳар қандай чекинишга қарши, айниқса Хитойдаги маочи раҳбарларнинг социалистик ҳамдўстликдаги барча мамлакатлар ҳаётий манфаатларига ва барча тараққиёт кучларига қарши қаратилган шовинистик йўлига қарши кескин курашаётганлигимизнинг боиси ҳам ана шу. Биз ҳамдўстлигимиз кучларини бирлаштириш ва унинг халқаро сиёсатини узвий мувофиқлаштириб олиб бориш йўли билангина социализмни ва мамлакатларимиздан ҳар бирининг ҳақиқий суверенитетини мустаҳкамлай оламиз. СССР билан бирдамлик ва баҳамжиҳатликкина социалистик ҳамдўстлик ривожини ва унинг тинч-тотув яшаш принциплари ғалабаси учун курашдаги муваффақиятларини гарантиялаб беради.

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини дилимизга яқин интернационал байрам сифатида нишонлаш учун поляк халқининг алоҳида асослари бор, деди сўнгра Э. Герек. Халқ Польшаси Совет Иттифоқи билан ижтимоий, миллий ва давлат манфаатлари туфайли бирлашган. Советлар мамлакати билан иттифоқ давлатимизни озод қилишга ва уни янги чегаралар доирасида қайта тиклашга замин яратди. СССР билан қардошларча дўстлик ва яқин ҳамжиҳатлик Польша олдида социалистик ривожланишнинг янги истиқболларини очиб берди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **В. В. Щербицкий**га сўз берилади.

Ҳозирги тантанали, унутилмас кунларда совет кишиларининг, барча мамлакатлар ва қитъалар меҳнаткашларининг нигоҳи улуғ Ватанимиз пойтахти — Москвага қаратилган. Ҳозир дунёда бизнинг тарихий юбилейимиздан ҳам салмоқлироқ сиёсий воқеа йўқ.

50 йил — жамият ривожида унчалик катта муддат эмас. Лекин ССР Иттифоқининг бугун КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежнев мазмунли, ёрқин ва жўшқин қилиб гапириб берган ярим асрлик ҳаёти — улуғвор зафарлар йиллари, кўп миллатли социалистик давлатимизнинг шиддатли парвози йилларидир. Кураш ва ғалабаларнинг ана шу бутун мислсиз йўлида бизга марксизм-ленинизм ўлмас таълимоти, Владимир Ильич Лениннинг порлоқ даҳоси илҳом бериб, бизни олға чорлаб турди.

Социалистик интернационализм — революцион ҳаракатнинг улуғвор кучидир, деди В. В. Щербицкий. Бу куч мамлакатимиз меҳнаткашларининг КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш учун олиб бораётган умумий курашида, моддий ва маънавий бойликларни интенсив баҳам кўраётганлигида, коммунистик бунёдкорлик тажрибасидан баҳраманд бўлаётганлигида жуда яққол намоён бўлмоқда.

Ҳозир Коммунистик партиянинг куч-ғайрати тўққизинчи беш йилликнинг энг муҳим социал-иқтисодий вазифаларини ҳал этишга қаратилган. Барча совет кишилари Ватанимизнинг қайси жойида яшашларидан қатъий назар, бу сиёсатни батамом ва тўла-тўкис маъқулламоқдалар, актив қўллаб-қувватламоқдалар ва ҳормай-толмай амалга оширмоқдалар.

Советлар мамлакатининг барча халқлари қатори украин халқи ҳам партиянинг бош йўлини амалга оширишдаги донишмандлиги, принципиаллиги ва сабот-матонати учун КПСС Марказий Комитетига, унинг Сиёсий бюросига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневга чуқур миннатдорчилик туйғуларига тўлиб-тошгандир.

Совет халқи деб аталмиш социалистик оиламиз буюк ва гўзалдир.

Владимир Ильич Ленин гражданлар урушининг даҳшатли йилларида Қизил Армия жангчиларига мурожаат қилиб, ҳозир ҳар биримизга азиз бўлиб қолган «Совет кишилари» деган сўзларни биринчи бўлиб айтди. Ўшандан бери орадан ярим асрдан кўпроқ вақт ўтди. Мамлакатнинг қиёфаси ўзгариб кетди, янги авлодлар ўсиб вояга етди. Ҳозир ҳам ҳар биримиз: «Биз — совет кишиларимиз» деб ифтихор билан такрорлаймиз.

Коммунистик партия, бутун социалистик воқелигимиз тарбиялаб етиштирган совет кишиси бизнинг энг буюк ғалабамиздир, бебаҳо бойлигимиздир!

Мамлакатимиздаги коммунистик қурилишни жаҳон революцион жараёнидан, халқаро майдондаги воқеалар ривожидан ажратиб бўлмайди.

Бизнинг ташқи сиёсатимиз равшан ва тушунарлидир, деди сўзини давом эттириб нотиқ. У Лениннинг сулҳ тўғрисидаги декретидан бошлаб КПСС XXIV съезди эълон қилган тинчлик программасигача бўлган изчил, принципиал йўлни босиб ўтди. Бу сиёсат Совет Иттифоқининг, жаҳон социализмининг, ҳозирги замондаги барча революцион, илғор кучларнинг туб манфаатларига мос келади. Шунинг учун ҳам уни бутун халқ бажонидил қўллаб-қувватламоқда.

Бизнинг синфдош қардошларимиз, дунёни революцион тарзда ўзгартиш учун курашчилар буюк армиясининг ҳамма отрядлари ўз сафларини пролетар интернационализмининг ленинча байроғи остида тобора яқинроқ жипслаштирмоқдалар.

Украина коммунистлари, меҳнаткашлари, деди пировардида В. В. Щербицкий, барча совет кишилари сингари КПССнинг Ленинчи Марказий Комитети теварагида маҳкам жипслашиб, бундан буён ҳам Ватанимиз — қудратли Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг равнақи йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилаверадилар.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Германия Демократик Республикаси партия-давлат делегациясининг бошлиғи ўртоқ **Эрих Хонеккерга** сўз берилади. Мажлис аҳли уни қизғин кутиб олади.

Бундан 50 йил муқаддам 100 дан ортиқ миллат ва элат шонли Ленин партияси раҳбарлигида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига бирлашган шонли кун жаҳоншумул-тарихий аҳамиятга эга бўлган босқич бўлиб қолди, деди у. Кўп миллатли социалистик иттифоққа бирлашишнинг бу йўлини Октябрь революцияси очиб берди, бу бирлашиш пролетар интернационализми ғояларининг тантанаси бўлиб қолди.

Совет Иттифоқи, деди Хонеккер, бутун инсоният учун йўлчи юлдуз бўлиб, бутун дунё коммунистлари, революционерлари, ишчиларининг суянган тоғи бўлиб қолди.

Германия Демократик Республикасининг халқи бизнинг республикамиз жаҳон социалистик системасининг ажралмас таркибий қисми эканлигидан, КПСС ва Совет Иттифоқи билан яқин дўст бўлиб яшаётганлигидан фахрланади. Эрнст Тельман СССР билан дўстлик сенинг коммунистлигинг ёки коммунист эмаслигингнинг мезонидир, деганида тўла асосга эга эди. Бизнинг партиямиз ўзининг бутун фаолиятида ана шу васиятга амал қилиб келмоқда, деди Э. Хонеккер. Партиямизнинг VIII съезди Совет Иттифоқига, КПССга муносабат марксизм-ленинизмга, пролетар интернационализмига садоқатнинг мезони бўлиб келганлиги ва шундай бўлиб қолишини таъкидлади. Совет кишилари бизнинг мамлакатимизни фашизм вабосидан озод қилганликларини ва халқимизга янги, социалистик ҳаёт йўлига ўтишда беғараз ёрдам берганликларини ГДР ишчилар синфи, меҳнаткашлари ҳеч қачон унутмайдилар.

Сўнгра Э. Хонеккер айтдики, Германия Демократик Республикасининг тарихи ва ривожланиши Совет Иттифоқи билан қардошларча бирлик бўлганидагина халқлар ва миллатларнинг чинакам манфаатлари амалга оширилиши мумкин эканлигини, ижтимоий тараққиёт жадаллаштирилиши мумкинлигини яққол кўрсатиб турибди. Ҳозирги кунда кўпгина мамлакатлар Германия Демократик Республикасини дипломатик таниётганлиги империалистик доираларнинг Германия Демократик Республикасини халқаро ҳаётда қатнаштиришга йўл қўймасликка интилишлари барбод бўлганлигидан далолат бермоқда. Биз шуни биламизки, азиз совет дўстларимиз, деб давом қилди нотиқ, сизлар қўллаб-қувватлаётганингиз, бутун социалистик ҳамдўстлик қўллаб-қувватлаётганлиги, жаҳоннинг барча мамлакатларидаги коммунистлар ва тараққийпарвар кучлар олиб бораётган кураш туфайли мана шунга эришдик.

Тинчлик кучларининг биргаликда қилаётган ҳужумига биз Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатлар билан бирга бундан буён ўз ҳиссамизни қўшаверамиз. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, дўстимиз ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXIV съездида таклиф қилган тинчлик программаси натижасида бу ҳужум шу қадар зўр қувватга эга бўлиб қолди. Кейинги йилларда Европада тузилган шартномаларнинг ҳаммаси, шу жумладан, Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларнинг асослари тўғрисидаги шартнома ҳам социализмнинг таъсири остида, аввало, Совет Иттифоқининг қудратли таъсири остида жаҳондаги кучлар нисбатида ижобий ўзгаришлар рўй берганлигини яққол тасдиқлаб турибди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи 50 йилдан бери яшаб ва яшнаб келаётганлиги инсониятнинг келажаги социализм ва коммунизмники эканлигидан яққол далолат бериб турибди, деди Э. Хонеккер. Маркс—Энгельс—Лениннинг енгилмас ғоялари байроғи остида социалистик ҳамдўстлигимиз дадил қадам ташлаб олға бормоқда.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **П. М. Машеров** минбарга чиқади. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладида, шунингдек юбилей тантаналарининг вазиятида, деди у, Ленин партияси, Советлар мамлакатидаги барча халқларнинг қилган қаҳрамонона ишлари ва бунёдкорликлари, уларнинг порлоқ ўй-фикрлари, иродалари ва қатъиятлари, уларнинг бузилмас бирлиги ва коммунистик эртаги кунимизга бўлган астойдил интилишлари ўзининг яхлит ифодасини топди.

Белоруссия халқи зафарли Октябрь Ватанига — Совет Социалистик Республикалар Иттифоқига, совет халқи деб номланган одамларнинг буюк бирлигига ўзининг қондошлиги ва мансублиги билан бениҳоя фахрланади. Белорус халқи иқтисодий ва социал тараққиёт чўққиларига жадал парвоз қилмоқ учун Октябрнинг қизил байроғи остида, Советлар мамлакатидаги қардош халқларнинг бузилмас сафида қудратли қанот соҳиби бўлиб қолди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1922 йилдагига нисбатан республикада 350 баравардан зиёдроқ кўпайди, урушдан олдинги 1940 йилдагидан эса 15 баравар кўпайди. Республика фан ва маданиятнинг тез тараққий эттиришнинг, халқ турмушининг ҳамма жиҳатларини чинакам яшнатишнинг кенг йўлига чиқиб олди.

ССР Иттифоқи шонли 50 йиллигининг чўққисидан туриб кўз ташласангиз, деди нотиқ, партиямиз ленинча миллий сиёсатининг ажойиб самаралари, ҳақиқатан жаҳоншумул муваффақиятлари айниқса ёрқин ва яққол бўлиб кўринади. Партия Советлар Иттифоқидаги барча миллатлар ва элатларга мансуб бўлган меҳнат аҳлларининг дўстлигини вояга етказди, чиниқтирди, уларни битта қудратли иттифоқдош давлатда жипслаштирди. Мана шу ленинчи партиямиз миллий муносабатларда чинакам инқилоб қилди, турмушнинг ҳамма соҳаларида социалистик миллатларнинг бир-бири билан яқинлашуви ва бир-бирини бойитишидан иборат самарали жараёнга кенг йўл очиб берди. Интернационализмнинг ҳаётбахш принциплари миллион-миллион совет кишиларининг жон-дилига сингиб кетди, уларни, умуман бутун жамиятимизни мисли кўрилмаган маънавий, руҳий чўққиларга кўтарди. Мана шуларнинг ҳаммаси учун мамлакатимизнинг барча халқлари каби белорус халқи ҳам жонажон Коммунистик партиямиздан беҳад миннатдор.

Биз, деди П. М. Машеров, Россиядаги қаҳрамон ишчилар синфининг, улуғ рус халқининг тарих олдидаги, мамлакатимизнинг барча халқлари олдидаги зўр хизматларини юрак-юракдан тўлқинланиб ва қалбимизнинг алоҳида ҳарорати билан қайд қилмоқдамиз. Ватанимиздаги барча халқларнинг содиқ дўсти ва оғаси бўлган рус халқига қизғин миннатдорчилик, чексиз муҳаббат ва ҳурмат ҳислари коммунизм қураётган авлодларнинг қалбида асло сўнмайди ва абадий яшайди.

Белоруссия коммунистлари, барча меҳнаткашлари ҳозир бир ёқадан бош чиқариб, партия XXIV съезди қўйган вазифаларни мумкин қадар яхшироқ ва тўлиқроқ бажаришга, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш асосида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини бутун чоралар билан оширишга интилмоқдалар.

Партия олдида, бутун совет халқи олдида шу юксак минбардан туриб тўла ишонч билан айтиш мумкинки, деди пировардида П. М. Машеров, Белоруссиянинг ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, зиёлилари ССР Иттифоқининг иккинчи 50 йиллигини янги ажойиб ишлар ва бунёдкорликлар билан нишонлайдилар, ўз қалбларининг бутун ҳароратини, ўзларининг талант ва меҳнатларини, билим ва маҳоратларини коммунистик идеалларнинг тўла тантанаси учун умумхалқ курашига сарфлайдилар.

Вьетнам Демократик Республикаси партия-давлат делегациясининг бошлиғи — Вьетнам Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Вьетнам Демократик Республикаси Миллат мажлиси доимий комитетининг Раиси ўртоқ **Чионг Тинь** нутқи қизғин кутиб олинди. Вьетнам халқи, деди у, қардош совет халқининг порлоқ ғалабаларига сидқидилдан қувонмоқда ва унга КПСС XXIV съезди белгилаб берган тўққизинчи беш йиллик планни бажаришда, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда, Европада ва бутун дунёда тинчликни ҳимоя қилиш ишига актив кўмаклашувида чин кўнгилдан янги, тағин ҳам катта ғалабалар, муваффақиятлар тилайди.

Октябрь революциясининг самараси бўлган Совет Иттифоқи, деди нотиқ, Вьетнам халқининг мустақиллик ва эркинлик учун узоқ вақтлардан бери олиб бораётган оғир курашида ҳар доим умид манбаи бўлиб руҳлантириб келмоқда. Вьетнам халқи чет эл босқинчиларига қарши кураш ва революцион қаҳрамонлик традицияларини ривожлантириб, қардош социалистик мамлакатларнинг ҳамда тинчлик ва адолатнинг қадр-қимматини билган бутун дунё халқларининг хайрихоҳлигига, мадади ва ёрдамига таяниб, ўз тарихидаги энг шафқатсиз мана шу урушда Америка империалистларининг агрессиясини мағлубиятга учратмоқда. Бироқ биз вьетнам халқининг асосий миллий ҳуқуқларини ҳамда Жанубий Вьетнам аҳолисининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқларини ҳурматлаш асосида Вьетнам проблемасини тинч ҳал қилиш йўлларини ҳар доим эзгу ният билан излаётирмиз.

Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг конструктив таклифлари асосида Вьетнам Демократик Республикаси билан Америка томони Вьетнамда урушни тўхтатиш ва тинчликни қайта тиклаш тўғрисида битимнинг мазмуни ҳақида келишиб олдилар ва уни 1972 йил 31 октябрда имзолаймиз, деб аҳдлашиб қўйган эдилар. Бироқ, Никсон маъмурияти битимни имзолашни турли важлар билан орқага сурмоқда, бу ҳам етмаганидек, битимнинг келишиб олинган моддаларининг моҳиятини ўзгартиришни талаб этмоқда, ваҳшийларча бомбардимон қилишларни давом эттирмоқда, шунингдек, Вьетнам Демократик Республикасининг портларини миналаш ва қамал қилишни давом эттирмоқда, Жанубий Вьетнамга қурол-яроғ етказиб беришни зўр бериб кучайтирмоқда. Жанубий Вьетнамга «граждан шахслар» ниқоби остида ҳарбий ходимларни олиб келмоқда, Нгуен Ван Тхиеунинг қўғирчоқ режимини мустаҳкамлаб, ундан «урушни вьетнамлаштириш»ни давом эттирмоқ учун қурол тариқасида фойдаланмоқда. Кейинги кунларда Америка агрессорлари янги жиноятлар қилиб урушни яна кенгайтириб юбордилар. Улар Шимолий Вьетнамдаги аҳоли зич жойлашган районларни, шу жумладан Ханой ва Хайфонни кўп миқдорда самолётлар юбориб шиддатли бомбардимонлар қилишни яна бошлаб юбордилар. Улар музокараларда зўравонлик сиёсатини давом эттириб, Вьетнам халқига тазйиқ ўтказишга уринмоқдалар. Уларнинг янги кирдикорлари ва найранглари ҳеч шубҳасиз мағлубиятга учрайди. Вьетнам халқи ҳамма нарсани қурбон қилишга тайёр, лекин ҳеч қачон тиз чўкмайди! Бутун мамлакатимизнинг халқи тинчлик ўрнатилишини, лекин чинакам мустақиллик ва эркинликни таъминлаш йўли билангина тинчлик ўрнатилишини астойдил истайди.

Америка империалистларига қарши Ватанни халос қилиш учун олиб борилаётган қаршилик кўрсатиш урушида ва Шимолий Вьетнамда социализм қуриш ишида, деди Чионг Тинь, Вьетнам халқи КПССдан, Совет ҳукуматидан ва қардош совет халқидан ҳар доим қизғин мадад олиб турибди, катта, ҳар томонлама ва самарали ёрдам олиб турибди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳозиргина айтган ажойиб сўзлари бизни беҳад хурсанд қилди, у Вьетнам халқининг адолатли курашига юксак баҳо берди ва агрессорни кескин равишда қоралади. Бу сўзлар ўзининг одилона мақсадлари учун кураш олиб бораётган бутун Вьетнам халқини зўр куч билан руҳлантирувчи илҳом манбаи бўлиб хизмат қилади.

Давомли қарсаклар остида Чионг Тинь КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва СССР Министрлар Советига байроқ тортиқ қилди. Байроққа қуйидаги сўзлар ёзилган: «Жаҳонда биринчи кўп миллатли социалистик давлат бўлган улуғ Совет Иттифоқи тўхтовсиз мустаҳкамлана берсин, кучая берсин ва коммунизм сари дадил олға бораверсин!»

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** минбарга чиқади. (Ўртоқ Ш. Р. Рашидов нутқи газетанинг шу бетида алоҳида босилмоқда).

Сўнгра мажлис аҳли қизғин равишда кутиб олган Франция Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ **Жорж Марше** сўзга чиқди. Социал ва иқтисодий соҳаларда, миллий масалада Совет Иттифоқи эришган муваффақиятлар, гитлерчи фашизмни тор-мор қилишга СССР қўшган ҳал қилувчи ҳисса, қудратли жаҳон социалистик системаси пайдо бўлганли-

(Давоми учинчи бетда).

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқи

Азиз ўртоқлар! Дўстлар! Ватанимиз пойтахтининг қадимий Кремли жаҳоншумул тарихий аҳамиятга молик кўпгина шонли воқеаларнинг гувоҳи бўлган. Аммо шу муҳташам Кремль саройида ҳозир ўтказилаётган тантаналар алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу тантаналар Совет Ватанининг шонли йилномасига порлоқ саҳифа бўлиб киради. Мамлакатимиздаги барча миллат ва барча элатларнинг вакиллари жаҳонда биринчи кўп миллатли социалистик давлат — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил топган куннинг 50 йиллигини тантанали вазиятда нишонламоқ учун бугун шу ерга тўпланишди. (Қарсаклар).

Совет халқлари муқаддас иттифоқининг олтин юбилейи буюк ва шодиёна байрамдир. Бу — эркин социалистик миллатлар бирлиги ва қардошларча дўстлиги байрамидир. Бу — бутун прогрессив инсоният байрамидир. Ана шу шонли байрам бепоён совет диёрида, бутун планетамизда тантана билан нишонланмоқда.

Шу кунларда серқуёш Ўзбекистон диёрида шоду-хуррамлик, ижодий илҳом ва бунёдкорлик вазияти ҳукм сурмоқда. Улуғ Совет Ватани учун зўр шодлик ва юксак ифтихор туйғуларига тўлиб-тошган республикамизнинг меҳнаткашлари бугун жонажон Коммунистик партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига, СССР Олий Советига, Совет ҳукуматига, тантанали мажлиснинг ҳамма қатнашчиларига ва сизлар орқали барча қардош халқларга Совет Иттифоқининг ярим асрлик юбилейи муносабати билан самимий салом ва қизғин табрик сўзларини йўллайдилар. (Қарсаклар).

Ҳаммамиз ҳозир Леонид Ильич Брежневнинг ёрқин, чуқур мазмунли докладидан унутилмас таассурот олдик. Бу унутилмас ҳужжатда совет кишиларининг энг муқаддас фикр-туйғулари, орзу ва умидлари ўз ифодасини топди.

Ўртоқлар! Совет халқларининг ягона қардошлик иттифоқига бирлашуви барча тарихий ғалабаларимизнинг энг муҳим замини бўлди. Совет Ўзбекистони суверен республикаларнинг улуғ дўстона оиласида тубдан ўзгарди ва мисли кўрилмаган даражада гуллаб яшнади. Феодализмдан халос бўлган Ўзбекистон ўтган ярим аср мобайнида ҳозирги тараққиётнинг чўққиларига кўтарилди.

Шу кунда Ўзбекистон ишлаб чиқаришнинг юздан ортиқ тармоғига эга бўлган қудратли индустриал республикадир. Бу тармоқларнинг ҳаммаси тез суръатлар билан ривожланмоқда. СССР ташкил топганидан буён ўтган йиллар ичида саноатимиз маҳсулотининг ҳажми қарийб 240 баравар кўпайди.

Табиий газ бизнинг катта бойлигимиздир. Республиканинг ер остида табиий газ запаслари жуда кўп, табиий газ қазиб чиқариш эса йил сайин ортиб бормоқда. Қадимий Бухоронинг зангори ёнилғиси жуда катта газ қувурлари орқали Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистоннинг шаҳар ҳамда қишлоқларига узлуксиз юборилмоқда, Урал саноати мамлакатимиз Европа қисмининг маркази, шу жумладан Ватанимизнинг пойтахти Москва саноати бу газдан фойдаланмоқда.

Бизда капитал қурилиш кенг кўламда ва юксак суръатлар билан олиб борилмоқда. Бу эса республика ишлаб чиқарувчи кучларини мавж уриб юксалтиришнинг ҳал қилувчи омилидир.

Ишчилар синфимиз юбилей йилини жуда катта меҳнат зафарлари билан нишонламоқда. Республика саноати бугун ё эртага йиллик ишлаб чиқариш программасини бажаради ва йил охиригача пландан ташқари неча юз миллион сўмлик маҳсулот беради.

Бизнинг пахтакорларимиз мисли кўрилмаган юксак марраға эришдилар. Пахтакор республикалар партия-хўжалик активининг йиғилиши ана шу маррани эгаллашимиз учун бебаҳо катта ёрдам берди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бу йиғилишда ёрқин илҳомбахш нутқ сўзлади.

Республикамиз деҳқонлари шу йиғилишда ўз зиммаларига юбилей йили Ватанга 4 миллион 550 минг тонна пахта бериш мажбуриятини олишган эди. Улар ўз ваъдаларининг устидан шараф билан чиқдилар.

Пахтакорларимиз, республикамизнинг барча меҳнаткашлари партия Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг жуда катта ёрдамига таяниб, улкан пахта хирмони учун қаҳрамонона курашга отландилар. Улар қудратли замонавий техника билан қуролланиб енгилмас ирода, мардлик ва маҳоратларини табиий офатларга қарама-қарши қўйдилар ва об-ҳаво шароити қийинчиликларини енгдилар. Халқнинг қаҳрамонона меҳнати шонли ғалаба билан тугалланди.

Давлат Ўзбекистоннинг 4 миллион 710 минг тонна «оқ олтин»ини олди. (Қарсаклар). Тайёрлаган пахтанинг қарийб ярми машиналарда териб олинди. Ҳар гектар ердан 28 центнердан ҳосил етиштирилди. Республика ўз пахтачилигининг бутун тарихида биринчи марта шундай мўл ҳосил ва шундай кўп миқдорда пахта олди.

Ана шу муваффақиятларни қўлга киритишда деҳқонларнинггина эмас, саноат меҳнаткашларининг ҳам хизмати катта. Республикамизнинг пахтакорлари қардошларча катта ёрдам берганликлари учун Россия Федерацияси ва Белоруссиянинг машинасозларига, Украинанинг металлурглари ва химикларига, Туркманистон ва Озарбайжоннинг нефтчиларига, Қозоғистон ғаллакорларига, граждан авиациясининг учувчиларига ва мамлакатимизнинг барча халқларига чин кўнгилдан ташаккур изҳор қиладилар. (Қарсаклар).

Пахтакор республикаларнинг анъана бўлиб қолган социалистик мусобақаси пахта фронтида ғалаба қозониш учун муҳим роль ўйнади. Ўзбекистоннинг қишлоқ меҳнаткашлари дўстона берган маслаҳатлари ва ёрдамлари учун Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон, Қозоғистон ва Озарбайжон пахтакорларидан астойдил миннатдордирлар. (Қарсаклар).

Сабзавотчиларимиз ва боғдорларимиз меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришдилар. Улар социалистик мажбуриятларини анча ортиғи билан бажариб, қарийб 3 миллион тонна сабзавот, полиз экинлари ва турли меваларни йиғиштириб олдилар. Ғаллакорлар, шоликорлар, лубкорлар, пиллачилар ва чорвадорлар ҳам юбилей муносабати билан ўз зиммаларига олган мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар.

Бизда маданий қурилиш соҳасида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Ўзбек халқининг фан ва маданияти халқларнинг қардошлик оиласида, ленинча миллий сиёсат амалга оширилганлиги туфайли мисли кўрилмаган даражада гуллаб яшнади.

Совет ҳокимияти йилларида кишиларнинг ўзлари ҳам ўзгариб уларнинг маънавий дунёси беқиёс сермазмун бўлиб қолди. Халқимизнинг сифат жиҳатидан янги авлоди ўсиб етишди. Булар билимдон, юксак онгли, актив ижодкор бунёдкор кишилар, совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализмнинг олижаноб туйғулари билан суғорилган, ўзларининг жонажон партиясига, социалистик Ватанга чексиз содиқ кишилардир.

Совет халқларининг тош-метиндек мустаҳкам бирлиги ва қардошларча дўстлиги, уларнинг мустаҳкам ҳамкорлиги ва ҳар томонлама ўзаро ёрдами мамлакатимизда рўй берган барча ўзгаришларда муваффақият қозонишимизнинг гарови, олға қараб қилаётган ҳаракатимизни жадаллаштирувчи қудратли восита бўлди. Халқ даҳосида «Куч бирликдадир, озодлик—қардошлик демакдир», «Халқлар дўстлиги — уларнинг бойлиги» дейилади. Ўзбек халқи бу бойликни энг азиз мулк, деб билиб авайлаб сақламоқда. (Қарсаклар).

Бизнинг халқимиз шу тантанали кунда ўз оғаси ва барча совет халқларининг содиқ дўсти —улуғ рус халқига ўз миннатдорчилиги ва меҳр-муҳаббатини изҳор қилади. Рус халқи тинчлик ва тараққиёт, дўстлик ва қардошлик байроқдоридир. Рус халқи ўзининг қаҳрамонона бунёдкорлик меҳнати ва жанг майдонларидаги фидокорона кураши туфайли, интернационализм принципларига астойдил садоқати, беғаразлиги ва олижаноблиги туфайли мамлакатимиздаги барча халқларнинг самимий иззат-ҳурмати ва тўла ишончига сазовор бўлди. Шунинг учун ҳам барча совет халқлари рус халқи теварагида битта оила бўлиб жипслашдилар ва ўзларининг қардошларча дўстликларини асло бузилмайдиган қилиб мустаҳкамладилар. (Қарсаклар).

Жаҳонда совет халқларининг дўстлигидан ҳам мустаҳкам нарса йўқ. Бу дўстлик олмосдан ҳам маҳкам, гранитдан ҳам мустаҳкам, чашма сувидан ҳам мусаффо, қуёш каби оташин ва нуроний дўстликдир. Халқларимизнинг енгилмас куч-қудрати, бундан буёнги ғалабаларимизнинг гарови қардошларча дўстликдадир. (Қарсаклар).

Мамлакатимизнинг халқлари ўзларининг қаҳрамонона ўтмишларини, ажойиб ҳозирги кунларини, тағин ҳам гўзалроқ истиқболларини Ленин барпо этган улуғ коммунистлар партияси билан чамбарчас боғлайдилар. Ленин партияси — бизнинг дарғамиз, бизнинг доно йўлбошчи ва устозимиз, бизнинг заковатли меъморимиздир. Халққа фидокорона хизмат қилаётганлиги учун жонажон партиямизга нисбатан оташин меҳр-муҳаббат ва самимий ташаккури барча совет кишиларининг қалбида ҳамиша жаранглаб туради. (Қарсаклар).

Яшасин бизнинг улуғ Ватанимиз, халқлар дўстлигининг қудратли таянчи — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи! (Қарсаклар).

Коммунизм учун курашнинг йўлбошчиси ва ташкилотчиси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар бўлсин! (Гулдурос қарсаклар).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ТАНТАНАЛИ МАЖЛИСИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИЗМ САРИ БОРМОҚДА

(Боши иккинчи бетда)

ги ва ривожланиб бораётганлиги, деди Жорж Марше, мана шуларнинг ҳаммаси кучайиб кетган зиддиятлар ҳам ларзага солиб қўяётган империализмнинг ҳаракат қилиш имкониятларини қисқартириб юборди. Аммо, бунинг аксича мана шуларнинг ҳаммаси халқларнинг ваҳшиёна эксплуатация ва зулм системасига чек қўйиш имкониятини кўпайтирди.

Бу янги имкониятлардан муваффақиятли фойдаланмоқ учун асосий шартни бажариш — ишчилар синфининг бирлигини, йирик монополистик капитал сиёсатининг жабрини тортаётганлар иттифоқини, яъни бутун халқ иттифоқини вужудга келтириш зарур. Франция Компартияси бу иттифоқни вужудга келтириш учун зўр бериб курашмоқда.

Ж. Марше уқдириб айтдики, совуқ уруш ўз ўрнини кескинликларнинг юмшатилишига бериб қўяётган экан, янги жаҳон урушининг шарпаси чекинаётган экан, мана шуларнинг ҳаммаси асосан Совет Иттифоқининг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тинчлик йўлидаги ташаббуслари туфайли содир бўлмоқда.

Иккала мамлакатимиз ҳамкорлигининг принциплари ва мақсадлари, деб давом қилди нотиқ, Леонид Ильич Брежнев Францияга қилган визити вақтида белгилаб берилди. Франция Коммунистик партияси «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Франция ўртасидаги ҳамкорлик принциплари»да уқтириб ўтилганидек, бу ҳамкорлик уларнинг муносабатларида доимий сиёсат бўлиб қолиши, халқаро турмушнинг доимий омили бўлиб қолиши учун ҳамма чораларни кўриш керак, деб ҳисоблайди. Мана шундай йўл тутиш СССР ва Франция халқларининг манфаатларига, Европада тинчлик манфаатларига мувофиқ бўлиб тушади. Шу сабабли биз Франция—Совет ҳамкорлигига ҳалақит бериш мумкин бўлган нарсаларнинг ҳаммасига қарши курашмоқдамиз, жумладан, Франциядаги антисовет пропагандага қарши курашмоқдамиз. Антисоветизм қаердан келиб чиқмасин, ҳар доим у тинч-тотув яшашга зарар етказаверади. Биз унга қарши ҳар қандай вазиятда курашиб келдик, курашаверамиз.

Биз коммунистлар, деди сўнгра Ж. Марше, оташин ватанпарварлармиз, айни вақтда кескин интернационалистлармиз. Сиёсатимизни белгилашда ва амалга оширишда тўла мустақиллигимиз асосий аҳамиятга эга бўлганлиги каби, бизнинг бутун дунёдаги коммунистик ва ишчи партиялар билан, империализмга қарши курашаётган барча тараққиёт, мустақиллик ва тинчлик кучлари билан бирдамлигимиз ҳам мана шундай асосий аҳамиятга эга. Шу жиҳатдан қараганда биз, ўз-ўзидан маълумки, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан бирдамлигимизга алоҳида аҳамият бермоқдамиз. Бунинг боиси сизларнинг партиянгиз тарихда биринчи социалистик революцияни ғалабага олиб келиб, жаҳонда биринчи социалистик давлат қурганлигидагина эмас. Бунинг яна бир боиси шундаки, сизнинг партиянгиз раҳбарлик қилиб келаётган Совет Иттифоқи империализмга қарши курашдаги ҳеч шубҳасиз бош жанговар кучдир. Франция Коммунистик партиясининг бундан бир неча кун аввал бўлиб ўтган XX съезди эслатиб ўтганидек, бизнинг партиямиз Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан дўстлик, бирдамлик ва ҳамкорлик муносабатларини бундан буён ҳам ҳар доим мустаҳкамлаш ниятидадир.

Ж. Марше Совет Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан ёзилган табрикномани Франция Коммунистик партияси Марказий Комитети номидан мажлис президиумига залдагиларнинг қарсаклари остида топширди.

Барча иттифоқдош республикалар ҳамда Москва, Ленинград шаҳарлари комсомолларининг ва ёшларининг вакиллари колонналари «Биз — ёш гвардиямиз» қўшиғининг садолари остида ВЛКСМ байроғини, иттифоқдош республикалар комсомол ташкилотларининг байроқларини ва В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ пионер ташкилоти байроғини кўтариб залга кириб келдилар. Тантанали мажлис қатнашчилари ўринларидан туриб, уларни гулдурос давомли қарсаклар билан кутиб олишди.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Е. М. Тяжельников, ишчи, колхозчи қиз, олим, студент қиз, спортчи қиз, пионерлар Советлар мамлакати ёшларининг табрик рапортини изҳор қилмоқ учун минбарга чиқдилар. Совет ёшларининг вакиллари ёш авлодга доимий ғамхўрлик қилиб келаётган Ватанга, партияга, халққа фарзандлик ташаккурини изҳор этдилар, коммунизм идеалларига содиқмиз деб, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини ва унинг ленинчи Марказий Комитетини ишонтирдилар.

Ленин комсомоли, ёш ленинчилар, бутун совет ёшлари, деди Е. М. Тяжельников, ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини меҳнатда ажойиб ғалабалар билан, ўқишда ва ижтимоий фаолиятда эришилган ютуқлар билан кутиб олмоқдалар.

«Биз шу билан ҳам фахрланамизки, деган эди Леонид Ильич Брежнев, коммунизм тантанаси учун курашда шонли ёшларимиз актив қатнашмоқда. Мамлакатимизнинг келажаги учун кўнглимиз тўқ — революцион курашчилар, социализм қурувчилар авлодининг муносиб, ишончли ўринбосарлари бор».

Партиянинг бу юксак баҳоси комсомолларнинг, барча совет ёшларининг жуда катта ватанпарварлик руҳини, қудратли ғайратини кучайтириб юборди, уларни ғоят руҳлантирди ва илҳомлантирди. Партиямизнинг ишончини ва умидини оқламоқ учун нақадар кўп ишлар қилишимиз кераклигини жуда яхши биламиз.

Ленин комсомоли беш йилликнинг ҳал қилувчи йили бўлган 1973 йилга алоҳида масъулиятни ҳис қилган ҳолда кириб келмоқда. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг бугунги ажойиб докладида қўйилган вазифаларни амалга ошириш учун ҳар бир комсомол ташкилоти конкрет қандай ишлар қилиши Бутуниттифоқ комсомол йиғилишида, ВЛКСМ Марказий Комитетининг пленумида белгилаб берилади.

Ленин комсомоли жанговар социалистик мусобақани авж олдириб юборади, болалар ва ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашни яхшилайди, 1973 йилнинг ҳар бир кунини зарбдор меҳнат ва аъло ўқиш кунига айлантирмоқ учун ҳамма чораларни кўради. Беш йилликнинг ҳал қилувчи йилидаги зарбдор меҳнат тўғрисида комсомолнинг КПСС Марказий Комитети номига ёзилган рапортига имзо чекиш фахрий ҳуқуқини олиш ҳар бир комсомол ҳар бир йигит-қиз учун олий шараф бўлиб қолади.

Мана шу унутилмас қувончли кунда, деб давом қилди ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари, комсомол совет халқини, жонажон партиямизни, ленинчи Марказий Комитетни, Сиз, азиз Леонид Ильични тантанали равишда ишонтириб шуни айтадики, революцион, жанговар ва меҳнат традицияларига содиқ бўлиб келаётган мамлакат йигит-қизлари Совет Иттифоқининг граждани деган улуғ номга бундан буён ҳам шараф билан, муносиб равишда ва фахрланиб лойиқ бўладилар, халқларнинг муқаддас ленинча дўстлигини кўз қорачиғидай сақлайдилар, бутун дунёдаги синфдош қардошлар билан жанговар бирликни мустаҳкамлайверадилар.

Бугун Леонид Ильич Брежнев айтганидек, эрамизнинг учинчи минг йиллиги бошланиш пайтида Совет Иттифоқининг қандай бўлиши кўп жиҳатдан совет ёшларига боғлиқ. Совет ёшлари коммунизм қуриш ишига ўзларининг бутун кучларини, билимларини, революцион ғайратларини сарфлайдилар.

Залдагиларнинг гулдурос қарсаклари остида Е. М. Тяжельников ленинчи комсомол рапортини КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга топширди. Мана шу бутун 50 йил давомида комсомол, партия йўлидан борганлиги, унинг содиқ ва жанговар ёрдамчиси бўлганлиги, совет ёшларининг меҳнатдаги ва жангдаги мислсиз шижоатлари, уларнинг Коммунистик партияга чексиз муҳаббати ва садоқати, ўзларининг бутун ҳаётларини улуғ Ленин ишига бағишлашга тайёр эканликлари мана шу рапортда айтилган.

1915 йилдан бери КПСС аъзоси, Советларнинг Бутуниттифоқ I съезди делегати ўртоқ **В. П. Виноградовнинг** минбарга чиқишини тантанали мажлис қатнашчилари қарсаклар билан кутиб олишди. Биз, деди у, партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг тўлқинлантирувчи ва чуқур мазмунли докладини тингладик. Социалистик тузум тантана қилганлиги, ленинча миллий сиёсатнинг зафари, қудратли давлатимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ярим аср ичида босиб ўтган ғолибона йўли тўғрисида партиянинг оташин сўзлари бутун дунёда янгради. Ўзларингизга маълумки, шунчалик ёшга етганлигим туфайли хотираларимни айтиб ўтишга бир мунча ҳақлиман, деб давом қилди нотиқ. — Менинг ёшимдаги кўп кишилар каби мен ҳам Ленин партияси сафида туриб подполье йилларини ва чоризмга қарши кураш йилларини ўтказишимга, Октябрь кунларида ва граждан уруши йилларида Советлар ҳокимияти учун жанг қилишимга, янги жамият қуришда иштирок қилишимга тўғри келди.

Советларнинг Бутуниттифоқ I съездида делегат бўлишдек катта шарафга муяссар бўлдим. Ўзларингизга маълумки, азиз ўртоқлар, Владимир Ильич Ленин бетоблиги сабабли шу съезд ишида қатнаша олмади. Биз уни баланд руҳ билан Бутуниттифоқ Советларининг I съездига фахрий раис қилиб сайладик, сўнгра азиз йўлбошчимизга табрик телеграммаси йўлладик. Ленинга бўлган умумхалқ муҳаббати, барча халқларимизни ягона қардош оилага жипслаштирган партияга бўлган улуғ ишонч съездда яна бир марта намоён бўлди.

Менинг онгли ҳаётим Петроградда, пролетариат маскани бўлган Виборская сторонада бошланган. Ўша ерда мен большевиклар сафига кирдим. Ўша ерда мен Питер ишчилари билан бир қаторда Ленинни Финляндия вокзалида кутиб олиш бахтига мушарраф бўлдим. Смольнийда қадрдон Ильич билан учрашганлигим умрбод эсимдан чиқмайди. 1917 йилнинг декабрида Петроград Совети аъзолари делегацияси составида биз металл заводини қандай қилиб тиклаш тўғрисида маслаҳат олиш учун унинг ҳузурига бордик. Ўшанда Владимир Ильич, биз, ишчилар хўжаликни юритишни ўрганиб олишимиз, контролни йўлга қўйишимиз, халқ мулкини асрашимиз, техникани эгаллаб олишимиз лозимлигини айтди. Ишчилар синфи ҳам Лениннинг бу кўрсатмасини муносиб равишда бажариб келмоқда. Бунга биттагина мисол айтиб бераман.

Мен ёшлигимдан бери ишлаб келган металл заводида 1924 йилда атиги бир неча юз киловатт қувватга эга бўлган биринчи совет буғ турбинаси ишлаб чиқарилган эди. Ҳозирги кунда эса, бир миллион икки юз минг киловатт қувватли турбина яратилмоқда. Ишчилар синфимизнинг маҳоратини ва етуклигини, экономикамизнинг кучини кўрсатадиган бунақа мисоллар кўп!

Мен буни яхши, биламан, деб давом этди В. П. Виноградов, чунки ҳозир ҳам ишчиларнинг коллективлари билан алоқани узганим йўқ. Ленинград заводларига бориб тураман, цехларни кириб кўраман, ишчилар билан ёшлар билан учрашаман. Бизнинг ажойиб ўринбосарларимиз бор! Улар саводли, малакали, жанговар, Ленин ишига, жонажон партиямизнинг улуғ ишига садоқатли кишилар.

* * *

Совет кишиларининг нигоҳи ва қалби шу кунларда Москвага, Кремлнинг Съездлар саройига, қаратилган. Бу ерда КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг Совет Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлиси ўтмоқда. Бутун ер юзи халқлари Советлар мамлакатига, Москвага зўр эътибор билан боқмоқдалар. Уларнинг вакиллари тантанали мажлис минбарига чиқиб, Совет давлатининг буюк зафарлари тўғрисида, Совет давлати халқларининг бузилмас бирлиги ҳақида совет интернационализмининг таъсирли кучи тўғрисида завқ-шавқ билан гапирмоқдалар. Ғолиб социализм мамлакатининг намунаси планетамиз меҳнаткашларини тинчлик, социал адолат ва социализм учун курашга руҳлантирмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллиги тўғрисидаги чуқур мазмунли ва ёрқин докладини мажлис қатнашчилари, барча совет кишилари, чет эллардаги миллион-миллион дўстларимиз зўр эътибор бериб ва коммунизм қурилишидаги муваффақиятлар учун бениҳоя фахрланиб тингладилар. Ҳар бир совет кишиси қаерда яшамасин, қаерда ишламасин, қайси миллатга мансуб бўлмасин, Ватаннинг шонли ютуқларига, СССР халқларининг ленинча дўстлигини мустаҳкамлашга унинг ҳам меҳнати қўшилганлигини буюк мамнуният ҳислари билан сезиб турди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг қуйидаги сўзлари ҳар бир кишининг қалбидан чуқур жой олди:

«Совет Иттифоқи коммунизм сари бормоқда.

Коммунизм сари олиб борадиган йўл осон йўл эмаслигини биламиз. Бу йўлда мамлакатимиз халқларининг ҳар бири ва уларнинг ҳаммаси биргаликда зўр бериб куч ва ғайрат сарфлашлари лозим бўлади. Катта ва фидокорона меҳнат қилиш, уюшқоқлик юксак даражада сиёсий онглилик талаб қилинишини биламиз. Биз шуни ҳам биламизки, совет кишиларида ана шу фазилатларнинг ҳаммаси бор, улар ўзларининг шу фазилатларини ишга солишни биладилар, ўз олдиларига қўйилган гўзал мақсадларга эриша оладилар. Октябрнинг тилларда достон бўлиб қолган кунларида Ленин раҳбарлигида бошланган ишни охиригача етказишга ҳаммамиз маҳкам бел боғлаганлигимиз бунга гаров бўла олади. Совет халқининг ленинчи Коммунистик партиямиз сиёсатида ўз ифодасини топган ягона иродаси бунга гаров бўла олади».

Шонли сана муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети, СССР Министрлар Совети номига, қўшма тантанали мажлис президиуми номига партия, совет ва касаба союз органларидан, саноат корхоналари ва муассасаларнинг, қурилишларнинг, колхоз ва совхозларнинг коллективларидан, Совет Армияси ва Флоти жангчиларидан, илмий муассасалар ва ижодий ташкилотлардан, комсомоллар ва ёшлардан, кўп миллатли Совет Ватани меҳнаткашларидан жуда кўп табрикномалар, қутловлар ва меҳнат рапортлари ҳамон келиб турибди.

22 декабрь, эрталаб соат ўн. **Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, Д. А. Кунаев, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Шчербицкий, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, П. М. Машеров, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев** ўртоқларни, социалистик мамлакатлар партия-давлат делегацияларининг раҳбарларини, қардош коммунистик ва ишчи партиялар делегацияларининг бошлиқларини тантанали мажлис қатнашчилари ва жуда кўп меҳмонлар давомли қарсаклар билан кутиб оладилар.

ССР Иттифоқининг 50 йиллиги байрамига таклиф этилган қўшни ва дўст бошқа мамлакатларнинг юксак мартабали давлат арбоблари, миллий ва халқаро жамоат ташкилотлари делегацияларининг бошлиқлари ҳам шу ерда, президиумда ўтиришибди.

Раислик қилувчи —КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ **Н. В. Подгорний** КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Д. А. Кунаевга** сўз беради.

Партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев докладида айтилган гапларнинг ҳаммаси биз, Совет Қозоғистони вакилларига бениҳоя азиз ва ардоқлидир, деди у. Биз Леонид Ильичнинг ёрқин, чуқур мазмунли докладида мамлакатимиздаги чинакам бутун бир даврга татийдиган зафарларнинг маркcча-ленинча анализи намунасини, абадий барҳаёт Ленин ғоялари яшаб, ғалаба қозонаётганлигининг ажойиб исботини кўриб турибмиз.

Қозоқ халқи, сўзини давом эттирди Д. А. Кунаев, ёш Советлар мамлакатининг бошқа халқлари билан биргаликда социал тараққиёт чўққилари сари шитоб билан дадил кўтарила бошлади. Қозоқ халқи ўзининг баҳодирона юксалишига Коммунистик партия, унинг енгилмас иродаси ва улуғвор иши туфайли, Ватанимиздаги барча халқларнинг, аввало улуғ рус халқининг беғараз ёрдами ва мадади туфайли эришганлигини жуда яхши билади. Айни рус меҳнаткаш халқи азалдан бизнинг қалин дўстимиз бўлиб келган, Улуғ Октябрь билан Ленин партияси бутун ҳаётимиз каби дўстлигимизга ҳам янги маъно ва янги мазмун бахш этди. Қозоқ халқининг таланти ва ғайратини жўш урдирган, уни бошқа халқлар билан теппа-тенг қилиб, улар билан абадий жондош-қондош қилиб қўйган ўз диёрининг битмас-туганмас бойликларини очиб берган Ленин партиясидан қозоқ халқи чексиз миннатдордир.

Эндиликда Қозоғистон космик уфқлар ўлкаси, чинакам ҳайратомуз зафарлар макони бўлиб қолди. Республика саноати беш йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан аввал бажармоқда, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари гуркираб ривожланмоқда, кўп тармоқли индустриямиз янги беш йиллик топшириқларида белгиланган суръатлар билан дадил ишламоқда.

Партиямиз билан совет халқининг хоҳиш-иродаси туфайли республика мамлакатнинг энг катта ғаллачилик ва чорвачилик базаларидан бирига айланди. Қозоғистоннинг ҳозирги қишлоқ хўжалиги —ўн миллион гектарлаб ўзлаштирилган ерлардан, юзлаб юксак даражада механизациялашган йирик совхозлардан иборат, умумхалқнинг куч-ғайрати билан қўриқлари очилган ўлкадан иборат. Қишлоқ меҳнатчилари юбилей мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Қозоғистоннинг янги миллиарди Ватанга тортиқ қилинган энг катта совғаларнинг бири бўлди. Ватан омборларига Қозоғистон 1 миллиард 60 миллион пуд ғалла топширди. Халқимизнинг ғалла фронтидаги меҳнатига КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев берган юксак баҳони халқимиз зўр миннатдорчилик билан қабул қилади, деди Д. А. Кунаев. Тўла асос билан айтиш мумкинки, Қозоғистон ғалласининг ҳар бир олтин донида барча совет кишиларининг улуғ бирлиги, беғараз ўзаро ёрдами деб аталувчи қудратли музаффар кучнинг ҳиссаси бор.

Биз келажакка зўр революцион умидворлик билан қараймиз, чунки Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг Марказий Комитети давлатимизни аниқ белгиланган ленинча йўлдан бошлаб бораётганлигини биламиз. Келгусидаги ҳамма муваффақиятларимизнинг, барча ғалабаларимизнинг мустаҳкам гарантияси ҳам ана шудир, деб таъкидлади нотиқ.

Бугун, бутун совет халқининг катта, шонли байрами кунини Совет Қозоғистонининг меҳнаткашлари: ўзимизнинг бутун талантимиз, ғайратимиз, меҳнатимизни партиямиз XXIV съезди белгилаб берган улуғвор вазифаларни амалга оширишга сарфлаймиз, деб тантанали ваъда берадилар.

Мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олган Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ **Густав Гусак** Чехословакия партия-давлат делегацияси номидан, чехословак халқи номидан нутқ сўзлаб, шонли Ленин партиясига ва бутун совет халқига ўртоқларча, қардошлик саломи топширди ва ССР Иттифоқининг юбилейи билан уларни самимий табриклади.

Ярим асрдан кўпроқ вақтдан бери чех ва словак халқларининг тақдири Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалабасининг, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи яшаб келаётганлигининг таъсири остида ривожланмоқда, деди у. Собиқ Австрия-Венгрия монархиясининг харобазорларида Октябрь ғоялари таъсири остида вужудга келган Чехословакия давлати дастлабки кунлардан бошлабоқ Чехословакия Коммунистик партиясига асос солиш, уни мустаҳкамлаш, гитлерчилар фашизмига қарши шиддатли кураш олиб бориш, социалистик қурилиш йиллари сингари тарихий босқичларда ҳам, ҳозирги даврда ҳам бизнинг йўлимизни марксизм-ленинизм ғоялари, Октябрь шуъласи ёритиб турибди.

Социализм қуриш йилларида биз Чехословакияда синаб кўрилмаган йўллардан боришга мажбур бўлмаганлигимиз туфайли, Совет Иттифоқи ва унинг ленинчи партиясининг ўртоқларча ҳамкорлиги, беғараз ёрдами туфайли биз тарихан қисқа муддатда социалистик жамият қуришга муваффақ бўлдик, деди сўзини давом эттириб Г. Гусак. Ана шу ёрдам бўлмаса, мустаҳкам сиёсий, иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик бўлмаса, биз мана шундай муваффақиятларга эриша олмас эдик, Чехословакия давлати озодлиги ва мустақиллигини ҳам таъминлаб бўлмас эди.

Сўнгра Г. Гусак бундай деди: бизнинг чорак асрдан кўпроқ тажрибамизда, айниқса социалистик тузум яшашининг ўзи тўғрисида гап борган яқиндаги ижтимоий танглик, биз қардош мамлакатларнинг интернационал ёрдамида бартараф этган танглик тажрибасида социализм қонуниятларини ҳисобга олмай туриб, Совет Иттифоқидан ёрдам олмай туриб социализмни муваффақиятли қуриш мумкин эмаслигига ишонч ҳосил қилдик. Совет Иттифоқи социалистик мамлакатларни, коммунистик партияларни, барча тараққийпарвар кучлар ва ҳаракатларни коммунистик қурилиш соҳасидаги ўзининг улуғвор программаси билангина эмас, КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан тинчлик программаси асосида ривожланиб бораётган ташқи сиёсат соҳасидаги муваффақиятли активлиги билан ҳам руҳлантирмоқда.

Биз ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг кечаги докладидаги чуқур маркcча-ленинча анализга тўла-тўкис қўшиламиз. Биз Америка империализмининг Вьетнамдаги ваҳшиёна уруши кенгайтирилаётганлигини қоралаймиз ва қаҳрамон Вьетнам халқини қатъият билан қўллаб-қувватлаймиз.

Совет халқининг ярим асрдан кўпроқ вақтдан бери олиб бораётган қаҳрамонона кураши ва фидокорона меҳнати бўлмаганида, КПССнинг принципиал ва ижодий сиёсати бўлмаганида, унинг ленинча тинч-тотув яшаш сиёсати муттасил ривожлантириб борилмаганида ҳозир жаҳон социалистик ҳамдўстлигининг авангарди бўлган, дунёдаги воқеаларга тобора кўпроқ таъсир ўтказаётган илғор Совет давлати ҳам дунёда бўлмас эди. Буни биз жуда яхши тушуниб турибмиз.

Чехословакия меҳнаткашлари ҳам ЧКП раҳбарлигида Чехословакия Компартиясининг XIV съезди қарорларини муваффақиятли равишда амалга ошириб, ўз мамлакатида ривожланган социалистик жамиятни барпо этмоқдалар, деб таъкидлади нотиқ. Бу бизнинг социалистик лагерни мустаҳкамлаш ишига қўшаётган ҳиссамиздир. Чехословакия ана шу лагернинг мустаҳкам бўғинидир.

Чехословакия халқи, деди пировардида Г. Гусак, социалистик ҳамдўстликнинг мустаҳкам бирлигида сиз, азиз ўртоқлар билан биргаликда олға бориб, Чехословакия ва Совет Иттифоқи халқларининг абадий дўстлигини кўз қорачиғидек асрашга азми қарор берган ҳолда ўз социалистик ватанини мустаҳкамламоқда ва ривожлантирмоқда.

Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Э. А. Шеварднадзе** минбарга чиқади.

Ўртоқ Леонид Ильич Брежнев юбилей докладининг ҳар бир ибораси ленинча услуб билан, чинакам ленинча теранлик, кенг кўлам ва донишмандлик билан суғорилган. Бу — докладгина эмас, балки ССР Иттифоқининг шонли ярим асрлик тарихий йўли тўғрисидаги революцион, қаҳрамонона қиссадир.

Социалистик Ватанимизнинг бутун тарихи давомида совет халқи тинч ривожланишнинг эндиги, ҳозирги босқичидагидек катта даврга эга бўлмаган эди. КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси коммунистик қурилишнинг тинч йилларига нақадар зўр куч-ғайрат сарфлаб эришганликларини ҳаммамиз яхши биламиз. Ана шу тинч йиллар учун, эртанги кунга бўлган ва қалбларимиздан абадий жой олган ишонч учун, халқлар ҳаётида урушни йўқ қилиш йўлидаги улкан ишлар учун партиямиз Марказий Комитетига, унинг Сиёсий бюросига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневга қизғин миннатдорчилик билдиришни Грузия меҳнаткашлари менга топширдилар.

Бизнинг республикамизда, деди сўнгра Э. А.Шеварднадзе, грузинлар билан бирга 80 дан ортиқ миллат вакиллари яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Абхазия ва Ажария АССР, Жанубий Осетия Автоном области халқларнинг ленинча дўстлиги қуёши остида равнақ топмоқда.

Лениннинг Кавказ халқлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар буржуазия тузуми даврида мисли кўрилмаган ва бўлиши ҳам мумкин бўлмаган миллий иноқлик намунаси, дўстлик ва қардошлик намунаси бўлиб қолсин, деган васиятини Грузия Компартияси, Кавказнинг коммунистик ташкилотлари шараф билан бажардилар.

Улуғ Ленин ҳал этилмаган вазифаларга бутун эътиборни қаратиш — юбилейни байрам қилишнинг энг яхши усулидир, деб бизга таълим берган. Грузия Коммунистик партияси КПСС Марказий Комитетининг демократик централизм, партия, совет, хўжалик раҳбарлигининг ленинча услуби ва методлари, партия турмушининг ленинча нормалари ва принциплари, халқ хўжалигини, жамиятни илмий планлаштириш ва бошқариш, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш, партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашни тубдан яхшилаш асосида бутун ишни янада яхшилаш тўғрисидаги қарорлари ва йўл-йўриқларини кун сайин амалга ошириб келмоқда.

Кичик халқлар, давлатлар ва цивилизациялар ер юзидан йўқ бўлиб кетганлигини кўрсатувчи мисоллар тарихда кўп учрайди, деди пировардида Э. А. Шеварднадзе. Бунга бошқа бир қанча сабаблар ва вазиятлар билан бир қаторда тарқоқ майда халқлар вайронгарчилик келтирувчи даҳшатли кучларга мустақил равишда қаршилик кўрсата олмаганликлари ҳам сабаб бўлган.

Ҳозир бизда кичик халқлар йўқ. Бизнинг революциямиз қудратли, улуғ, енгилмас ва абадий совет халқини вужудга келтирди ва унинг шуҳратини оширди.

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, революцион ҳукуматининг бош министри ўртоқ **Фидель Кастро Руснинг** нутқи қизғин кутиб олинди. Шубҳасиз, бутун дунё революционерларининг мулки бўлган бу юбилейни байрам қилишда қатнашиш биз учун юксак шарафдир, дейди у.

Ана шу 50 йил давомида эришилган ажойиб муваффақиятларни ўртоқ Брежнев ғоят мароқли қилиб гапириб берди!

Съездлар саройидаги кечаги мажлис охирида комсомоллар билан пионерлар бизга нақадар завқли манзарани намойиш қилишди, нақадар зўр дадиллик, нақадар зўр куч бахш этишди!—дейди завқ билан ўртоқ Фидель Кастро.

Бундан 50 йил муқаддам дунёдаги жуда кўпчилик ҳукуматлар ва ҳоким синфлар ҳатто социализм тушунчасининг ўзини ҳам ҳақиқатда тақиқлаб қўйган ва бадном қилган эди, деди у сўзини давом эттириб. Ана шу нисбатан озгина йиллар мобайнида дунёнинг манзараси нақадар ўзгариб кетди. Ҳозир Совет Иттифоқининг ҳаммани ҳайратда қолдирувчи муваффақиятлари туфайли, унинг хўжалик қурилиши соҳасидаги жасорати туфайли, унинг фашизм устидан қозонган ва миллий озодлик ҳаракатига жуда кенг имкониятлар очиб борган ҳал қилувчи шонли ғалабаси туфайли, унинг маданият ва фан соҳасидаги бундан кам бўлмаган ажойиб муваффақиятлари туфайли жаҳон халқлари ва айниқса Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари социализмга тобора зўр эътибор билан кўз тутмоқдалар.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлган пайтда империализм ҳарбий блоклар системасини тузиб, совет халқини стратегик базалар билан қуршаб олиб, ядро қуролини ўзининг агрессив мақсадлари йўлида монополия қилиб олган эди. Империализм ўз сиёсатини оқлаш учун СССРни Европа ва бутун дунё халқлари хавфсизлигига таҳлика солаётган бир мамлакат деб кўрсатиш учун инсониятни алдамоқчи бўлиб тўқиб чиқарган ёлғон уйдирмалари энди ўзининг ҳар қандай кучини йўқотиб қўйди. Империалистларнинг ҳарбий блоклари чоқ-чоқидан сўкилмоқда, стратегик базалар ҳалқаси тобора заифлашиб бормоқда, ядро қуролига бўлган монополия эса аллақачонлар тугатилди.

Революцион Куба пайдо бўлиши 50 йил муқаддам кимнинг хаёлига келган эди? Бизнинг кичкина мамлакатимиз биз 50 йиллик юбилейини ўтказаётган Совет Иттифоқининг саҳий ёрдами ва бирдамлиги туфайли Латин Америкасининг Қўшма Штатлардан 90 миля наридаги биринчи социалистик давлатига айланишига ўша вақтда ким ишонар эди дейсиз.

Эндиликда социализм ва коммунизмни ҳеч ким декрет билан тақиқлай олмайди. Совет Иттифоқи ҳам энди якка-ёлғиз эмас — ҳозир социалистик лагерь ҳамдўстлиги яшаб турибди. Бизнинг ватанимиз ҳам шу ҳамдўстликнинг бир қисми бўлиш шарафига муяссардир. Бундан ташқари, мустамлакачилик кишанларидан халос бўлган халқларнинг қудратли ҳаракати ҳам жўшиб турибди. Вьетнам халқи ва Ҳинди-Хитойдаги бошқа халқлар сингари халқлар миллий озодлик учун, қаҳрамонона, қаттиқ ва ғолибона кураш олиб бормоқдалар, капиталистик дунёдаги ишчилар синфининг қудрати ўсмоқда. Келажак батамом социализмники эканлигига энди ҳеч ким шубҳалана олмайди. Тарих нурида Ленин образи кўз ўнгимизда тобора вазмин ва муътабар бўлиб бормоқда, унинг порлоқ ғоялари ер юзининг ҳамма жойларидаги революцион курашчиларнинг муштарак мулки бўлиб қолмоқда.

Кўп миллатли ягона давлат доирасида социалистик республикалар ҳамдўстлигининг ривожланиши тобора маҳкам жипслашган социалистик миллатларнинг келажакдаги дунёси, чегарасиз инсоният тўғрисидаги орзу-тилаклар тамомила рўёбга чиқадиган дунёнинг қиёфасини шубҳасиз, яратди. Биз, деди Фидель Кастро, бу идеалга қўшиламиз.

Азиз ўртоқлар, Совет Иттифоқи ташкил топган куннинг 50 йиллигида ана шундай гўзал, илҳомбахш якунни чиқара оласиз. Бинобарин биз, деди сўзининг охирида Фидель Кастро, СССРдаги турли республикаларнинг бу ерга тўпланган вакилларини, КПСС ва Совет давлатининг раҳбарларини чин қалбимиздан табриклаймиз.

Озарбайжон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Г. А. Алиев** минбарга чиқади. Биз, деди у, СССР Иттифоқининг олтин юбилейи — барча совет халқларининг бирлиги ва қардошлиги байрамини нишонлар эканмиз, ўз фикр ва туйғуларимизни доҳиймиз ва устозимиз, улуғ революционер-интернационалист, жаҳонда биринчи кўп миллатли социалистик давлат бунёдкори Владимир Ильич Ленинга қаратамиз. Бизнинг партиямиз Ленин васиятларини бажара бориб, совет халқларининг бузилмас дўстлигини чиниқтирди. Бу дўстлик янги ҳаёт барпо этиш йўлида биргаликда қилинган меҳнатда чиниқди, Улуғ Ватан уруши синовларига бардош берди ва енгилмас кучга айланди. Совет халқларининг буюк дўстлиги ва қардошлигини ҳеч ким ва ҳеч қачон бузолмайди. Озарбайжон халқи бугун, шу тантанали кунда ана шу дўстликни бундан буён ҳам кўз қорачиғидай сақлаймиз, бу дўстликни янада мустаҳкамлаш учун куч-ғайратимизни аямаймиз, деб қасамёд қилади.

Г. А. Алиев Озарбайжон меҳнаткашлари эришган муваффақиятлар тўғрисида гапирди. Республикада замонавий индустрия ва юксак даражада ривож топган қишлоқ хўжалиги вужудга келтирилди, нефть саноати яна навқирон саноат бўлиб қолди, фан ва маданият гуллаб-яшнади, янги социалистик шаҳарлар қад кўтарди. Ҳозирги Совет Озарбайжони ўтмишнинг «қолоқ миллий четка ўлка» деган тушунчаси ҳаётимиздан абадий чиқариб юборилганлигини яққол исбот этади.

Биз, деб таъкидлади нотиқ, Озарбайжоннинг қўлга киритган ютуқлари Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг қардошларча ҳамкорлиги билан чамбарчас боғланганлигини, бу ютуқлар биргаликда қилинган меҳнатимиз самараси эканлигини жуда яхши биламиз. Биз мамлакатимиздаги барча халқларнинг тарихий тақдирида, Совет давлатини ташкил этиш ва мустаҳкамлашда улуғ рус халқининг буюк роли тўғрисида зўр миннатдорчилик туйғулари билан гапирамиз. Совет халқлари оиласида муносиб равишда оға деб, аталган рус халқи ўзининг тарихий вазифасини шараф билан бажармоқда. СССР халқларининг иккинчи она тили бўлган рус тили уларнинг тараққиётида, миллатларни бир-бири билан яқинлаштиришда бебаҳо роль ўйнамоқда. Содиқ дўстимиз ва оғамиз — улуғ рус халқига меҳр-муҳаббат ва ундан миннатдорчилик туйғулари Озарбайжон халқи ўғил ва қизларининг янги-янги авлодларига ўтаверади.

Мамлакатимиз эришган барча муваффақиятлар, унинг ички ва ташқи сиёсати, деди сўзининг охирида Г. А. Алиев, партиямиз, унинг Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий бюросининг, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг зўр ғайрат билан қилган буюк ишлари натижасидир. Чинакам ленинча йўл учун, доно раҳбарлик учун уларга чин кўнгилдан катта раҳмат деймиз.

Ҳамма самимий кутиб олган Жанубий Вьетнам Республикаси мувaққат революцион ҳукумати делегациясининг бошлиғи, республика ташқи ишлар министри ўртоқ **Нгуен Тхи Бинь** ўз нутқида бундай деди: совет халқи СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини байрам қилар экан, босиб ўтилган оғир йўлда эришган шонли муваффақиятлари билан фахрланиш учун ҳамма ҳуқуқларга эгадир. Қардош совет халқига ва Ленин Ватани, Улуғ Октябрь социалистик революцияси Ватани бўлмиш қаҳрамон совет мамлакатига ҳамиша чуқур муҳаббат ва иззат ҳурмат туйғуларини изҳор қилиб келаётган Жанубий Вьетнам халқи, деди у, совет халқи ярим аср мобайнида қўлга киритган ва тилларда достон бўлиб қоладиган ғалабалардан бениҳоя хурсанд эканлигини билдиради.

Жанубий Вьетнам халқи қардош совет халқининг порлоқ ғалабаларини астойдил табриклайди, бу муваффақиятларни муштарак ғалабамиз деб, бутун тараққийпарвар инсониятнинг ифтихори деб, Вьетнам халқининг америкалик агрессорларга қарши, Ватанни қутқазиш учун олиб бораётган курашида қудратли ва буюк илҳомбахш манба деб, ҳисоблайди.

Жанубий Вьетнам армияси ва халқи жуда катта ғалабаларга эришди. Бу ғалабалар стратегик аҳамиятга эгадир. Вьетнамда тинчликни кўпданоқ тиклаш мумкин эди. Аммо АҚШ ҳукуматининг хиёнаткорона позицияси натижасида сулҳ тўғрисидаги битим шу вақтгача имзолангани йўқ. Бунинг аксича, Вьетнамда АҚШнинг агрессив уруши давом этмоқда ва тобора шафқатсиз тус олмоқда. АҚШ Вьетнам Демократик Республикасининг портларини миналаштириш ва қамал қилишга яна киришди, Шимолий Вьетнамнинг бутун территориясини кундузи ҳам, кечаси ҳам ёпирилиб бомбардимон қилиш йўлини тутдики, бу янада жиддий бир ҳолдир. Бу, деб таъкидлади Нгуен Тхи Бинь, Никсон ҳукуматининг урушни кучайтираётганлигини кўрсатадиган жуда хатарли бир ҳуруждир.

Нотиқ сўзини давом эттириб, қуйидагиларни айтди: Вьетнам халқи тинчликни астойдил истайди. Аммо бу чинакам тинчлик —озод ва мустақиллик шароитида ўрнатиладиган тинчлик бўлиши лозим. Бизнинг халқимиз «Ватандан маҳрум бўлиб асоратга тушишдан кўра, ҳамма нарсани қурбон қилиш афзалроқ», деб берган қасамёдини астойдил бажариб, курашни давом эттирмоқда. Жанубий Вьетнам армияси ва халқи шимолдаги ватандошлар билан биргаликда, Лаос ва Камбоджадаги қардош халқлар билан бир ёқадан бош чиқариб, барча қийинчиликларни бартараф қилишга, тўла ғалаба қозонгунча зўр ғайрат билан кураш олиб боришга, ўзининг миллий ва юксак даражадаги интернационал бурчини охиригача бажаришга азми қарор бергандир.

Нгуен Тхи Бинь яна бундай деди: Совет Иттифоқи партияси, ҳукумати ва халқи Вьетнам проблемасини сиёсий жиҳатдан ҳаққоний ҳал этиш масаласида миллий-озодлик фронти ва Жанубий Вьетнам Республикаси мувaққат революцион ҳукуматининг принципиал позициясини ҳамда яхши хоҳиш-иродасини қатъиян қўллаб-қувватламоқдалар. Вьетнамда ғоят жиддий вазият вужудга келган ҳозирги шароитда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, ҳукумати ва халқининг зўр бериб қўллаб-қувватлаётганлиги жаҳонда Вьетнам билан бирдамлик юзасидан ўтказилаётган кампанияга жуда муҳим таъсир кўрсатаяпти. Вьетнам билан бирдамлик кўпданоқ бутун совет халқининг оммавий, жуда кенг ҳаракати бўлиб қолди. Ана шу жанговар бирдамлик совет халқининг юксак интернационализмини ва Вьетнам халқига нисбатан қизғин меҳр-муҳаббатини ифода этувчи ёрқин далилдир.

Нгуен Тхи Бинь Жанубий Вьетнам Республикаси халқи номидан, миллий-озодлик фронти ва мувaққат революцион ҳукумати номидан гапириб, Вьетнам халқининг америкалик агрессорларга қарши курашига жуда катта, жуда қимматли ва самарали ёрдам ҳамда мадад бераётганликлари учун Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, ҳукуматига ва қардош совет халқига самимий миннатдорчилик изҳор қилди.

Социалистик тузум, деди Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **А. Ю. Снечкус**, литва халқига эксплуатацияни, меҳнат аҳли ҳуқуқсизлигини, қашшоқликни абадий тугатиш имкониятини яратиб берди. Социализм халқнинг ижодий кучларини мислсиз юксалтириш йўлини очиб берди. Литва халқининг озодлик ва тараққиёт сари босиб ўтган йўли узоқ ва қийин йўл бўлди. Лекин Литва халқи бу йўлда якаланиб қолмади. Литванинг тараққийпарвар кучлари ҳамиша Россия пролетариатининг қардошларча ёрдамига таянди. Совет Иттифоқи Литвани ўша даврдаги қўшни империалистик давлатлардан ҳимоя қилишда доим мадад бериб келди. 1940 йилда фашистлар диктатураси ағдариб ташлангандан кейин, Литва меҳнаткашлари Советлар мамлакати халқлари билан биргаликда, қардош Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида янги ҳаёт барпо этишни истаганлигини қатъий айтдилар.

(Давоми тўртинчи бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИЗМ САРИ БОРМОҚДА

(Боши учинчи бетда).

Литванинг Совет Иттифоқи составига кириши, деб сўзини давом эттирди нотиқ, унинг давлатини мустаҳкамлади, ташқаридан хавф-хатарсиз бўлишини таъминлади, Литва миллатини ҳалокатдан қутқазиб қолди. Гитлерчи корчалонлар Литва миллатини қириб ташлаш ниятида эди. КПССнинг ленинча миллий сиёсати Литва халқининг ҳар томонлама ва тез тараққий этиши учун жуда қулай шарт-шароит ва имкониятлар яратиб берди.

Бугун, давлатимизнинг ажойиб байрами кунида, деди А. Ю. Снечкус, ғалабаларимизнинг ҳаммасига Коммунистик партиянинг доно раҳбарлиги, унинг жанговар штаби —ленинчи Марказий Комитет, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг жуда катта ташкилотчилик ва сиёсий фаолияти туфайли эришганлигимизни биз равшан англаб турибмиз. Биз социализм ва коммунизм қурилишида яқин ҳамкорлиги ва дўстона ёрдами учун барча қардош халқларга, аввало, улуғ рус халқига чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор этамиз.

Партиямизнинг ленинча йўли, деди нотиқ, Совет мамлакатининг тинчлик ва тараққиёт учун кураш пешқадами сифатидаги позициясини мустаҳкам қарор топтирди.

Республикамиз меҳнаткашлари ҳар қандай империализм гумашталарининг Балтика бўйи халқларини «озод» қилиш тўғрисидаги ҳар қандай даъволарини қаҳр ва ғазаб билан рад этмоқдалар, чет элдаги империалистлар қароргоҳидан паноҳ топган халқимиз душманларига нафрат билан қарайдилар.

Улар ўзларининг собиқ заводларини, ер мулкларини ҳамон орзу қилмоқдалар, меҳнаткашларнинг пешана тери ва қони эвазига ўз ҳамёнларини бойитган замонларни орзу қилмоқдалар. Лекин халқ қайси йўлдан боради деган масалани халқнинг ўзи, тарих, бутун турмушимиз ҳал этди. Энди ўтмишга қайтилмайди ва қайтиб ҳам бўлмайди!

Бугун биз шуни яна бир карра дадил ва қатъий қилиб айтамизки, совет халқларининг умумий курашда ва умумий меҳнатда чиниққан дўстлиги мустаҳкам дўстлик бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва ҳамиша шундай бўлиб қолади, деди пировардида А. Ю .Снечкус.

Тантанали мажлис қатнашчилари Венгрия социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Янош Кадарни** қизғин кутиб олдилар. Социализм қураётган Венгрия социалистик ишчи партияси, венгер халқи КПСС нинг халқаро фаолиятини, Совет Иттифоқининг тинчлик сиёсатини батамом ва тўла-тўкис қўллаб-қувватлайди, чунки бу сиёсат коммунистик ҳаракат манфаатларига, барча халқларнинг манфаатларига мос келади.

Россиядаги биринчи социалистик революциянинг ғалабаси инсоният тарихида янги давр очди. Совет Иттифоқи яшаб турганлигининг ўзи ва унинг кураши жаҳон харитасини ва унинг қиёфасини ўзгартириб юборди. Совет Иттифоқининг жуда катта хизмати шундан иборатки, ҳозир Европа халқлари келажакка кўпроқ ишонч билан қарашлари мумкин, қаҳрамонона кураш олиб бораётган ва бизнинг якдил мададимиздан фойдаланаётган Вьетнам Ҳинди-Хитой, шунингдек жабр-зулм исканжасида азоб чекиб ётган бошқа халқлар ўз курашининг муваффақиятига ишонган ҳолда озодлик учун жанг қилишлари мумкин. Совет Иттифоқининг қудрати, унинг тинчликсевар халқаро сиёсати инсониятга тинчлик учун олиб борилаётган шиддатли кураш янги жаҳон урушининг олдини олишга муваффақ бўлади деб, реал ишониш имконини берадиган ҳал қилувчи омилдир.

Ярим аср мобайнида Совет Иттифоқига муносабат тараққиёт ва реакция кучларини, социализм ва капитализм, тинчлик ва уруш кучларини бир-биридан фарқ қилувчи мезон бўлиб келмоқда. Давримизнинг муқаррар ҳақиқати шундан иборатки, деди сўзини давом эттириб нотиқ, айни бир вақтда социализмни ёқлаб, Совет Иттифоқига қарши чиқиб бўлмайди. Шу сабабли маочи раҳбарларнинг советларга қарши бузғунчилик фаолияти мағлубиятга маҳкум; социализм қураётган халқлар, коммунистик ва ишчи партиялар империализмга қарши курашда бирликка интилаётган ҳамма кучлар Совет Иттифоқи теварагида жипслашмоқдалар. Совет Иттифоқи — холис ниятли ҳамма кишиларнинг ишончли таянчидир.

Инсоният шитоб билан олға интилмоқда, деди сўнгра Я. Кадар. Лекин шу билан бирга, дунёда макрли режалар тузаётган хатарли қора кучлар ҳам борлигини биз яхши биламиз. Лекин реакциянинг ҳатто энг қора кучлари ҳам ҳозирги дунёнинг энг қудратли ва мустаҳкам омили бўлган Совет Иттифоқи билан ҳисоблашишга мажбурдирлар. Совет давлатининг тарихи давомида унга қарши қурол кўтарган кучлар унинг енгилмас қудратига дуч келиб муқаррар тилкапора бўлиб кетди.

Жанглар алангасида тобланган Совет Иттифоқи ҳозир ҳар қачонгидан ҳам бақувват ва қудратлироқдир. Ўзининг Коммунистик партияси раҳбарлигидаги шонли Совет Иттифоқи ҳозир ҳар қачонгидан ҳам жипслашгандир.

Бундан бир неча ҳафта муқаддам биз, венгерлар ўз диёримизда улуғ дўстимиз ва иттифоқчимиз — ўртоқ Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи партия-ҳукумат делегациясини зўр хурсандчилик билан кутиб олган эдик. Бу визит қардошларча бирлигимиз ва ҳамкорлигимизнинг қудратли намойишига айланиб кетди. Венгер халқи Совет Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини завқ-шавқ билан муносиб кутиб олаётганликларига совет дўстларимизнинг ўзлари шахсан ишонч ҳосил қилдилар, деб таъкидлади Я. Кадар. Бизнинг халқимиз қардош совет халқини чин кўнгилдан табриклайди, коммунизм қурилишида, барча совет халқларининг, бутун тараққийпарвар инсониятнинг бахт-саодати йўлида унга янгидан-янги катта муваффақиятлар тилайди.

Партия ўзининг Кремль гумбазлари остида ўтказиладиган муътабар анжуманларида халқ баҳодирона ишларини якунлайди ва мамлакатнинг коммунизм сари муттасил ҳаракат қилишининг янги улуғвор истиқболларини белгилаб беради, деди Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **И. И. Бодюл**. Бу сафар ҳам КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев қилган тарихий докладнинг ҳаётий жўшқинликка тўла сўзлари Съездлар саройида совет халқларининг озодлиги, тенглиги ва қардошлигига, ленинча миллий сиёсат тантанасига айтилган гимн бўлиб янгради. Босиб ўтилган йўлнинг чуқур маъноси, юксак завқ-шавқ уйғотувчи ғалабаларимизнинг улуғлиги ва беқиёс аҳамияти, ўз қудратли социалистик Ватанимиз учун ҳаққоний ифтихор туйғуси шу сўзларда ифодаланди.

Республикамиз меҳнаткашлари қашшоқлик, саводсизлик, ибтидоий меҳнат қуролларидан социализм ва халқлар қардошлиги шароитида социал неъматлар, маданият, фаннинг юксак даражасига, техника тараққиётининг энг янги ютуқларигача бўлган йўлни босиб ўтдилар.

Нотиқ айтдики, республика ғаллакорлари бу йилги қийин об-ҳаво шароитларида ватан омборларига планда кўзда тутилганидан бир ярим баравар кўп — 900 минг тонна дон топширдилар. Давлатнинг техника экинлари ва чорвачилик маҳсулотлари сотишга берган заказлари анча ошириб бажарилди. Ҳозир Молдавия деҳқонлари беш йилликнинг учинчи йилида гектар бошига 38—40 центнер буғдой, 48—50 центнер маккажўхори, 350 центнер қанд лавлаги ҳосили олиш учун курашни қизитиб юбордилар. Улар 1.7 миллион тоннадан кўпроқ мева ва сабзавот етиштиришга қарор қилдилар. Бир йил мобайнида қишлоқ хўжалигининг ялпи ҳосилини 20 процент кўпайтириш мажбуриятини олинди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев докладида Совет Социалистик миллатларининг диалектик ўзаро таъсири тўғрисидаги назарий хулосалар ва илмий асосланган қоидалар бизда катта таассурот туғдирди, деди сўзини давом эттириб И. И. Бодюл. Бошқа миллатларнинг меҳнаткашлари каби биз учун ҳам рус халқи ҳақиқий интернационализм намунасини кўрсатаётган содиқ ва беғараз дўст бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва ҳамиша шундай бўлиб қолади.

Улуғ совет халқига мансублигини англаб фахрланаётган, фарзандлик ташаккури билан тўлиб тошган молдаван халқи ўзининг энг эзгу ўйларини, ҳис-туйғуларини шонли Коммунистик партияга қаратмоқда. Ана шу — Ленин партияси бамисоли афсонавий промитей каби меҳнаткашлар қўлига жамиятни революцион тарзда ўзгартириш машъалини берди, халқларимизни Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида абадий жипслаштирди.

Партиямизнинг донолиги, унинг Марказий Комитети ички ва халқаро проблемаларни ленинча донишмандлик, революцион жасорат ва кўлам билан ҳал этаётганлиги, меҳнаткашларнинг ижодий куч-ғайратларини XXIV съезд ишлаб чиққан иқтисодий ва социал программани амалга оширишга руҳлантираётганлиги — ҳамма вазифаларимиз муваффақиятли ҳал этилишининг гаровидир.

Биз бу ерда тўпланганлигимизнинг ўзи, деди мажлис аҳли томонидан қизғин кутиб олинган Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси ўртоқ **Тодор Живков**, шу кунларда бутун дунё аҳли Советлар мамлакати тўғрисида меҳр-муҳаббат ва иззат-ҳурмат билан гапираётганлиги факти — ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг бутун инсоният тақдири учун ҳал қилувчи жаҳоншумул тарихий аҳамиятининг яққол исботидир.

Ўтган ярим аср мобайнида жаҳоннинг манзараси таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди, деб таъкидлади нотиқ. Етмишинчи йиллардаги дунё асримизнинг йигирманчи йилларидаги дунёдан бутунлай фарқ қилади. Бутун ер куррасининг халқлари ҳаётни адолатлироқ ва яхшироқ қилиш учун, келажакка ишонч билан қарайдиган бўлиш учун ана шу ўн йилликлар мобайнида узоқ кураш олиб бордилар, бу йўлда кўп қурбонлар бердилар. Лекин ана шу қийин тарихий йўлнинг бошланишига ҳаёлан назар ташлар эканмиз, бошқа мамлакатлар, бошқа халқларнинг, бошқа прогрессив ҳаракатларнинг куч-ғайратлари ва берган қурбонлари аҳамиятини асло камситмаган ҳолда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, совет халқи, ССР Иттифоқи куч-ғайратлари ва берган қурбонларига, улуғвор, баҳодирона жасоратига миннатдорчилик билан таъзим қиламиз.

Шу ерда, улуғ Советлар мамлакатида инсоният тақдири ҳал этилган катта-катта жанглар олиб борилди. Бу ерда ленинча миллий сиёсат тўла-тўкис тантана қилди ва мўл-кўл самаралар бермоқда, бу ерда социализм ва коммунизм қуриш йилларида одамларнинг янги тарихий бирлиги — кўп миллатли совет халқи вужудга келди.

Болгар коммунистлари, барча болгар меҳнаткашлари, болгар халқи Совет Иттифоқини ўзларининг иккинчи ватани —жаҳон пролетариатининг Ватани, деб ҳисоблаётганликларини айтиб келдилар яна бир карра баланд овоз билан айтадилар, деди сўзини давом эттириб нотиқ. Болгариядаги социалистик революция Совет Иттифоқининг ҳал қилувчи ёрдамида ғалаба қозонди. Унинг доимий саҳий ва беғараз қардошларча ёрдами туфайли эркин ва мустақил Болгария асрий қолоқликка барҳам бериб, гуллаб-яшнаб турган индустриал-аграр социалистик мамлакатга айланди.

Шу сабабли ҳозир, Болгариядаги социалистик революция ғалабасидан кейин орада 28 йил ўтган бир пайтда ҳам болгар халқининг Совет Иттифоқига нисбатан меҳр-муҳаббати ўз ватанига бўлган меҳр-муҳаббати сингари мусаффо ва муқаддасдир.

Дунёдаги ҳаёт ва курашнинг бутун кенг ва хилма-хил манзараси Лениннинг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи СССР халқларига ҳам, шунингдек халқаро пролетариатга ҳам зарурдир, деган гапларининг улуғ ҳақиқатини яққол исботлаб турибди. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи унинг ўз халқларига ва халқаро пролетариатга ҳам, шунингдек социалистик ҳамдўстлик халқларига, яқиндагина озод бўлган мамлкатларга, империалистик эксплуатациядан озод бўлиш учун курашаётган мамлакатларга, қўлига қурол олиб, ўз озодлиги, мустақиллиги, территориал бутунлиги учун курашаётган халқларга, тинчлик учун курашаётган барча кучларга ҳам зарур эканлиги, бутун инсониятга зарур эканлиги эндиликда мутлақо равшандир.

Биз КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг ажойиб докладини тўлқинланиб ва мамнун бўлиб тингладик, деди Т. Живков. Биз бу доклад планетанинг ҳатто энг узоқ бурчакларидаги одамларнинг ақли ва дилида ҳам зўр акс садо беришига аминмиз. Совет Иттифоқи ҳар томонлама қудратли равишда юксалганлиги, совет халқининг КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини бажариш учун бошланган кураши кенг қулоч ёзганлиги, Совет давлати тинчликсевар ташқи сиёсатининг катта-катта ғалабалари ва тинчлик кучларини мусаҳкамлаш соҳасида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси олиб бораётган халқаро фаолият инсониятнинг ўз келажагига ишончини мустаҳкамламоқда, янги турмуш учун, янги дунё учун курашчиларга илҳом ва куч бахш этмоқда. Совет Иттифоқи қудратли бўлса жаҳон социалистик системаси ҳам қудратли, коммунистик ва ишчилар ҳаракати қудратли, миллий озодлик ва антиимпериалистик ҳаракат қудратли демакдир, бу — бутун дунёда тинчлик ва тараққиётнинг гаровидир!

Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **А. Э. Восса** сўз берилади. Латвия ССРни янада ривожлантиришга, мамлакатимизнинг барча халқлари каби латиш халқининг фароғати ва равнақига, бахт-саодатига берилаётган эътибор ва ёрдам учун, бу ҳақдаги доимий ғамхўрлик учун ана шу муътабар Бутуниттифоқ минбарида туриб мамлакатимизнинг барча қардош халқларига ва биринчи галда улуғ рус халқига, КПССнинг ленинчи Марказий Комитетига, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюросига, Совет ҳукуматига чин кўнгилдан энг қизғин ва энг самимий ташаккур айтишни Латвия ССР меҳнаткашлари бизга топширишди, деди у.

Латвия ССР ССР Иттифоқи составига бошқалардан кейинроқ кирди. Тарихан шундай бўлдики, бизнинг диёримизда 1919 йилда ғалаба қозонган Совет ҳокимиятини бир неча ойдан кейин империалистик давлатлар ва ички контрреволюциянинг бирлашган кучлари бўғиб ташлади. Миллатчи буржуазия ҳукмронлигининг йигирма йиллик даври халқимиз тарихида қора давр бўлди, иқтисодий турғунлик ва сиёсий реакция даври бўлди. Ана шу йиллар мобайнида Латвия меҳнаткашлари дунёда биринчи социалистик давлат —улуғ Совет Иттифоқи прогрессив инсониятнинг машъали бўлиб порлаб турган Шарққа умид билан боқдилар.

Ҳозирги тантанали дамларда шуни эслатиб ўтиш ўринли бўлади, деди нотиқ, 1922 йил декабрида Совет республикаларини бирлаштириш тўғрисидаги Декларацияни қабул қилган Советларнинг ўнинчи Бутунроссия съезди якунловчи мажлисида раислик қилувчи М. И. Калинин буржуа Латвиясида яширин шароитда иш олиб бораётган бир группа коммунистлар ҳозиргина латиш ишчилар синфидан вакил бўлиб келганлигини маълум қилди ва улардан бири —ўртоқ Крустинга сўз берди. Уша вақтда ўртоқ Крустинь Советларнинг Бутунроссия съезди юксак минбарида туриб бундай деди: «Биз Латвия ишчилар синфи ҳар қандай қурбонларга қарамай ҳимоя қилиши лозим бўлган ғояларнинг рўёбга чиққанлигини Совет Россиясида кўриб турибмиз... Латвия ишчилар синфи Совет ҳокимияти ўрнатилгунга қадар курашни асло тўхтатмайди».

Латвия меҳнаткаш халқининг зўр бериб олиб борган революцион кураши муваффақият билан тугади. 1940 йил ёзида диёримиз узра энди абадулабад Советларнинг лоларанг байроғи ҳилпирай бошлади. Латиш халқи Совет ҳокимиятини ўрнатиб ва совет халқларининг қардошлик оиласига кириб, империалистик қарамликдан, муҳтожликдан, ишсизликдан ва келажакка умидсизликдан халос бўлди.

Совет ҳокимияти йилларида Латвия ССРда қудратли замонавий социалистик индустрия вужудга келтирилди. Шу йиллар мобайнида саноат ишлаб чиқариш ҳажми 31 баравар кўпайди, республика юксак даражада механизациялашган қишлоқ хўжалиги ўлкаси бўлиб қолди. Маънавий маданиятнинг катта ҳазинаси вужудга келтирилди, меҳнаткашларнинг моддий аҳволи муттасил яхшиланмоқда. Совет Латвияси ўз хўжалигини ССР Иттифоқининг ягона иқтисодий комплексида ривожлантираётганлиги туфайлигина у ўттиз йил мобайнида бутун бир асрга тенг келадиган улкан муваффақиятларга эриша олди.

Ишчи ва деҳқонларнинг биринчи давлати, кўп миллатли улуғ Совет давлати ташкил этилганлиги, деди тантанали мажлис қатнашчилари томонидан қизғин кутиб олинган Руминия Коммунистик партиясининг бош секретари, Руминия Социалистик Республикаси давлат кенгашининг раиси ўртоқ **Николае Чаушеску**, инсоният тарихида бутун бир даврга арзийдиган воқеа бўлди, марксизм-ленинизм ғояларининг улуғ ғалабаси бўлди, эксплуатациядан ва чоризм зулмидан халос бўлган халқларнинг улкан ютуғи бўлди.

Шонли йўлни босиб ўтган СССР ана шу ярим аср мобайнида биринчи даражали саноат потенциалига эга бўлган, экономика, фан, маданият соҳаларида, бутун ижтимоий турмушда ажойиб муваффақиятларга эришган қудратли ва гуллаб яшнаётган давлатга айланди.

Совет Иттифоқининг дўстлари бўлмиш Руминия Социалистик Республикасининг меҳнаткашлари ҳам сизларнинг социализм ва коммунизм қуришда эришган катта-катта ғалабаларингизга, айни вақтда биз бутун дунёда социализм кучларини, жаҳоншумул антиимпериалистик фронтни мустаҳкамлашга қўшилган муҳим ҳисса деб ҳисоблаётган ана шу ғалабаларга чин кўнгилдан қувонмоқдалар.

Шу улуғ айём муносабати билан Руминия Социалистик Республикаси билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ўртасида, Руминия Коммунистик партияси билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасида, румин халқи билан совет халқлари ўртасида таркиб топган яхши дўстлик, иттифоқ ва ҳамкорлик муносабатларини мамнуният билан таъкидлаб ўтамиз; бу муносабатлар социал тузумнинг, идеологиянинг ва асосий мақсадларнинг муштараклигига, марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми ғояларига асосланади.

Мамлакатимизда социализмни муваффақиятли қуриш учун меҳнат қилаётган румин халқи айни вақтда халқаро турмушнинг бутун ривожида ҳам актив қатнашмоқда, деди Н. Чаушеску. Биз Совет Иттифоқи билан, бошқа барча социалистик мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантириш учун, янги турмуш ижод этаётган халқларнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлаш учун изчиллик билан курашмоқдамиз.

Тараққиёт ва тинчлик кучларининг ҳаракатлари, халқларнинг кураши натижасида кейинги вақтларда халқаро турмушда кескинликни юмшатиш, миллатлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик йўлида бир қанча ижобий натижаларга эришилди. Шу билан бирга биз дунёда уруш ва кескинлик манбалари ҳамон сақланиб қолаётганлигини унута олмаймиз. Шу сабабли, барча тинчликсевар халқлар империалистларнинг агрессия ва зулм сиёсатига қаршилик кўрсатиш учун ўз бирликларини мустаҳкамлашлари зарур.

Миллий-озодлик ва суверенитетни ҳимоя қилиш учун адолатли кураш олиб бораётган Вьетнам халқи билан бирдам эканлигимизни изҳор қиламиз ва бу курашда унга ҳар томонлама интернационал мадад бераверамиз.

Совет Иттифоқи билан Руминия ўртасидаги, Руминия Коммунистик партияси билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасидаги, румин халқи билан совет халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик муносабатлари келгусида янада ривожланиб, мустаҳкамлана беради, деган қатъий ишончимизни яна бир карра изҳор этмоқчиман, деди пировардида Н. Чаушеску.

Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Т. Усубалиев** минбарга чиқади.

Ҳаммамиз, деди у, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг докладидан чуқур таассурот олдик. Ўртоқ Брежнев дўст қардош оилага бирлашган совет халқлари кураши ва зафарларининг қаҳрамонона йўлини жуда ёрқин ва таъсирли қилиб ёритиб берди.

Қирғиз халқи, деб сўзини давом эттирди Т. Усубалиев, янги ҳаёт йўлидаги курашина совет халқларининг ягона сафида бошлаганлиги билан чексиз бахтиёрдир. Ҳар бир оила шоду ҳуррам бўлган ҳозирги пайтда миннатдор қирғиз халқи ўзининг битмас-туганмас ижодий ғайрат-шижоати ва талантларига кенг йўл очиб берган Улуғ Октябрь туфайли, Совет ҳокимияти ва шонли Коммунистик партия туфайли ўзининг ҳамма ғалабаларини қўлга киритганлигини жуда яхши англайди.

Коммунистик партия раҳбарлигидаги совет кишиларида социалистик интернационализм туйғулари, ўзаро ишонч, иззат-ҳурмат, дўстлик туйғулари вужудга келди ва мустаҳкамланиб бормоқда. Бу туйғулар Ватанимиздаги барча халқларнинг қон ва танига сингиб кетди.

Бизнинг мамлакатимиз бу йил қишлоқ хўжалигидаги қийинчиликларни муваффақиятли суратда бартараф қилди, коммунизм қурилиши йўлидаги тараққиётида олға қараб янги катта қадам қўйди.

Биз бунинг учун аввало, совет халқларининг қардошларча ҳамкорлиги ва ўзаро ёрдамидан, улуғ Иттифоқимизнинг иқтисодий қудратидан, КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва шахсан партиямиз Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳормай-толмай қилаётган самарали ишларидан, уларнинг кўп миллатли совет халқи фаровонлиги ва бахт-саодати тўғрисида доим қилаётган ғамхўрлигидан миннатдормиз.

Сўнгра нотиқ бундай деди: Қирғизистон революциядан илгари тоғ этагидаги қолоқ бир ўлка эди. Қирғизистон территориясида амалга оширилган буюк социал-иқтисодий, сиёсий ва маданий ўзгартишлар аввало, совет халқларининг бузилмас дўстлиги ва қардошларча ўзаро ёрдами самараси эканлигини жуда яхши биламиз. Рус ишчилар синфи ана шу бузилмас дўстликнинг интернационал негизларини яратиб берди. Рус меҳнаткашларининг ғамхўрлиги ва беғараз ёрдами халқимнинг тақдирида жуда яққол намоён бўлди. Ҳар бир қирғиз улуғ Совет Россиясига, унинг улуғ халқи — кўпмиллатли дўст оиламиздаги олижаноб оғамизга нисбатан самимий миннатдорчилик ва чуқур иззат-ҳурмат туйғуларини изҳор қилмоқда ва ҳамиша изҳор қилаверади.

КПСС XXIV съездининг режаларини муваффақиятли амалга ошириш мақсадида ватанпарварларга хос туйғулар билан ҳаракат қилаётган Ватанимиздаги барча меҳнаткашлар каби қирғиз халқи ҳам, деди сўзининг охирида Т. Усубалиев, Совет давлатининг ярим асрлик юбилейини муносиб кутиб олди. Қирғизистон ишчилари, деҳқонлари ва зиёлиларининг фидокорона меҳнати уларнинг Коммунистик партияга, унинг ленинчи Марказий Комитетига чексиз садоқатини, коммунистик идеалларни амалга ошириш учун бундан буён ҳам баланд руҳ билан кураш олиб боришга тайёр эканлигини ёрқин ифода этади.

Шундан кейин Корея меҳнат партияси Марказий Комитети сиёсий комитетининг аъзоси, Корея меҳнат партияси Марказий Комитетининг секретари, Корея Халқ Демократик Республикаси олий халқ мажлиси президиумининг раиси ўртоқ **Цой Ен Генга** сўз берилди. Мажлис аҳли уни самимий кутиб олди. В. И. Ленин миллий сиёсатининг буюк ғалабаси, деди у, тарихий аҳамиятга молик воқеа бўлди. Бу воқеа капиталистик қуршов шароитида социализмни танҳо ўзи барпо этган совет халқларининг ғалабасига катта ишонч туғдирди, миллатларни бир-биридан ажратиш ва йўқ қилиб юбориш сиёсатини ўтказиб келган империалистларга қатъий зарба берди, мустамлакалардаги миллий озодлик ҳаракатига буюк илҳомбахш куч бахш этди.

Социализм ҳозирги кунда, деб сўзини давом эттирди Цой Ен Ген, бир мамлакат доирасидан чиқиб, жаҳон системасига айланди. Унинг байроғи ер куррасининг бепоён территориясида мағрурона ҳилпираб турибди.

Цой Ен Ген корейс халқини озод қилиш ишига ёрдам берган, озодлик йўлидаги ватан урушининг оғир йилларида ҳам, урушдан кейинги тиклаш ва қурилиш даврида ҳам интернационал ёрдам ва мадад берган, ҳозирги кунда эса, социализм қурилишида ва ватанни бирлаштиришдан иборат буюк ишда корейс халқини актив қўллаб қувватлаётган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва ҳукуматига, қардош совет халқига самимий ташаккур изҳор қилди.

Сўнгра нотиқ қуйидагиларни айтди, бизнинг партиямиз ва ҳукуматимиз марксизм-ленинизм революцион байроғини баланд кўтариб, бундан буён ҳам қардош совет халқи билан ва социалистик мамлакатлар халқлари билан жипслашаверади, барча антиимпериалистик кучлар билан жипслашаверади, Америка империализми бошчилигидаги империализмга қарши, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм улуғ ишининг тантанаси учун қаттиқ курашни давом эттираверади.

Ҳар иккала малакат —Корея ва Совет Иттифоқининг халқлари империализмга қарши, социализм ва коммунизм учун узоқ вақт давом этган курашда қардошларча дўстликнинг мустаҳкам воситалари туфайли маҳкам алоқа боғлаганлар. Бизнинг халқимиз ўзининг яқин қўшниси ва сафдоши совет халқи билан дўстлик ва жипсликни ғоят қадрлайди, ана шу дўстлик ва жипсликни тинмай мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш учун бутун куч-ғайратини сафарбар қилаверади.

Цой Ен Ген сўзининг охирида ҳар иккала мамлакат ўртасида анъана бўлиб қолган дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми принциплари асосида бундан буён ҳам янада кўпроқ мустаҳкамланиб ривожланаверади деб ишонч билдирди.

Биз, деди Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ж. Расулов**, партиямиз Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг совет воқелигини илмий жиҳатдан чуқур таҳлил этган, муҳим хулосалар чиқарилган ғоят мазмунли докладини зўр эътибор ва иштиёқ билан тингладик. Бу докладда 50 йил мобайнида босиб утган йўлимизнинг аҳамияти, партия ва халқнинг ҳозирги кундаги бунёдкорлик ишларининг улуғворлиги, коммунистик қурилишдаги янги истиқболларнинг улуғворлиги жуда яққол курсатиб берилди.

Тожикистон Совет ҳокимияти йилларида босиб ўтган йўл —феодал қолоқликдан социализм ғалабаси сари, ўрта асрчиликдан замонавий тараққиёт чўққилари сари босиб ўтилган йўлдир. Тожикистоннинг янги тарихи Ленин ғоялари, Улуғ Октябрь ғалабаси нурлари билан ёритилган. Улуғ Октябрь революцияси социал ва миллий зулм кишанларини парчалаб ташлади ва мамлакатимиздаги барча халқлар ўз тақдирининг тўла ҳуқуқли хўжайинлари бўлишини таъминлади. Илгари бизда саноат йўқ эди, дейиш мумкин. Биз ана шундай шароитда саноатни ривожлантиришга киришиб, ҳозирги кунда Совет Тожикистонида 2 миллион 700 минг киловатт қувват берадиган Норак ГЭСи каби энергия гигантларини қурмоқдамиз. Бу ГЭСнинг биринчи агрегатлари ишга туширилди ва коммунизмга наф келтира бошлади.

Нотиқ сўзини давом эттириб бундай деди: ажойиб кишилар бизнинг энг асосий ютуғимиздир. Бутун мамлакатимизда бўлгани каби Тожикистонда ҳам Коммунистик партиянинг ҳормай-толмай қилаётган ишлари натижасида янги авлод —эътиқодли ленинчилар, ватанпарварлар ва интернационалистлар, кишиларнинг янги тарихий бирлиги —совет халқининг муносиб вакиллари ўсиб етишди.

Совет ҳокимиятининг биринчи кунларидаёқ партиянинг йўлланмалари билан Россия Федерацияси марказий шаҳарларининг вакиллари—рус ишчилар синфининг вакиллари, ўқитувчилар ва медицина ходимлари, мутахассислар ва олимлар бизга келганлигини тожик халқи миннатдорчилик билан ўз хотирасида сақлайди ва буни ҳеч қачон эсдан чиқармайди. Москваликлар ва ленинградликлар Тожикистонни ўз оталиғига олдилар. Қардошларча берилган ана шу ёрдам республикамизнинг иқтисодий ва маданий тараққиёт жиҳатидан Бутуниттифоқ даражасига тезроқ чиқиб олишига кўмаклашди, Тожик халқи бу ёрдамни ҳеч қачон ёдидан чиқармайди!

Югославия Социалистик Федератив Республикаси президиуми раисининг ўринбосари ўртоқ **Рато Дугонич** Югославия ишчилар синфи, коммунистлари номидан ва Югославия Социалистик Федератив Республикасининг барча халқлари номидан КПСС Марказий Комитетини, СССР Олий Советини ва РСФСР Олий Советини, Совет Иттифоқининг барча халқларини улуғ байрам билан муборакбод қилди. Ўртоқ Рато Дугонични мажлис аҳли самимий кутиб олди.

Ўзининг кўп миллатли ҳамдўстлигига жипслашган Совет Иттифоқи халқлари, деди у, ижодий кучларни кенг қўламда ривожлантириб, ишлаб чиқарувчи кучларни, маданият, фан,техника ва таълимни ривожлантиришда жуда катта муваффақиятларга эришдилар. Биз СССР тараққиётининг якунларига қойил қолмоқдамиз. Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз докладида ана шу якунлар тўғрисида гапирган эди. Дарҳақиқат, Совет Иттифоқининг барча меҳнаткашлари ўз ишлари билан фахрлана оладилар. Югославия халқлари Совет Иттифоқидаги халқларнинг ана шу катта муваффақиятлари туфайли астойдил қувонмоқдалар.

Ленин фикри ва ишлари, деб сўзини давом эттирди нотиқ, Югославиядаги революцион ҳаракат —Югославия халқларининг миллий озодлик кураши ва социалистик революцияси учун ҳамиша қудратли илҳомбахш омил ва стимул бўлиб келди ва ҳозирда ҳам шундай бўлиб қолмоқда. Тенг ҳуқуқли халқларнинг кўп миллатли федератив ҳамдўстлиги сифатида социалистик Югославиянинг ташкил топиши ва янада ривожланиши Лениннинг миллий масала ҳақидаги таълимотига асосланди. Ленин совет халқлари ҳамдўстлигининг негизларини яратаётган вақтида ана шу таълимотни ишлаб чиққан эди.

Мен, деди Р. Дугонич, Югославия Социалистик Федератив Республикаси билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик доим мустаҳкамланиб бораётганлигини зўр мамнуният билан қайд қиламан. Биз мамлакатларимиз ўртасидаги, Югославия Коммунистлар союзи билан КПСС ўртасидаги дўстона ҳамкорлик бундан буён ҳам кенгайиб, ривожланиб боришини истаймиз. 1955 йилда Белград декларациясида биргаликда эълон қилинган принциплар ва Югославия Социалистик Федератив Республикаси президенти, Югославия Коммунистлар союзининг раиси ўртоқ Иосип Броз Тито билан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг 1971 ва 1972 йиллардаги учрашувлари вақтида қабул қилинган қўшма баёнотларда изҳор қилинган принциплар ана шу ҳамкорликнинг мустаҳкам негизидир.

Шундан кейин Монголия халқ революцион партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ **Юмжагийн Цеденбал** нутқ сўзлади, мажлис аҳли уни қарсаклар билан кутиб олди. Совет давлати ташкил топган куннинг эллик йиллиги, — деди у, — совет халқи учунгина ажойиб юбилей бўлиб қолмай, айни вақтда жаҳон социализми мамлакатлари қардош халқлари учун, бутун тараққийпарвар инсоният учун ҳам муштарак, нуроний байрамдир. Бунинг боиси шуки, социалистик давлатлар эркин федерацияси вужудга келганлиги ҳақиқатан ҳам жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эгадир. Собиқ чор империяси харобалари устида Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси натижасида ана шу социалистик давлатлар ташкил топган эди. Ўртоқ Л. И. Брежнев ўз докладида бу тўғрида аниқ ва равшан гапирди.

Шу муносабат билан большевистик партиянинг узоқни кўрадиган заковатли сиёсати ва бу партиянинг йўлбошчиси В. И. Ленин гениал башоратининг қудратли кучи ҳаммани яна бир карра хурсанд қилмоқда. В. И. Ленин ишчи ва деҳқонларнинг кўп миллатли иттифоқдош давлатини вужудга келтириш, мақсадлари ва манфаатлари бир хил бўлган эркин халқларнинг кучлари ҳамда ресурсларини бирлаштириш тарихий зарурат эканлигини илмий жиҳатдан асослаб берган эди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ҳозирги кунда бутун жаҳон олдида ғоят юксалган қудратли социалистик давлат сифатида намоён бўлмоқда. Бу давлат жаҳондаги ижтимоий ва илмий-техникавий тараққиётнинг олдинги сафларида бормоқда.

Ю. Цеденбал ўз нутқида социалистик мамлакатларнинг тинчликни мустаҳкамлаш учун, халқаро кескинликни юмшатиш учун олиб бораётган кураш масалаларига катта эътибор берди.

Қардош мамлакат делегациясининг бошлиғи бундай деди: миллатчилик ва буюк давлат шовинизми идеологияси ҳамда сиёсати халқларни бир-биридан ажратиб қўяди ва заифлаштиради, уларнинг миллий манфаатларини камситишга ва пировард натижада уларнинг манфаатларига хиёнат қилишга олиб боради. Маочиларнинг халққа қарши қаратилган шовинистик йўли аслида Хитой Коммунистик партиясини халқаро коммунистик ҳаракатдан ажратиб қўйди. Хитой Халқ Республикасини жаҳон социалистик ҳамдўстлигидан ажратиб қўйди. Маочиларнинг ана шу йўли аввало, Хитой халқининг ўз манфаатларига жуда катта зарар етказади. Пекин раҳбарларининг миллатчилиги Хитойдаги майда халқлар ва элатларни «хитойлаштириш»да, майда миллатларни зўрлик билан ассимиляция қилишда ҳам намоён бўлмоқда.

СССР ташкил топгандан буён ўтган ярим аср, деди Ю. Цеденбал, монгол халқининг ҳаётида, Монголия Халқ Республикасининг Советлар мамлакати билан сиёсий, иқтисодий ва мудофаа иттифоқини ҳамда ҳамкорликни мустаҳкамлашда жуда катта аҳамиятга молик тарихий босқич бўлди. Монголия Халқ Республикасининг меҳнаткашлари совет дўстларидан таълим олаётганликлари билан астойдил фахрланадилар. Монголия Халқ Республикасининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари монгол ва совет халқларининг жанговар иттифоқи ва жангларда синалган дўстлиги, уларнинг қардошларча ҳамкорлиги тинчлик, социализм ва коммунизм иши тантанаси йўлида доим ўсиб, мустаҳкамланиб бориши учун бундан буён ҳам ҳамма чораларни кўрадилар.

Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти жангчилари қўшма тантанали мажлис қатнашчиларини табрикладилар.

Шонли Совет Қуролли Кучларининг вакиллари — улуғ давлатимиздаги қардош халқларнинг фарзандлари музика садолари остида қисм ва қўшилмаларнинг жанговар байроқларини кўтаришиб, Кремлдаги Съездлар саройи залига кириб келадилар. Залдагилар ўринларидан туриб, Совет жангчиларини гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мотоўқчилар ва авиаторлар, денгизчилар ва ракетачилар, десантчилар ва танкчилар, тўпчилар ва чегара посбонлари Коммунистик партия ишига садоқат сўзларини айтиш учун Кремлга келишди. Уларнинг жанговар сафида фашизмга қарши олиб борилган уруш йилларида Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун жангларда намуна кўрсатган ветеранлар оз эмас. Ветеран жангчилар совет халқининг бебаҳо ёдгорлиги — унутилмас 1945 йилда таслим бўлган Берлин устига тикилган зафар байроғини Сарой залига олиб киришди. Кекса авлодларнинг жанговар шуҳратини муқаддас билиб сақлаётган ва ошираётган ёш солдат ва офицерлар мажлис қатнашчиларини табрикладилар.

Танк полкининг командири подполковник **А. В. Злобин** жангчиларнинг табригини ўқиб берди. У ҳозирги кунда жанговар постда турио, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи гражданининг муқаддас ҳарбий бурчини бажараётган кишилар номидан шу гапларни айтди: Она Ватан, улуғ совет халқи, ленинчи партиямиз, биз — Ватаннинг қуролли посбонлари қуролдош қардошларимиз — қардош социалистик мамлакатлар армияларининг жангчилари билан биргаликда бундан буён ҳам социализм ва коммунизмнинг буюк ғалабаларини астойдил қўриқлаймиз, ўзимизнинг ватанпарварлик ва интернационал бурчимизни бажарамиз, деб тантанали қасамёд қиламиз.

Чили Республикасининг министри, шу республика ҳукуматининг бош секретари **Эрнан Дель Кантога** сўз берилади.

Советларнинг биринчи Бутуниттифоқ съезди 1922 йил декабрь ойида бўлиб ўтган эди. Шу съезддан буён ўтган давр ичида, деди нотиқ, кўпгина тарихий воқеалар рўй берди. Бу воқеалар жаҳоннинг қиёфасини ўзгартириб юборди. Кўп мамлакатлар капиталистик зулмдан халос бўлдилар, миллий озодлик революциялари ривожланиб бормоқда, социализмнинг техника-иқтисодий потенциали анча ўсди. Умуман олганда социализм дунёси ва ўз озодлиги учун революцион кураш олиб бораётган халқлар тараққиёт кучи, олға қараб қилинаётган ҳаракат кучи бўлиб, тинчлик ва хавфсизликнинг мустаҳкам таянчидир.

Чили ҳукумати ва халқи Совет Иттифоқининг экономика, сиёсат ва маданият соҳасида эришган муваффақиятларига юксак баҳо бермоқдалар. Бу ғалабалар совет жамиятининггина эмас, балки ўзининг социал озодлиги учун курашаётган барча халқларнинг ҳам мулкидир.

Бизнинг мамлакатимиз, деб сўзини давом эттирди Э. Канто, Куба, Перу билан ва Латин Америкаси қитъасидаги бошқа мамлакатлар билан биргаликда ўз суверенитети, мустақиллиги ва миллий иззат-ҳурмати учун буюк жангни кучайтириб юборди. Кўп халқлар ва ҳукуматлар бу жангда биз билан бирдамдирлар. Бу бирдамлик империалистик монополиялар аралашаётганлиги ҳақида гап бораётган ҳозирги пайтда зўр куч билан намоён бўлмоқда.

(Давоми бешинчи бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИЗМ САРИ БОРМОҚДА

(Боши 2, 3, 4-бетларда).

Озодлик ва мустақиллик учун кўп вақтдан буён оғир кураш олиб бораётган қаҳрамон вьетнам халқининг намунаси антиимпериалистик курашимизда бизга илҳом бермоқда. Биз бу кураш билан тамомила бирдамлигимизни изҳор қиламиз. Жаҳондаги халқларнинг кўпчилиги каби бизнинг халқимиз ҳам Вьетнамдаги жиноий, империалистик агрессия дарҳол тўхтатилсин, деб талаб қилмоқда.

Биз Чили ҳукумати номидан, халқ бирлиги коалициясига кирган партиялар номидан ва Чили Коммунистик партияси ҳамда социалистик партиясининг бу ерда ҳозир бўлган делегациялари номидан, яқинда сизнинг мамлакатингизга келиб кетган президент Сальвадор Альенде номидан Совет Иттифоқининг юбилейини табриклаймиз ва Владимир Ильич Лениннинг СССРнинг ташкил топиши хусусида айтган ажойиб сўзларини яна бир марта эсга оламиз: «Биз миллатларнинг ихтиёрий иттифоқини — бир миллатнинг иккинчи миллат устидан ҳеч қандай зўрлигига йўл қўймайдиган иттифоқини истаймиз, мутлақо тўла ишонча, қардошларча бирликни очиқ ва равшан тушуниб олишга тўла ихтиёрийлик асосидаги келишувга асосланган иттифоқни истаймиз». Мамлакатингизнинг тарихи ҳам Лениннинг бу васиятини тўғри эканлигини тасдиқлади.

Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **А. Е. Кочинян** минбарга чиқади. Улуғ совет халқи, деди у, ўзининг кўп миллатли, қудратли Ватанининг ана шу шонли юбилейини социал-сиёсий, иқтисодий ва маданий тараққиёт соҳасида жуда катта жаҳоншумул тарихий ғалабалар билан нишонламоқда. Совет ҳокимияти йилларида Арманистон қолоқ чекка ўлкадан ғоят тараққий этган социалистик республикага айланди. Бу республикада кўп тармоқли замонавий индустрия, механизациялаштирилган қишлоқ хўжалиги вужудга келтирилди, фан ва маданият тараққиёти юксак даражага кўтарилди. Арманистондаги саноат ишлаб чиқариши ҳажми 500 баравардан зиёд ўсди.

Арманистон ҳозирги кунда тенг ҳуқуқли совет республикалари иттифоқида коммунизм ва тараққиёт йўлидан ифтихор билан бормоқда. Республика меҳнаткашлари аввало, мамлакатимиздаги халқларнинг қардошларча дўстлиги ва ўзаро ёрдами туфайли муваффақиятларга эришганликларини, бу муваффақиятларнинг ҳаммаси барча совет кишиларининг биргаликда қилган меҳнати самараси эканлигини яхши тушунадилар.

А. Е. Кочинян қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: рус халқи ўзининг битмас-туганмас революцион ғайрат-шижоати ва фидокорлиги туфайли, ижодий даҳоси ва меҳнатсеварлиги туфайли, беғараз саховати ва буюк интернационал жасорати туфайли мамлакатимиздаги барча халқларнинг самимий муҳаббати ва иззат-ҳурматига ҳақли суратда сазовор бўлди. А. Е. Кочинян коммунистик қурилишнинг барча босқичларида арман халқига кўрсатиб келаётган ҳар томонлама катта ёрдами учун улуғ рус халқига Арманистон коммунистлари ва меҳнаткашлари номидан самимий ташаккур ва миннатдорчилик изҳор қилди.

Ўтган ўн йилликлар Улуғ Октябрь очиб берган йўл, Ленин партияси раҳбарлигидаги қардош республикалар қудратли иттифоқида халқларнинг ленинча дўстлик йўли мамлакатимиздаги барча халқлар каби арман халқининг ҳам тикланиши ва равнақ топиши учун бирдан-бир тўғри йўл бўлганлигини яққол исботлаб берди.

Шундан кейин мажлис аҳли қарсаклар билан кутиб олган Италия Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ **Энрико Берлингуэр** нутқ сўзлади. У айтдики, 1917 йил Октябрь социалистик революцияси ва Совет Иттифоқининг ташкил топиши инсоният тарихида бурилиш бўлди, синфий ва миллий зулмдан халос бўлган жамият қуришга замин тайёрлади.

Совет давлатининг мавжудлиги ва сиёсати жаҳонда тараққиёт кучлари билан реакция кучлари ўртасида, тинчлик кучлари билан уруш кучлари ўртасида нисбатни ўзгартириб юборди ва озодлик ҳамда янгиланиш йўлидаги умумий тараққиётга асос бўлди. Бу тараққиёт барча мамлакатларга ва барча қитъаларга ёйилди.

Нацист ва фашист ваҳшийларнинг мағлубиятга учраганлиги аввало, Совет Иттифоқининг хизматидир. Совет Иттифоқининг тажрибаси ва мадади Осиё, Африка ва Латин Америкасида империализмга ҳамда мустамлакачиликка қарши кураш олиб бораётган халқ озодлик ҳаракатларини илҳомлантирмоқда.

Италия Компартиясининг бош секретари Совет Иттифоқининг тинчликни сақлаш учун курашдаги аҳамиятини алоҳида таъкидлаб ўтди. У айтдики, Қўшма Штатларни ўз агрессиясини дарҳол тўхтатишга мажбур этмоқ учун қаҳрамон Вьетнам халқи билан бирдамликни кучайтириш ва уни қўллаб-қувватлаш барча революцион, демократик ва тинчликсевар кучларнинг энг зарур вазифасидир. Яқин Шарқ проблемасини тинч йўл билан ҳаққоний ҳал этиш учун курашмоқ зарур. Европа хавфсизлиги масалалари юзасидан кенгаш чақириш ва Европада кескинликни юмшатиш манфаатларини кўзлаб ҳаракат қилмоқ зарур.

Бизнинг партияларимиз ўртасида, деди Э. Берлингуэр, 50 йилдан кўпроқ вақтдан буён мустаҳкам дўстлик ва самарали ҳамкорлик муносабатлари мавжуддир. Бу эса, марксча-ленинча ва интернационал қарашларимиз бирлигини ҳамда кўп жангларни биргаликда олиб бораётганимизни ифода этади. Ана шу муносабатларни ривожлантириш халқларимизнинг орзу-тилакларига ва мамлакатларимизнинг манфаатларига мос бўлиб тушади.

Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **М. Ғапуров** сўзга чиқади. Биз, дейди у, зўр эътибор, зўр мамнуният туйғулари билан, улуғ социалистик Ватанимиз ва Коммунистик партиямиз учун қувонч ва ифтихор туйғулари билан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг ўз аҳамияти эътибори билан тарихий ёрқин докладини тингладик. Бу докладда кўп миллатли Ватанимиздаги халқлар Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллиги давомида Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида эришган буюк ва шонли зафарлари ҳар томонлама чуқур таҳлил этилди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Ленин ғояларини изчиллик билан амалга ошира бориб, совет халқларини ягона монолит оила қилиб жипслаштирди, уларни пролетар, социалистик интернационализмнинг юксак принциплари руҳида тарбиялади. Ҳаётнинг барча соҳаларидаги, шу жумладан, миллатлар ва миллий муносабатлар каби муҳим соҳада ҳам тузумимизнинг буюк афзалликлари Совет давлати эришган муваффақиятлар тимсолида бутун дунё олдида очиқ ва равшан намоён бўлмоқда.

Туркманистон улуғ рус халқининг ва севикли Ватанимиздаги бошқа халқларнинг қардошларча ёрдами туфайли, деди М. Ғапуров, ўн йиллар мобайнида кўп асрлик йўлни босиб ўтиб, иқтисодий ва маданий соҳада жуда катта муваффақиятларни қўлга киритди. Бинобарин ҳозирги кунда ҳар бир туркманнинг қалбида халқимизга янги бахтли ҳаёт йўлини, мамлакатимиздаги барча халқлар билан бирлик ва дўстлик йўлини очиб берган улуғ Ленинга, Коммунистик партияга, Совет ҳукуматига беғараз қардошларча катта ёрдамлари учун чексиз муҳаббат ва миннатдорчилик туйғулари жўш урмоқда.

Нотиқ ҳозир Туркманистонда юксак сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати жўш ураётганлигини гапириб берди. Туркман нефтчилари, газ қазувчилари, ғаллакорлари ва чорвадорлари, балиқчилари ва қурувчилари, фан ва маданият арбоблари ўз ватанининг шонли ярим асрлик юбилейини ишлаб чиқаришда ажойиб ютуқлар билан кутиб олдилар.

Республика экономикасининг етакчи тармоғи пахтачилик бизнинг ифтихоримиздир, деди сўзини давом эттириб М. Ғапуров. Биз шуни хурсандчилик билан маълум қиламизки, пахтакорлар улуғ байрамни муносиб кутиб олдилар ва мамлакат пахтакорларининг Тошкент кенгашида КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга берган сўзларининг устидан чиқдилар. Социалистик мажбуриятлар шараф билан бажарилди: давлатга 930 минг тоннадан кўпроқ пахта сотилди. Республиканинг бутун тарихи давомида бунча миқдордаги пахта биринчи марта етиштирилди.

Ана шу порлоқ ва қувончли кунда, деди пировардида М. Ғапуров, биз КПСС ленинчи Марказий Комитетини, СССР Олий Совети Президиумини, жонажон Совет ҳукуматини ишонтириб айтамизки, Совет Туркманистонининг меҳнаткашлари партия XXIV съезди тарихий қарорларини амалга оширишда йўлидаги куч-ғайратларини кўпайтирадилар, мамлакатимизда коммунизм тантанаси учун, барча халқлар ўртасидаги интернационал дўстлик учун курашда ўз сафларини жонажон партия теварагига янада маҳкамроқ жипслаштирадилар.

АҚШ Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ **Гэс Холлни** мажлис аҳли қизғин кутиб олади. У АҚШ Коммунистик партияси номидан, АҚШда империализмга, ирқчиликка ва синфий эксплуатацияга қарши, социал тараққиёт учун курашаётган ҳамма кишилар номидан самимий табриклар ва қутловлар йўллади. Совет давлатининг 50 йиллик юбилейи — инсоният жамиятининг социал-иқтисодий ривожида буюк юксалишни бошлаб берган улкан воқеадир. СССРнинг жуда катта муваффақиятлари тарихда тенгсиз бўлиб, ишчилар синфи ишлари улуғворлигининг тимсолидир. Бу ютуқлар марксизм-ленинизмнинг енгилмас ҳаётийлигидан, битмас-туганмас донолигидан, букилмас кучидан далолат беради. Бу — Коммунистик партия, унинг Марказий Комитети ва Сиёсий бюроси принципиал раҳбарлигининг хизмати ва азиз ўртоқ Леонид Ильич Брежнев, Сизнинг шахсий хизматингиздир.

Қаҳрамонона эллик йил давомида Совет Иттифоқи пролетар интернационализми принципларини қаттиқ туриб изчиллик билан химоя қилди, — айни вақтда империализмга қарши, империалистик урушларга ва жаб-зулмларга қарши курашда катта қурбонлар берди, ҳамиша жаҳон ишчилар ҳаракатининг таянчи бўлди, миллий озодлик ҳаракатига ҳар томонлама мадад бериб келди. Миллий манфаатлар билан интернационал бурчни узвий равишда қўшиб олиб бориш доимо совет сиёсатининг характерли хусусияти бўлиб келди.

Совет халқи синфий эксплуатациядан, миллий зулмдан ва ирқий камситишдан озод бўлган жамиятнинг гўзал ва ҳаётий кучларга тўла тимсолидир. АҚШда жирканч ирқий зўравонликнинг яна авж олаётганлиги бунинг мутлақо аксидир, деб таъкидлади нотиқ.

Гэс Холл Вьетнамдаги бомбардимонлар жиноятқорона кучайтирилаётганлигига қарши ғазаб билан норозилик билдирди. Бу, деб таъкидлади у, Америка империализмининг ваҳшиёна характерини бутун дунё кўз ўнгида фош қилмоқда.

Мао Цзэ-дун ва Чжоу Энь-лай бошчилигидаги Хитой раҳбарлари ўтказаётган ошкора оппортунистик сиёсий йўл антиимпериалистик кучларни парчалаш ва пароканда қилиб юбориш мақсадларига хизмат қилади, деди сўзини давом эттириб Гэс Холл. Улар контрреволюция тегирмонига сув қуймоқдалар. Хитой вакилларининг гаплари бошдан оёқ бўхтондан иборат бўлиб, Советларга қарши иғвогарлик характерига эгадир. Хитой раҳбарларининг сиёсати — контрреволюцион сиёсатдир. Жаҳондаги революцион кучлар бу сиёсатга индамай қаролмайдилар. Уларнинг бу сиёсати ҳаммамизга, жаҳон революцион жараёнида қатнашувчи ҳамма кучларга дахлдордир.

Совет Иттифоқи, деди пировардида АҚШ Компартиясининг бош секретари, эллик йилдан бери бутун дунёда озодликни орзиқиб кутаётган кўп миллионлаб йўқсил ва жафокаш кишилар учун умид машъали бўлиб хизмат қилмоқда. Совет Иттифоқи капиталистик эксплуатацияга қарши курашаётганларнинг сафларига умидворлик бахш этмоқда, ҳамма қитъаларда миллий озодлик учун курашаётган миллион-миллион кишиларни илҳомлантирмоқда.

Уругвай Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Родней Арисменди** ўз нутқида бундай деди:

Уругвай Коммунистик партияси номидан ўртоқ Брежневнинг докладидан мамнун эканлигимизни изҳор қилмоқчиман. Бу доклад империализмга қарши, тинчлик йўлидаги курашда катта халқаро аҳамиятга эгадир. Амалий тусдаги бу докладда социалистик лагерь ва коммунистик ҳаракатнинг бирлиги проблемалари хусусида чуқур фикрлар баён этилган, бу доклад Совет Иттифоқида коммунизм қуришнинг ва социалистик ҳамдўстликнинг ривожлантиришнинг ажойиб истиқболларини очиб беради.

Бундан 50 йил муқаддам, Улуғ Октябрдан кейин орада беш йил ўтгач, чоризм эзиб келган миллатлар ва элатлар биринчи марта тенг ҳуқуқли асосда Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига бирлашдилар. Совет Иттифоқининг тажрибаси — пролетар революциясини миллий-мустамлака масаласини тубдан ҳал этиш билан қўшишнинг намунасидир. Октябрда ғалаба қозонган халқлар Ленин васиятларига содиқ бўлиб миллатчилик ва ревизионизмни улоқтириб ташладилар, халқларнинг бахтига улуғ интернационализм давлатини яратдилар, ҳа Вьетнамнинг, Кубанинг, Европа хавфсизлигининг, социалистик системанинг миллий демократик давлатларнинг бахтига шонли Ленин партияси бошчилигидаги улуғ давлатни барпо этдилар.

Сўнгра Родней Арисменди Латин Америкаси меҳнаткашларининг демократик эркинликлар, мустақиллик ва социализм учун олиб бораётган кураши тўғрисида гапирди.

Совет халқининг буюк байрами ҳар биримизда қувонч ва фахрланиш туйғуларини уйғотмоқда, деди ўз нутқида Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **И. Г. Кэбин**. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг ёрқин ва тўлқинлантирувчи докладида совет халқининг кураш ва ғалабалар билан ўтган ярим аср мобайнидаги улуғвор ишлари кўз ўнгимизда яна намоён бўлди.

Кўп миллатли Совет давлатини барпо этишдаги улуғвор хизматлари ҳаммага маълум бўлган В. И. Ленин хотирасига бугун биз меҳр-муҳаббат ва миннатдорчилик билан мурожаат қиламиз. Бугун биз СССРни барпо этишда Коммунистик партия бениҳоя катта роль ўйнаганлигини алоҳида куч билан таъкидлаймиз. Коммунистик партия ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг энг эзгу манфаатларини ифодалаб, Лениннинг миллий масалага доир программасини амалга оширди, ҳамма халқлар ва элатларни ягона интернационал оилага жипслаштирди.

Бундан эллик йил муқаддам, Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия ва Закавказье республикалари ягона иттифоқдош давлатга бирлашган пайтда Эстония буржуа диктатураси зулми остида яшар эди. Лекин биз революция кунларида эстон меҳнаткашлари ҳам ССР Иттифоқи ташкил этилишини ёқлаб ўз сўзларини айтганликларини фахрланиб эсга оламиз. Эстония большевиклари 1918 йилнинг январь ойидаёқ ўз хитобномасида бундай деб ёздилар: «Россиядан ажралиш эмас, балки Россия меҳнаткашлари билан жуда яқин ва қардошларча иттифоқ бўлиш... бизнинг шиоримиздир!»

Эстония ССРда Совет ҳокимияти қайта тикланиб, у 1940 йил августида ихтиёрий равишда Совет Иттифоқига суверен иттифоқдош республика бўлиб кирганлиги туфайли Эстония меҳнаткашлари империалистик зулм ва эксплуатациядан, муҳтожлик, ишсизлик ва азоб-уқубатлардан қутулдилар, ўзларининг моддий ва маънавий кучларини равнақ топтириш учун чексиз имкониятларга эга бўлдилар, шу туфайли эстон халқи чинакам суверенитетни таъминлади. Коммунистик партия сиёсатининг самарали натижаларини барча совет халқлари, шу жумладан эстон халқи ҳам сезиб турибди.

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги кунида, деди сўзини давом эттириб нотиқ, биз халқ бахт-саодати тўғрисида, унинг моддий ва маънавий бойликларини ривожлантириш ҳақида зўр эътибор бериб катта ғамхўрлик қилиб келаётганликлари учун Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети билан Совет ҳукуматига қайта-қайта самимий миннатдорчилик изҳор қиламиз.

Ҳозирги вақтда бизнинг республикамизда 1940 йилдагидан 32 баравар кўп саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилмоқда, деди **И. Г. Кэбин**. Машинасозлик ва приборлар ишлаб чиқариш, энергетика, химия, бинокорлик индустрияси тез ривожланмоқда. Қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, колхоз тузумини мустаҳкамлаш ва ривожлантириш Эстония қишлоғида чуқур ўзгаришлар содир бўлишига олиб келди. Бошқа иттифоқдош республикалар сингари, Эстония ССР ҳам ўз аҳолисининг состави жиҳатидан кўп миллатли республикадир. Ягона совет халқига, янги жамият бинокорларининг буюк интернационал армиясига мансублик туйғуси кенг меҳнаткашлар оммаси онгига чуқур ўрнашиб қолган, энди ҳеч ким бу дўстликни буза олмайди, бу дўстликка рахна сола олмайди.

Биз тантанали мажлис минбарида туриб ишонтириб айтамизки, Эстония ССР меҳнаткашлари совет халқининг дўстлиги ва қардошлигини энг катта ғалабамиз ва бойлигимиз деб билиб, бундан буён ҳам муқаддас сақлайдилар ва тинимсиз мустаҳкамлай берадилар.

Ҳиндистон Республикасининг вице-президенти, ҳукумат делегациясининг раҳбари **Гопал Сваруп Патхак** бундай деди: мен Москвага келиб Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан ўтказилаётган байрамда қатнашаётганлигимдан ғоят мамнунман.

Бундан 50 йил муқаддам, деди у, тенг ҳуқуқли миллатларнинг ихтиёрий иттифоқи бўлган Совет Республикалари Иттифоқи вужудга келганлиги инсоният тарихида буюк воқеа бўлди.

Тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Ҳиндистон — Совет шартномаси иккала халқимизнинг манфаатларинигина ифодалаб қолмай, шу билан бирга халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш ишига ҳам хизмат қилади.

Сўнгра Гопал Сваруп Патхак бундай деди: Ҳиндистон ҳукумати Вьетнамдаги воқеалар фожиали тус олиб кетганлигидан ғоят аччиғланганлигини изҳор этади ва оқибат натижада ақл идрок тантана қилади, ҳамма бомбардимонлар ва уруш ҳаракатлари дарҳол тўхтатилади ва Париждаги музокараларда силжишга эришишга халақит бера оладиган ҳеч қандай ўзгаришлар содир бўлмайди, деб ишонч билдиради.

Менга берилган имкониятдан фойдаланиб, дейди Ҳиндистон вице-президенти сўзининг охирида, Ҳиндистон ҳукумати ва халқи номидан СССР ҳукумати ва халқларига самимий салом топшираман ва бизга дўст совет халқи ҳаётининг барча соҳаларида бундан буён ҳам муваффақиятларга эришувини, фаровонлиги ва гуллаб-яшнашини астойдил истайман.

Қарсаклар билан кутиб олинган Финляндия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ **Аарне Сааринен** тантанали мажлис қатнашчиларига Финляндия Компартияси Марказий Комитетининг, Финляндиядаги барча коммунистларнинг самимий қардошлик саломини топширди. Совет Иттифоқининг вужудга келиши ва қарор топиши, Совет Иттифоқи тарихий тараққиётининг ҳар бир босқичи Финляндия ва фин халқи ҳаётига, Финляндия Коммунистик партиясининг фаолияти ва курашига анча катта таъсир кўрсатди.

Финляндиянинг миллий мустақилликка эришуви ҳам, Совет Иттифоқининг ташкил топиши ҳам Улуғ Октябрь социалистик революциясининг самараси бўлди. Шу сабабли биз, деди нотиқ, Совет Иттифоқининг 50 йиллигини нишонлар эканмиз, Лениннинг ҳаёти ва фаолиятига яна ва яна бир марта мурожаат қиламиз. Лениннинг бевосита раҳбарлигида СССР ташкил топди. Ўша пайтдан беш йил олдин Ленин принципларига мувофиқ мамлакатимизга миллий мустақиллик берилди.

Ана шу принциплар, ана шу олижаноб иш мамлакатларимиз ўртасида яхши муносабатлар ўрнатиш ва ҳамкорлик қилиш учун дарҳол зарур имкониятларни яратиб бериши мумкин эди. Афсуски, бундай ҳолат рўй бермади. Кейинчаликкина шу йўлга ўтиб олиш мумкин бўлди. Иккинчи жаҳон урушининг якуни — Совет Иттифоқининг ғалабаси мамлакатимизнинг ички ва ташқи сиёсатида янги йўлларни қидириб топиш билан шуғулланишга мажбур этди. Финляндия Коммунистик партияси яширин иш олиб борган 26 йил мобайнида ана шундай янги йўлларни қидириб топиш зарур эканлигини таъкидлаб келди.

Урушдан кейин танлаб олинган йўл тўғри йўл бўлиб чиқди. Ҳозирги кунда фин халқининг кўпчилиги бу йўлни маъқулламоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар кўнгилдагидек ривожланмоқда. Бунинг натижасида Финляндиянинг халқаро майдондаги обрўси ўсди. Финляндия эндиликда ўз куч-ғайрати билан жаҳоннинг шу қисмида ва бутун дунёда тинчлик ҳамда хавфсизлик ишига ёрдам бериш имкониятига эгадир.

Финляндия Коммунистик партияси Совет Иттифоқининг юбилейини ўз байрамидек кутиб олмоқда. Совет Иттифоқи халқларининг буюк ғалабалари, социализм ва коммунизм қурилишида эришилган натижалар биз, Финляндия коммунистлари учун ҳам илҳомбахш тарихий намунадир. Финляндия аҳолисининг кенг табақалари ҳам Совет Иттифоқининг шонли йиллиги байрамида қатнашмоқдалар. Улар мамлакатингизнинг ютуқларини, унинг КПСС XXIV съезди белгилаб берган ва узоқни кўрадиган реалистик, самарали ташқи сиёсатини ғоят иззат-ҳурмат қилмоқдалар.

Финляндия Компартиясининг раиси А. Сааринен КПСС Марказий Комитетига Финляндия Компартияси Марказий Комитетининг табрикномасини ва Финляндия Компартиясининг барча округ комитетлари ҳамда бошланғич ташкилотлари имзо чеккан табрикномани топширди.

Мажлис қатнашчилари Испания Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ **Долорес Ибаррурини** гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мен, деди у, чуқур ҳаяжон туйғулари билан сизларни Испания Коммунистик партияси номидан самимий табриклайман. Ана шу чуқур ҳаяжонлар 1917 ва 1922 йилларда Советлар мамлакатининг негизи қурилган кунлар тўғрисидаги хотиралар натижасида пайдо бўлган эди, ўша кунлар эса бизнинг ҳаётимиз ва курашимизни коммунизм иши билан абадий боғлади.

1917 йил октябрь, 1922 йил декабрь, сўнгра 1945 йилнинг май ойи — бу саналар бутун жаҳон тарихи саҳифаларидан чуқур жой олди. Бу саҳифаларни ўчириш асло мумкин эмас. Уларда ҳозирги дунёнинг барча прогрессив ва революцион ўзгаришлари илдизларини кўрамиз.

Халқларнинг ҳаётида бутун бир даврни ташкил этган ана шу воқеаларнинг революция улуғворлигини ва тарихий аҳамиятини ҳис этиб, бу воқеалар муқаррар қўлга киритиладиган янги ғалабаларнинг негизи, пойдевори эканлигини англаш, — буларнинг ҳаммаси биз, коммунистларни руҳ тушкунлиги бизга ҳукмрон бўлолмайди, деган хулосани чиқаришга олиб келади. Буларнинг ҳаммаси биз ҳаракат қилишга тўғри келадиган шароит ҳар қанча оғир ва ҳар қанча қийин бўлишига қарамай, ҳар бир мамлакатда демократия ва социализм ғалабаси йўлида курашни давом эттиришимиз учун бизга янги куч ва ғайрат бахш этади.

Бизнинг мамлакатимиз, бизнинг буйсунмаган Испаниямиз 1936 йилда биринчи бўлиб қўлига қурол олиб фашист агрессорларга қаршилик кўрсатган эди, деб таъкидлади **Д. Ибаррури**, ҳозирги Испанияда 30 йилдан ортиқ давом этиб келаётган турма жазолари ва қатллардан кейин ҳам халқ оммасининг кураши мамлакатнинг ҳамма қисмида кенгайиб бормоқда ва Франко диктатурасининг позицияларига путур етказмоқда.

Ана шу оғир, баъзан эса шафқатсиз кураш масалани демократик ва конституцион тарзда ҳал этиш учун аста-секин шароит тайёрлаб беради. Бу курашда қаҳрамон ишчилар синфигина эмас, балки деҳқонлар, студентлар, зиёлиларнинг барча табақалари, Каталония, Баск ва Галисия миллий кучлари ҳам иштирок қилмоқдалар. Бу эса давримизнинг хусусиятидир.

Партиямизнинг куч-ғайрати мамлакатимизда диктатурани тугатишдан манфаатдор бўлган барча сиёсий ва социал кучларни бирлаштиришга ёрдам беришга қаратилган.

Испания делегацияси, деди сўзининг охирида Д. Ибаррури, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва унинг Бош секретари ўртоқ Брежнев бошчилигидаги шу партияга ва бутун совет халқига самимий муҳаббат, иззат-ҳурматимизни изҳор қилади.

Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари ўртоқ **Пьер Жансусни** мажлис аҳли самимий кутиб олди. У айтдики, пролетар интернационализми принциплари асосида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ташкил топганлиги ўз ихтиёри билан СССРга бирлашган халқларнинг чинакам ғалабаси бўлибгина қолмай, жаҳон пролетариатининг ҳам тантанаси бўлди. Мен СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлис қатнашчиларига зўр мамнуният билан Жаҳон касаба союзлари федерациясининг қардошларча оташин саломини топшираман.

Бундан ярим аср муқаддам миллатларнинг сифат жиҳатидан тамомила янги ҳамдўстлиги — тенг ҳуқуқли халқларнинг иттифоқи вужудга келди. Бу иттифоқ эксплуатациянинг ҳар қандай формаларини — кишининг киши томонидан эксплуатация қилинишини ҳам, бир миллатнинг бошқа бир миллатни эзишини ҳам абадий тугатди. Капитализм томонидан эксплуатация қилинган ва мустамлакачилар зулми остида бўлган кишилар ҳамда халқларнинг асл орзу-тилаклари амалда рўёбга чиқди. Бу эса бутун дунёда синфий курашни ва империализмга қарши ҳаракатларни кучайтириб юборди, янада кенг ва конкрет истиқболлар очиб берди. Янги давр — капитализмдан социализмга ўтиш даври бошланди.

Бутун дунёда социализмнинг таъсири ва жозиба кучи ўсиб, кенгайиб бормоқда. Шу сабабли барча мамлакатларда интернационалист руҳдаги ишчилар синфи, касаба союзлари, тараққиёт учун курашаётган барча кишилар СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини ўз байрамидек нишонламоқдалар.

П. Жансус сўзининг охирида бундай деди: СССР меҳнаткашлари ва халқига янги муваффақиятлар, пролетар интернационализми, тинчлик, демократия ва социализм саодати йўлида бундан кейин ҳам юксала боришини тилаб, энг яхши истакларимизни — топширишга ижозат бергайсиз.

Мажлис аҳли Ҳиндистон Коммунистик партияси миллий кенгашининг раиси ўртоқ **Шрипад Амрит Дангени** қарсаклар билан кутиб олди. У совет халқини СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги байрами билан табриклади. Нотиқ Ҳиндистон Коммунистик партиясининг фаолияти тўғрисида ва империализмга қарши курашаётган мамлакатдаги бошқа тараққийпарвар кучларнинг фаолияти тўғрисида гапириб берди. Совет халқининг куч-ғайрати ва бирлиги шундай қудратли бир воситаки, Совет Иттифоқи уруш оловини ёқувчи империалистлар ва уларнинг гумашталарининг кирдикорларини ана шу восита ёрдамида барбод этади. Бундай шароитда, деди нотиқ, маочилар раҳбарлиги ўзининг антиленинчи ва антисовет реакцион йўли билан жаҳон халқларининг порлоқ истиқболга эришиш йўлидаги курашига зарар етказаётганлиги тўғрисида таассуф билдирмай қололмаймиз.

Ҳиндистон Компартиясининг вакили бутун жаҳондаги демократик кучлар, шу жумладан ҳинд халқи ҳам Вьетнам халқини қўллаб-қувватлаётганлигини таъкидлади.

Мажлис аҳли Сурия Араб Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи **Муҳаммад Жобир Бажбужни** самимий кутиб олди. У қуйидагиларни айтди: биз араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлиги номидан, Сурия ҳукумати ва халқи номидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини ва улуғ Совет Иттифоқи халқларини меҳнаткашлар оммасининг мақсад ҳамда орзу-тилакларини рўёбга чиқарган жаҳонда биринчи социалистик давлат — СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги билан табриклаймиз. СССРнинг ташкил топиши зафарли Октябрь революциясининг самараси бўлди. СССР ер юзининг ҳамма қисмларида эксплуатация қилинган ва эзилган кишиларга нур сочди, уларнинг қалбида капиталистик, феодал ва қулдорлик тартибларини тугатиш ва озодлик, демократия ҳамда тенглик ҳукм сурадиган жамиятни барпо этиш мумкин эканлигига ишонч туғдирди.

Ягона араб социалистик жамиятини барпо этиш учун курашаётган бизнинг партиямиз ўз съездлари қарорларида Совет Иттифоқи билан ва социалистик мамлакатлар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш зарур эканлигини таъкидлади. Бу мамлакатлар араб халқларини озод қилиш ишини қўллаб-қувватламоқдалар ва уларнинг ҳаққоний курашига ёрдам бермоқдалар. Ана шу ҳамкорлик империализмга қарши умумий кураш манфаатларига, бутун жаҳонда озодлик ва тараққиёт манфаатларига мос бўлиб тушади.

М. Ж. Бажбуж сўзининг охирида Совет Иттифоқи халқларининг, Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитетининг ва Совет ҳукуматининг ягидан-янги муваффақиятларга эришиб, равнақ топишларини тилади.

Мажлис аҳли Миср Араб Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи, бош министр ўринбосари **Муҳаммад Абдалла Мирзабонни** самимий кутиб олди. У Миср Араб Республикаси раҳбарлари ва халқи номидан улуғ байрам — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил топган куннинг 50 йиллиги билан самимий табриклади. Совет Иттифоқи халқларининг тажрибаси, биринчи кашшофларнинг тажрибаси бутун дунё халқларини қойил қолдирмоқда. Улуғ Октябрь социалистик революцияси ана шу тажрибага асос қўйган эди.

Биз, мисрликлар, деди нотиқ, шу нарсани ғоят қадрлаймизки, Миср халқининг, бошқа араб мамлакатлари халқларининг империализм, экспансия ва ирқчилик кучларига қарши курашида уларга ҳамкорлик ва ёрдам қўлини чўздингиз. Биз сизнинг дўстлигингиз билан фахрланамиз ва экономика, маданият ва маориф ишларини ривожлантиришда берган катта ёрдамингиз учун сизларга самимий ташаккур изҳор қиламиз. Сизнинг дўстингиз — Миср халқи сионистлар агрессиясига дучор бўлган пайтда сизлар биз билан бирга бўлдингиз. Сизлар қуролли кучларимизни тиклашда, мудофаа қобилиятимизни мустаҳкамлашда бизга ёрдам бердингиз.

Мажлис аҳли Ироқ партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи **Иззат Мустафони** гулдурос қарсаклар билан кутиб олди. Иззат Мустафо Ироқ араб социалистик Уйғониш партияси маҳаллий раҳбарлиги номидан табриклади. Биз, ироқликлар, деб таъкидлади у, Совет Иттифоқининг турли миллатларга мансуб халқлар дўстлиги ва ҳамкорлигини таъминлаш соҳасидаги тажрибасига қойилмиз. Биз хусусан «Ирак петролеум компани» национализация қилинганидан кейин империализм ва нефть монополияларининг фитналарига қарши ҳозир оғир кураш олиб бормоқдамиз, деди нотиқ. биз дўстимиз Совет Иттифоқига нисбатан миннатдорчилик туйғуларини изҳор қиламиз. Совет Иттифоқи бизнинг позициямизни қўллаб-қувватлади, биз билан ҳамкорлик қилишни, халқимизни ва унинг ҳаққоний ишини ёқлаб чиқди. Биз СССР билан, бошқа социалистик мамлакатлар билан, бутун дунёдаги озодлик ва тараққиёт кучлари билан ҳамкорликни кенгайтиришга интилмоқдамиз.

Бизнинг араб миллатимиз ерларимизни босиб олган ва ҳуқуқларимизни поймол қилаётган империалистик сионист душманга қарши ўз келажаги учун олиб бораётган кураш араб озодлик ҳаракатининг бутун дунёдаги озодлик ва тараққиёт кучлари билан ва аввало дўстимиз — Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан яқин иттифоқ бўлишини талаб қилади. Халқимизнинг кураши ғалаба билан тугашига ишонамиз. Қаҳрамон Вьетнам халқининг ва Ҳинди-Хитой халқларининг тажрибаси бунинг энг яхши далилидир.

Тантанали мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олган ўртоқ **Бинжадид Шадли** минбарга чиқади. — СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги — жуда муҳим воқеа бўлиб, унинг ғоят катта аҳамиятини дунёдаги барча прогрессив халқлар тушуниб турибди, деди нотиқ.

Бошқа халқларнинг муваффақиятлари, миллий озодлик ҳаракатининг ва барча антиимпериалистик кучларнинг муваффақиятлари СССР халқларининг муваффақиятлари билан узвий равишда боғлиқ эканлигини кейинги ўн йилликлар кўрсатиб берди. Азиз совет дўстлар, сизларнинг ғалабаларингиз эски ва янги мустамлакачиликка қарши, империализмга қарши, миллий мустақиллик, тараққиёт ва тинчлик учун курашаётган Африка, Осиё ва Латин Америкаси халқлари учун жонли намуна бўлиб хизмат қилмоқда.

Бизнинг озодлик курашимиз даврида Жазоир ва совет халқлари ўртасида вужудга келган дўстона муносабатлар иккала мамлакатимиз манфаатлари йўлида ҳар томонлама самарали ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашди. СССР сингари Жазоир ҳам қаҳрамон Вьетнам халқига ва Ҳинди-Хитойдаги барча халқларга қарши олиб борилаётган империалистик уруш дарҳол тўхтатилишини талаб қилмоқда. Жазоир Яқин Шарқдаги сионистлар агрессиясининг тўхтатилишини, босиб олинган араб территорияларининг озод этилишини, Фаластин халқининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва мустақиллик ҳуқуқи тан олинишини ҳам талаб қилмоқда.

СССР билан араб халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш, деди пировардида Б. Шадли, халқларимиз тараққиётига, ҳамкорлик ва тинчлик ишига қўшилган зарур ҳиссадир.

Тантанали мажлис қатнашчилари қизғин кутиб олган Гвинея ва Яшил Бурун ороллари мустақиллиги Африка партиясининг бош секретари ўртоқ **Амилкар Кабралга** сўз берилади.

Биз Ленин партиясини, биринчи социализм мамлакатини қурган, бутун меҳнаткаш инсониятнинг авангарди — ССР Иттифоқини барпо этган улуғ Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини табриклаймиз деди нотиқ.

Пролетар интернационализми байроғини баланд кўтариб бораётган КПСС барча антиимпериалистик кучларнинг, жумладан миллий-озодлик ҳаракатларининг садоқатли иттифоқчисидир.

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллик байрамида КПСС XXIV съезди ўртага қўйган улуғвор вазифаларни бажаришда янгидан-янги муваффақият тилаб билдирган энг яхши истакларимизни қабул қилгайсизлар.

10 йилдан бери халқимиз қўлига қурол олиб Португалия мустамлакачилигига қарши курашмоқда, деди А. Кабрал. Биз Гвинея миллий территориясининг катта қисмини озод қилдик ва Яшил Бурун оролларида жангавор курашни кенг миқёсда авж олдирмоқдамиз. Курашимизга хилма-хил ёрдам бераётган совет халқига, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига, унинг Марказий Комитетига миннатдорчилигимиз ва қардошлик ташаккуримизни изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Нутқлар ва табриклар тугайди.

Қўшма тантанали мажлис қатнашчилари «Жаҳон халқларига» Мурожаатномани зўр якдиллик билан қабул қиладилар. Халқлар ўртасида дўстлик ва тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган янги муҳим ҳужжатни табрикловчи қизғин қарсаклар чалинади.

Кремль саройи гумбазлари остида Совет Иттифоқининг давлат гимни янграйди.

Залда яна қарсаклар бошланади. «Яшасин улуғ Совет Иттифоқи!», «Улуғ совет халқига шон-шарафлар!», «Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!», «Ленинчи Марказий Комитетга шон-шарафлар!» деган хитоблар эшитилади.

КПСС Марказий Комитети, ССР Иттифоқи Олий Совети, РСФСР Олий Советининг СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлиси СССР халқлари бузилмас қардошларча бирлигининг, улар Коммунистик партия раҳбарлигида Ленин йўлидан — коммунизм ғалабаси сари бундан буён ҳам олға боришга азми қарор берганликларининг тўлқинлантирувчи намойиши бўлди.

Москвадаги тантанали мажлис коммунистик ва ишчи партиялар жипслигининг, улар тинчлик, демократия, социал ва миллий озодлик учун курашаётган барча халқлар билан қардошларча бирдам эканлигининг ёрқин намойиши, пролетар интернационализмининг намойиши бўлди.

(ТАСС).

УЛУҒ ДЎСТЛИК МАДҲИ

Кўп миллатли совет санъатининг вакиллари ўзларининг энг яхши қўшиқлари ва достонларини Сибирь ва Қозоғистоннинг бепоён далаларидан, Кавказ ва Памирнинг қор қопланган тоғларидан, Болтиқ бўйининг мовий соҳилларидан ва Ўрта Осиёнинг пахта далаларидан —бепоён Ватанимизнинг ҳамма томонидан Москвага олиб келишди. Кремлнинг Съездлар саройида халқлар дўстлиги ва қардошлиги тўғрисидаги, ўлмас ленинча ғояларни ҳаётда мужассамлантирган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига самимий ташаккур оҳанглари, озод, бахтли меҳнатга мадҳия куйлари янгради. Бу ерда 21 декабрда ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тантанали концерт берилди.

...Фанфаралар янграб кетди. Саҳнанинг тўрида —улуғ Ленин барельефи тасвирланган қизил алвон.

СССР Катта театрининг хор ва оркестри —яккахон Е. Нестеренко —А. Холминовнинг, Р. Рождественский шеъри асосида басталанган «Биз—Совет Иттифоқи» байрам кантатасини ижро этади. Шу шеърнинг «Биз—бирлашган халқлар оиласимиз» «Биз— Совет Иттифоқимиз» деган сатрлари Ленинга содиқлик қасамёди бўлиб, қардошлик рамзи бўлиб янграйди.

Артистлар Г. Жженов, Л. Крестовникова ва В. Маратов олиб борган байрам концертининг ҳамма номерлари совет кишиларининг ягона оила бўлиб, битта мақсад сари интилаётганликларини ифодалаш туйғулари билан суғорилди. Саҳнада — Ставрополь ўлкасидан келган ишчи П. Бойко, Камчаткадан келган врач Е. Лонгинов ва Краснодар ўлкасидан келган колхозчи В. Чехутский. Улар Москва тўғрисида қўшиқ айтэдилар.

Кремлда дўмбира садолари янграйди, қозоқ эли рақсга тушади ва куйлайди. Бепоён буғдойзор дала манзарасида шоирона «Олтин дала» пайдо бўлади. Қўшиқчи Е. Серкебоев, ашула ва рақс ансамбли ҳамда халқ чолғу асбоблари оркестри қозоқ халқининг шонли тарихи тўғрисида, ғаллакорларнинг муваффақиятлари ҳақида санъатнинг образли тили билан ҳикоя қиладилар.

Эстафетани «Минг олов» ўлкасининг —Озарбайжоннинг вакиллари оладилар. Қардош халқнинг бахтли ҳаёти ва фидокорона меҳнати тўғрисидаги қўшиқ тор садолари остида янграйди. Қ. Қораевнинг «Абадий биргамиз» деган янги асарини М. Магомаев, Озарбайжон ССРнинг хор капелласи ва халқ чолғу асбоблари ансамбли ижро этади.

Тожик миллий ансамбли «Лолэ» шоирона ва нозик рақсни зўр завқ билан намойиш қилди.

«Белорус куйлайди» вокаль-хореографик композиция ўрмонлар ва далалар ўлкаси тўғрисида, белорус халқининг мардлиги тўғрисида, харобалардан кўтарилиб қаддини ростлаб олган юрт ҳақида ҳикоя қилиб берди. Бу композицияни республика рақс ансамбли, хор капелласи ва солистлар С. Данилюк, В. Кучинский, А. Сухин ижро этдилар. Сўнгра қирғиз операсининг яккахон ашулачиси Б. Минжелкиев ўз диёри тўғрисидаги қўшиқни айтиб берди.

М. Шохбердиева, Туркманистон опера ва балет театри артистлари «Дуторим» деган вокаль-хореографик композицияни намойиш қилдилар.

Литванинг ижрочилари —«Ажуолюкас» болалар хори ва артист Д. Банионис ўзларининг шеър ва қўшиқларини пойтахтга Болтиқ бўйи соҳилларидан олиб келишди.

Съездлар саройида Севан кўлининг мовий суви тўлқинланаётгандек бўлиб турибди. Саҳнада —Арманистон республика ансамбли. Ансамбль «Кочари» халқ рақсини, А. Хачатуряннинг «Қиличбозлик рақси»ни ижро этди.

Рақс ансамбли ва халқ хори артистлари томошабинларни қувноқ украин тўйига таклиф қилишди. Улуғвор қўшиқлар янграйди. Қардош республикаларнинг вакиллари Совет элида нимаки етиштирилаётган бўлса, шуларнинг ҳаммасидан ёшларга тортиқ қилдилар.

Денгиз... Латвия халқининг ҳаёти—меҳнати ҳам, байрамлари ҳам, бугунги куни ҳам денгиз билан боғланган. «Дайле» ансамбли ва бадиий ҳаваскорлик қатнашчилари—балиқчилар ва чорвадорлар, ишчилар ва денгизчилар худди денгиз соҳилида ўйнаётгандек рақсга тушишди.

Грузия вакиллари совет халқларининг абадий бузилмас иттифоқини таранnum этувчи «Дўстлик қасидасини» ижро этдилар. Молдаван артистларининг санъати ҳаммани ўзига маҳлиё қилди. «Жок» ансамблининг рақслари ва куйларида, М. Биешунинг қўшиғида қанчадан-қанча жўшқинлик, оташин шўхлик ва ҳаёт мавж уриб турибди!

«Баҳор» ва «Шодлик» ансамблининг ўзбек артистлари ва рақкоса К. Юсупова байрам халқ рақсини намойиш қилдилар. «Тантана» деб номланган бу рақсни эпчиллик, мардлик, гўзаллик мусобақаси деса бўлади.

Г. Отс ва республика вокал ансамбли совет республикаларининг аҳил оиласида Эстония бахтиёр бўлиб янгича ҳаёт кечираётганлиги, эркин меҳнат қилаётганлиги тўғрисида куйлади. Кўп миллатли Ватанимиз халқларининг тинч меҳнатини совет Қуролли Кучлари хушёрлик билан қўриқлаб турибди. Армиямиз вакилларини —байрам концерти қатнашчиларини томошабинлар қизғин табрикладилар. «Мен Совет Иттифоқи гражданиман» деган музикали композицияни Қизил байроқли ашула ва рақс ансамблининг, Москва ҳарбий округи ансамблининг ва бошқа ҳарбий коллективларнинг йиғма хори ижро этди.

....Бу кечада Совет Россияси ўзининг таниқли ашулачилари, раққосалари, созандаларини тақдим этди. СССР «Большой» театри машҳур балетининг солистлари, Л. Зикина ва Пятницкий номидаги рус хорининг артистлари, Осипов номидаги оркестрнинг, Волга, Оренбург, Рязань халқ хорларининг, автоном республикалар ашула ва рақс ансамблларининг артистлари ўз санъатларини намойиш қилдилар. Улар ижро этган «Яшна, баҳор мамлакати!» деган музикали хореографик композицияда Россия халқ санъатининг ранг-баранг жилоси, бутун гўзаллиги ўз ифодасини топди.

Кремлнинг Съездлар саройидаги концертда профессионал артистлар билан бир қаторда бадиий ҳаваскорлик қатнашчилари ҳам иштирок этдилар, улар ғолиб социализм мамлакатида халқ талантлари гуллаб-яшнаганлигини намойиш қилдилар.

...Яна саҳнада программанинг барча қатнашчилари пайдо бўладилар. Бош режиссер Г. Ансимов, бош дирижер Ю. Симонов, бош рассом Н. Золотарев, бош хормейстер А. Рибнов тайёрлаган бу программанинг қатнашчилари «Совет мамлакатининг герби» деган янги қўшиқни тантанавор ижро этдилар.

Зўр муваффақият билан ўтган концертда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолари, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари ҳозир бўлишди. КПСС Марказий Комитети аъзолари ва Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар, КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг аъзолари, СССР ва РСФСР Олий Советларининг депутатлари —тантанали мажлис қатнашчилари залда ҳозир бўлишди. Бу ерда байрамда қатнашиш учун Москвага келган социалистик мамлакатларнинг партия—давлат делегациялари, коммунистик, ишчи партияларнинг, миллий-демократик ва сўл социалистик партияларнинг делегациялари, қўшни ва дўст мамлакатлардан келган давлат арбоблари, миллий ва халқаро жамоат ташкилотларининг делегациялари ҳам бор эди.

Е. ХОРЕВА,
И. ВЕКСЛЕР.
ТАСС мухбирлари.

Редактор ўринбосари
Х. ЁДГОРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР СОЮЗИНИНГ ПЛЕНУМИ

22 декабрда Тошкентда Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари республика журналистлар союзи ишининг аҳволи ва уни янада яхшилаш чораларини муҳокама қилди. Союз правлениесининг раиси З. И. Есенбоев ана шу масала ҳақида доклад қилди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов нутқ сўзлади.

Пленум қабул қилган қарорда республика журналистлари фаолиятини яхшилаш, союз ижодий секциялари ва комиссияларининг ишини активлаштириш, бу соҳадаги мавжуд камчиликларни бартараф қилиш тадбирлари белгиланди.

Пленум Х. Тожибоевни Журналистлар союзи правлениеси секретари вазифасидан озод қилди. Х. Назиров Союз правлениесининг секретари қилиб сайланди. (ЎзТАГ).

ҚИШЛОҚ КООПЕРАТОРЛАРИ—ЮБИЛЕЙГА

22 декабрда Тошкентда Ўзбекистон матлубот кооперацияси ходимлари партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлди. Ўзбекбирлашув правлениесининг раиси М. Х. Ҳасанов СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига кооператорларнинг социалистик мусобақаси якуни тўғрисида доклад қилди.

Докладчи ва музокараларда сўзга чиққан нотиқлар республика кооперацияси ходимлари ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг ярим асрлик юбилейини меҳнатда эришилган муваффақиятлар билан нишонлаётганликларини мамнуният билан таъкидладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Р. Қурбонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Р. Хўжаев нутқ сўзладилар.

Йиғилиш ишида «Центросоюз» правлениеси раисининг ўринбосари А. Г. Яшин иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАРИДА

22 декабрда Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Совети тармоқ доимий комиссиялари, шунингдек табиатни ва ер ости бойликларини қўриқлаш ҳамда ёшлар билан ишлаш комиссиялари вакилларининг иштирокида план-бюджет комиссиясининг мажлиси бўлди.

Комиссиялар Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1973 йилги давлат плани, Ўзбекистон ССРнинг 1973 йилги давлат бюджети лойиҳалари ва 1971 йилги давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисобот юзасидан чиқарган хулосани маъқулладилар. Ўзбекистон ССР Олий Советининг бўлажак сессиясида комиссиялар қиладиган қўшимча докладлар тасдиқланди. (ЎзТАГ).

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Н. Г. ГОГРИЧИАНИГА ВА В. И. РАДОМСКАЯГА «УЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КУРСАТГАН ВРАЧ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТУҒРИСИДА

Узоқ йиллар ва самарали врачлик иши, аҳоли соғлиғини сақлашдаги хизматлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган врач» фахрий унвони берилсин:

ГОГРИЧИАНИ Нина Григорьевна — Кисловодск шаҳридаги «Ўзбекистон» санаторниясининг врачи,

РАДОМСКАЯ Валентина Ивановна — Кисловодск шаҳридаги «Ўзбекистон» санаторниясининг врачи.

Узбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Узбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1972 йил 22 декабрь,
Тошкент шаҳри.

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Кисловодск шаҳридаги «Ўзбекистон» санаторниясининг санитаркаси Вера Федоровна **Мишеневани** ва катта медицина ҳамшираси Анастасия Тихоновна **Полькинани** соғлиқни сақлаш муассасаларида узоқ ва самарали ишлаганликлари учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ РЕСПУБЛИКА СЕМИНАРИ

Марксизм-ленинизм университетлари ўқитувчиларининг республика семинари Тошкентда беш кун давом этди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети чақирган бу семинар қатнашчилари марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилишнинг актуал масалаларини муҳокама қилдилар. СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик муносабати билан идеология иши соҳасида тўпланган тажрибани умумлаштирдилар.

Семинарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Х. Ю. Аслиддинова КПСС XXIV съезди қарорлари асосида ғоявий-тарбиявий иш соҳасидаги вазифалар тўғрисида доклад қилди.

Тошкентдаги олий ўқув юртлари ижтимоий фанлар кафедраларининг мудирлари, республика Фанлар академиясининг олимлари, партия ходимлари семинар қатнашчилари ҳузурида лекция ўқидилар. Улар ўз лекцияларини Коммунистик партиянинг раҳбарлик роли тўғрисида марксча-ленинча таълимотни партия XXIV съезди томонидан ривожлантирилганлиги, ҳозирги босқичда КПССнинг иқтисодий сиёсати, фан-техника революциясининг моҳияти ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун унинг аҳамияти масалаларига бағишладилар. СССРнинг ташкил этилганлиги ва Ўзбекистонда Совет давлатининг ривожланиши тўғрисида, халқаро аҳвол тўғрисида ва бошқа мавзуларда ҳам лекциялар бўлиб ўтди. КПСС тарихи, марксча-ленинча философия ва илмий коммунизм, сиёсий иқтисод секцияларида машғулотлар ўтказилди.

КПСС Марказий Комитетининг инструктори Ф. Г. Кротов партия XXIV съезди талаблари асосида марксизм-ленинизм университетларининг ишини такомиллаштириш вазифалари тўғрисида лекция ўқиди.

(ЎзТАГ).

КОММУНИЗМНИНГ ЗАФАРЛИ ЙЎЛИДАН

ҚАРДОШЛИК САМАРАСИ

Бутун совет халқлари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллигига бағишланган докладини зўр ҳаяжон билан тингладилар ва катта қизиқиш билан ўқидилар.

Мазкур докладда мамлакатимиз халқларининг ярим аср мобайнида босиб ўтган кураш ва ғалабаларга бой йиллари тўла кўрсатиб берилган.

Биз, ўзбекистонлик зиёлиларга докладнинг Ўрта Осиё, жумладан Совет Ўзбекистонининг экономика ва фан соҳасида эришган ютуқлари таъкидланган қисми ниҳоятда қадрли ва қувончлидир.

Мен шифокорман. Инқилобдан аввал чор Россиясининг чекка ўлкаси бўлган Туркистонда аҳолига том маънодаги медицина хизмати кўрсатиш деярли йўқ даражада эди. Эндиликда-чи? Ҳозирги кунда республикамизда шифокорларнинг жуда катта отряди мавжуд. Улар орасида медицина фанининг турли соҳаси бўйича етук мутахассислар бор.

Республикамизда меҳнаткашлар соғлиғини сақлаш ишига жуда катта эътибор берилмоқда. Шаҳарлар ва қишлоқларда 1233 та касалхоналар ишлаб турибди. Бу касалхоналарда ҳар ўн минг кишига 100 тадан кўпроқ жой тўғри келади. Революцияга қадар бизда битта ҳам санаторий ва дам олиш уйи бўлмаган эди. Ҳозир эса 83 та санаторий ва дам олиш уйлари аҳолига намунали хизмат қилмоқда. Аҳолига давлат ҳисобидан медицина ёрдами кўрсатиш эса бепул.

Бу эришган ютуқларимиз доно Коммунистик партиямизнинг ленинча миллий сиёсатни оғишмай амалга ошираётганлигининг натижасидир. Ҳур республикалар иттифоқининг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлган Ўзбекистоннинг экономика, фан ва маданият соҳасида эришган барча муваффақиятлари совет халқларининг биродарларча дўстлигининг мевасидир. Бу дўстлик биз учун ниҳоятда қадрли ва ардоқлидир.

А. МАНСУРОВ,
Медицина фанлари доктори, профессор.

ЁРҚИН УФҚЛАР

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг ҳур республикалар иттифоқининг 50 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлиси материаллари заводимиз ишчиларини янги уфқларга чорламоқда. Корхонамиз коллективи бир ғайратига ўн ғайрат қўшиб, йил охирига қадар меҳнат унумдорлигини яна ҳам оширишга аҳд қилдилар.

Мажлис минбаридан ишчилар синфига билдирилган ишонч, ҳурмат ва катта ғамхўрликка жавобан коллективимиз яна ҳам мукаммал ва сифатли терим машиналари ишлаб чиқаришга қарор қилди. Биз машиналаримизнинг довруғини янада ошириш учун бутун кучимиз ва маҳоратимизни ишга соламиз.

Корхонамизнинг ишчилари ва инженер-техник ходимлари, хизматчилари тўла масъулият билан фақат олға интилишни ва беш йиллик планларни муддатидан илгари бажаришни ўзларининг шарафли бурчлари деб биладилар.

Абдулла ТОШПЎЛАТОВ,
«Ташсельмаш» заводининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли ишчиси.

ДИЛДАГИ ГАПЛАР

Совхозимиз коллективи КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлисидаги ғоят мазмунли докладини зўр қизиқиш билан тинглади. Партия Марказий Комитетининг Бош секретари барча совет кишилари, шу жумладан, деҳқонларнинг дилидаги гапларни айтди. Биз совет кишилари доимо тинчлик тарафдори бўлиб келдик, ҳозир ҳам шундаймиз, бундан кейин ҳам шундай бўлиб қоламиз. Чунки тинчлик бизнинг асл муддаомиздир.

Совхозимиз коллективи тинч шароитда меҳнат қиляпти, моддий бойликлар ишлаб чиқаришни кун сайин кўпайтиряпти. Шу билан совет халқи турмуш маданиятини юксалтиришга хисса қўшяпти. 1972 йилда давлатимизга 10 минг 129 тонна пахта армуғон этдик. Ялпи даромадимиз 6 миллион 500 минг сўмни ташкил этди. Мен машинада 254 тонна пахта териб, катта муваффақиятга эришдим.

СССР Олий Советининг яқинда ўз ишини тамомлаган сессиясида барча республикалар сингари, серқуёш Ўзбекистонимизнинг саноати, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга ҳам катта маблағ ажратилди. Биз деҳқонлар бу маблағлардан самарали фойдаланиб, пахта етиштиришни янада кўпайтирамиз, халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини комплекс ривожлантирамиз.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев докладида баён этилган фикрларни яна бир карра тўла маъқуллаймиз. 1973 йилда совхозимиз бўйича пахта ва бошқа хил маҳсулотлар етиштиришни кескин кўпайтириш учун бутун куч-ғайратимизни сафарбар этамиз. Мен қиш фаслида малака ошириш курсида ўқийман, машинамни кўклам экин фаслига тахт қилиб қўяман. Келаси йили ўзим ҳосилини терадиган майдонларга баҳорда чигит экаман ва мавсумда камида 350 тонна пахта теришга сўз бераман. Бу ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладида қўйилган вазифаларни бажаришга қўшган ҳиссам бўлади.

Шафоат УМУРЗОҚОВА,
Бухоро область Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг механизатори.

МЎЪЖИЗА

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллиги тўғрисида» қилган сермазмун докладини зўр ҳаяжон билан ўқиб чиқдик. Бу доклад ўзининг оригиналлиги ва чуқур мазмуни билан характерлидир. Социалистик жамиятимизнинг ярим асрлик тарихий йўли, халқларимиз ўртасидаги қардошларча дўстлик ёрқин далилларда баён этилган.

Айниқса ўртоқ Л. И. Брежневнинг Ўрта Осиё республикалари, шу жумладан, Ўзбекистон ССР ҳақида баён этган фикрлари бизларни ниҳоятда тўлқинлантириб юборди. Чиндан ҳам республикамиз қардошларча дўстлик оиласида камолга етди, ялпи саводхон ўлкага айланди. Ҳозир республикамиздаги 7082 та умумий таълим мактабларида меҳнаткашларнинг 3.320 минг фарзандлари таҳсил кўраётганлиги фикримизнинг далили бўла олади. Қишлоқда ҳар минг аҳолига 18 олий маълумотли ва 153 тўлиқсиз олий ҳамда ўрта махсус маълумотли киши тўғри келади. Айни чоғда Ўзбекистон ССРда ҳам ўртоқ Л. И. Брежнев айтганидек: «Том маънодаги илм-фан вужудга келиб, камол топди».

Институтимиз профессор-ўқитувчилари ва студент ёшлари ўртоқ Л. И. Брежневнинг сермазмун докладини катта қизиқиш билан ўрганишмоқда. Чунки бу доклад марксизм-ленинизмнинг ижодий ривожлантиришнинг классик намунасидир.

З. НУРИДДИНОВ,
Тошкент Давлат педагогика институти ректори, профессор.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

25 декабрь, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 17.55— ТОШКЕНТ. 18.00 — «Глобус». 18.30 — Совет Армияси жангчилари учун кўрсатув. 18.40 — Андижон денгизининг беш куни. 19.10 — **Чинор** (телеспектаклнинг 2-қисми). 20.10—Ахборот. 20.30 — Ҳужжатли фильм. 20.50 — Ахборот. 21.05 — Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 Республика областларининг телефестивали. **Қорақалпоғистон** АССР. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — **Улмас Кашчей** (бадиий фильм). 13.45 Концерт. 18.25—Янгиликлар. 18.30 —«Костёр». 19.00—Петро Павловск —Камчатка телестудиясининг кўрсатувлари. 19.50 — Концерт. 20.15 —Европа, воқеалар, мамлакатлар, проблемалар. 20.45 — Телеспектакль 22.00 — ТОШКЕНТ. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

26 ДЕКАБРЬ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.50 — «Юлдузча». 18.30—Курашчан атеизм. 19.00 — Ахборот. 19.15 — «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» журнали — 50 ёшда. 19.45—Ўн минут музика. 19.55 — Ахборот. 20.05—«БЎСТОН». 21.35— Андижон денгизининг беш куни 22.00 «Вақт». 22.30 — Республика областларининг телефестивали. **Тошкент области.** ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — МОСКВА. 18.35— Янгиликлар. 18.40 — «Моҳир қўллар». 19.00 — Фотоҳаваскорлар учун кўрсатув. 19.30 — **Д. Шестаковичнинг** 6-симфонияси, 20.00— Чорвачилик — зарбдор фронт. 20.30 — РСФСР Олий Совети депутатлари ҳикоя қилади. 20.45— 20.45 Телеспектакль. 22.00—ТОШКЕНТ **Марс билан учрашув** (ҳужжатли фильм). 22.10—Врач маслаҳати. 22.30—МОСКВА. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 19.40 — ЦУМдан репортаж. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.10 — Шаҳримиз озодалиги ва гўзаллиги учун 20.30 — **Паролнинг ҳожати йўқ** (бадиий фильмнинг 1-серияси).

27 декабрь, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Мультфильм. 18.10 — «Қизил галстук». 18.50 — Ахборот. 19.10—**Қизлар давраси.** 20.10 — Ахборот. 20.30 — «Зангори экран»да дўстлик учрашувлари. 22.00 — «Вақт» 22.30 — Андижон денгизининг беш куни. 23.00 — **Йўлбарсларни ўргатувчи** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 17.45 — МОСКВА. 17.50 —Янгиликлар. 17.55 — «Жасорат». Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.00— Театр янгиликлари. 20.00 — Чорвачилик зарбдор фронт. 20.40 — Телеспектакль. 22.00 — «Сиҳат-саломатлик» программаси (Тошкент). 22.30 — **Ярми ҳазил, ярми чин** (телеминиатюралар) 23.15 — Телефильм. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 20.10 — Ўт билан ўйнашма. 20.20 — Фильм-концерт. 20.55 —Тошкент янгиликлари. 21.05 — **Паролнинг ҳожати йўқ** (бадиий фильмнинг 2-серияси).

28 декабрь, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.50 — Ўйлаб топ? 18.15—Андижон денгизининг беш куни. 18.45—Ахборот. 18.55 — **Сенинг замондошинг** (бадиий фильмнинг 1-серияси). 19.50—Ахборот. 20.00 — Миллионлар ленинча университети. (Москва). 20.35 «Зангори экран»да дўстлик учрашувлари. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Билимлар оммага. 22.50 — Илғорлар даврасида. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 17.15 — МОСКВА. 17.20 — Янгиликлар. 17.25 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.10 — Юбилей мажбуриятлари — муддатидан илгари. 18.25—Барча республикаларда дўстларимиз бор. 19.00 — Еқутистон телестудиясининг кўрсатуви. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. (Тошкент). 20.35 — Телеспектакль 22.00 — ТОШКЕНТ. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 20.00 — ТОШКЕНТ. «Замандас». 20.40 — Тошкент истиқболи. 21.00 — Концерт. 21.40 — Тошкент янгиликлари. 21.50 — Врач маслаҳати. 22.00 — **Ўғирланган поезд** (бадиий фильм).

29 ДЕКАБРЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — Беш йилликнинг иккинчи йили. 13.15 — **Сариқ чамадонча саргузашти** (бадиий фильм). 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Ўсмирлар учун. «Она-Ватан». 18.30 — Андижон денгизининг беш куни. 19.00 —Ахборот. 19.20 — Концерт. 19.50 — Тенг ҳуқуқлилар иттифоқи. 20.10 — Ахборот. 20.30 — «Зангори экран»да дўстлик кечалари. 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Сенинг замондошинг** (бадиий фильмнинг 2-серияси). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 17.45 — МОСКВА. 17.50 — Янгиликлар. 17.55 — «Колокольчик». 18.30 — 1972 йилнинг илмий кашфиётлари. 19.00 — «Безаклар». 19.30 — Диёримни куйлайман». 20.10 — «Правда» газетаси сиёсий шарҳловчиси Ю. А. Жуков телетомошабинлар саволларига жавоб беради. 20.50 — «Кунлар кетидан кунлар» телеспектаклнинг премьераси. 22.00— ТОШКЕНТ. 22.30 — Фестиваль лауреатлари ва дипломантларининг якунловчи концерти. УЧИНЧИ ПРОГРАММА 20.00 — ТОШКЕНТ. Ҳужжатли фильм. 20.10 — **Сир очилди** (бадиий фильм). 21.30 — Тошкент янгиликлари. 21.40 — Концерт.

30 ДЕКАБРЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — Телефильм. 10.00 — СССР Юбилейига меҳнат рапортлари. 10.20 — СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — Куйлаймиз ва рақсга тушамиз. 11.40 — Мультфильм. 11.55 — Фильм спектакль. 13.00 — Биз — совет халқи (телефильм). 14.00 — Концерт. 14.45 — Телефильм, 16.15 — **Тамаки капитан** (бадиий фильм). 17.40 — ТОШКЕНТ. 17.45 — Болалар учун кўрсатув. 18.25 — Янги йил спорт кечаси. 18.55 — Ахборот. 19.05 Ўн минут музика. 19.15 — СССР юбилейига меҳнат рапортлари. 19.35 — Ахборот. 19.50 — Концерт. 21.00 — Ҳур республикалар бузилмас иттифоқи. **Узбекистон ССР.** 22.00 — «Вақт». 22.30— Ҳур республикалар бузилмас иттифоқи. **Узбекистон ССР.** (давоми). 23.15 — **Ленин йўлланмаси билан** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 17.40 — МОСКВА. Цирк томошалари. 18.25 — Концерт. 19.10 — Телефильм. 20.10 — Концерт.. 20.40 — Телеспектакль. 22.00 — Қалб буюрган касб (Тошкент). 22.30 — Театр учрашувлари. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.25 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

31 ДЕКАБРЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.25 — ТОШКЕНТ. 9.30 — «Бойчечак». 10.00 — Мультфильм. 11.00 — МОСКВА. 11.05 — Янгиликлар. 11.10 — «Будильник». 11.40 —Музикали киоска. 12.40 — Телеспектакль. 13.10 — Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун кўрсатув. 13.45 — Мультфильм. 15.00 — Спорт йили якунларига доир. 15.45 — Москванинг чет эллик меҳмонлари. 16.15 — Концерт. 17.00 — ТОШКЕНТ. 17.10 — Мультфильмлар. 17.50 — Болалар учун музикали кўрсатув. 18.30 — Ахборот, 18.45 — Телефильм. 19.15 — **Марҳабо, талантлар** (фестивал ғолибларининг якунловчи концерти. Биринчи кўрсатув, ёзиб олинган). 21.15 — Ахборот. 21.30 — **Қадаҳлар жаранги, дўстлар гурунги** (телеминиатюралар). 22.30 — «Вақт», 23.00 — **Даврамизга марҳабо** (янги йил байрам концерти). 23.40— Янги йил табриги. 24.00—**Даврамизга марҳабо** (концертнинг давоми). 01.30 — Телефильм. 02.40— МОСКВА. Телефильм. 02.50—**Янги йилингиз билан, ўртоқлар!** (совет халқига табрик). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 17.00 — МОСКВА. **Зебрани ўғирлашди** (бадиий фильм). 18.20 — **Киносаёҳатчилар клуби.** 19.20 — «Поэзия». 19.40 — **Катталар арчаси** Эстрада концерти. 20.30 — **12 стул** (бадиий фильм). 21.50 — Музикали учрашувлар. 22.30 — Телефильм. 23.00 — **13 стул** (телеминиатюралар). 24.00— **Янги йил базми.** УЧИНЧИ ПРОГРАММА. ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

МЕҲНАТ ҒАЛАБАЛАРИМИЗ —ОЛТИН ЮБИЛЕЙГА

Республика пахта тозалаш саноати корхоналарининг меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиб, маҳсулот реализация қилиш йиллик планини муддатидан ўн кун олдин бажардилар.

Юбилей шарафига бошланган мусобақада Москва, Манғит, Бухоро, Ўзбекистон, Учқўрғон, Бекобод, Жума, Шўрчи, Хонқа, Гулистон, Яккабоғ пахта заводларининг ва Тошкент каноп фабрикасининг коллективлари катта муваффақиятларга эришдилар.

Республика пахта тозалаш саноати корхоналари йил охиригача қадар пландан ташқари камида юз миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради.

◆

Андижон области саноат корхоналарининг коллективлари маҳсулот реализация қилиш ва кўпчилик энг муҳим маҳсулот турларини етиштириш йиллик плани бажарилганлиги тўғрисида муддатидан қарийб икки ҳафта аввал рапорт бердилар. Топшириқдан ташқари яна кўп миллион сўмлик маҳсулот берилади.

◆

Узбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги корхоналарининг коллективлари КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, қурилиш-монтаж ишлари ҳажми бўйича беш йилликнинг иккинчи йили топшириғини 21 декабрда бажардилар. Енгил саноат, гўшт ва сут саноати, озиқ-овқат саноати объектларини қуриш ишлари икки йиллик плани бундан аввал бажарилганди.

◆

«Средазуголь» комбинати корхоналарининг коллективлари ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига кўмир қазиб чиқариш давлат топшириғи барвақт бажарилди деб рапорт бердилар. Янги йил бошлангунча халқ хўжалиги яна 325 минг тонна ёқилғи олади.

◆

Узбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлиги корхоналарининг меҳнаткашлари СССР-нинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақалашиб, 1972 йилга мўлжалланган топшириқни бажардилар. Декабрь охиригача аҳолига яна 4,5 миллион сўмлик хизмат кўрсатилади.

◆

Республика Маҳаллий саноат министрлиги корхоналарининг коллективлари маҳсулот реализация қилиш ҳажми бўйича йиллик планни бажардилар. Андижон, Бухоро, Наманган, Самарқанд, Тошкент область ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети маҳаллий саноат бошқармалари ҳамда халқ бадиий ҳунармандчилиги бош бошқармаси ССР Иттифоқининг ярим асрлик юбилейи шарафига бошланган мусобақада энг катта муваффақиятларга эришди.

◆

Республика ер бағри разведкачилари СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун зиммаларига олган оширилган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Улар беш йиллик иккинчи йили асосий геологик топшириқларини барвақт бажардилар, республика минерал хом ашё базасини кўпайтириш юзасидан катта иш қилдилар.

◆

Урта Осиё темир йўли коллективи СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига муносиб совға тайёрлади: коллектив 20 декабрда ўз социалистик мажбуриятини ва юк обороти юзасидан йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Локомотивларнинг иш унумдорлиги бўйича белгиланган топшириқлар ошириб бажарилди, поезднинг ўртача вазни 18 тонна оширилди, вагон обороти тезлаштирилди. Меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан белгиланган топшириқ ошириб адо этилди.

◆

«Узколхозстрой» бирлашмаси қурилиш, саноат ва лойиҳаловчи ташкилотларининг коллективлари йиллик планни социалистик мажбуриятда кўзда тутилганидан олти кун аввал бажарди.

(УзТАГ).

Б. 298. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети, нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Р. 03917.